

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ
БАЊАЛУКА

ИЗВЈЕШТАЈ
О РАДУ РЕПУБЛИЧКЕ УПРАВЕ
ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ У 2017. ГОДИНИ

Бања Лука, март 2018. године

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	2
2. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА И ПОСЛОВНИ ПРОЦЕСИ.....	5
2.1. Кадровски ресурси	6
2.2. Информатизација и стандардизација пословних процеса.....	6
2.3. Пројекти и међународна сарадња.....	7
2.4. Финансирање Инспектората РС	9
2.5. Унутрашња контрола	11
3. ИЗВРШЕЊЕ ПЛАНА И ЕФЕКТИ РАДА ИНСПЕКЦИЈА	12
3.1. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ХРАНУ	12
3.2. ТРЖИШНА ИНСПЕКЦИЈА	17
3.3. ПОЉОПРИВРЕДНА ИНСПЕКЦИЈА	24
3.4. ШУМАРСКА ИНСПЕКЦИЈА	30
3.5. ВЕТЕРИНАРСКА ИНСПЕКЦИЈА	37
3.6. ВОДНА ИНСПЕКЦИЈА	45
3.7. ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА	54
3.8. САОБРАЋАЈНА ИНСПЕКЦИЈА.....	59
3.9. УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКА И ЕКОЛОШКА ИНСПЕКЦИЈА	64
3.10. ИНСПЕКЦИЈА РАДА	69
3.11. ЗДРАВСТВЕНА ИНСПЕКЦИЈА	76
3.12. ПРОСВЈЕТНА ИНСПЕКЦИЈА.....	81
3.13. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА	86
4. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	96
5. САДРЖАЈ ТАБЕЛА: 2017	97
6. САДРЖАЈ ДИЈАГРАМА: 2017	97

1. УВОД

У саставу Републичке управе за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат) дјелује 13 инспекција, које врше инспекцијски надзор у преко 30 области и контролишу примјену око 160 закона и 700 подзаконских аката.

У 2017. години инспекције Инспектората су у унутрашњем инспекцијском надзору извршиле укупно 27.224 инспекцијске контроле, што је за 123 контроле више у односу на претходну годину. Удио контрола са неправилностима у 2017. години (28,3 %) на нивоу Инспектората је нешто мањи, у односу на исти период 2016. године (30,7 %).

Од укупног броја извршених контрола у 2017. години, 18,5 % контрола је било ванредно, односно контроле су рађене на основу захтјева других органа и организација, правних и физичких лица, док је у 2016. години тај проценат износио 17,8 %. Ванредне контроле захтијевају већу ангажованост инспектора и самим тим смањују могућност ефикаснијег планирања редовних контрола с циљем планског уређења појединих области инспекцијског надзора.

У 2017. години изречена је 6.271 управна мјера (отклањање неправилности, одузимање робе, забрана обављања дјелатности, рушење објеката, уништавање и сл.), што је мање него у посматраном периоду 2016. године (6.769), док је прекршајних мјера (прекршајних налога и пријава) у 2017. години било 3.545, а у 2016. години 3.925. Инспектори су субјекте контроле, код којих су констатоване теже неправилности, санкционисали путем прекршајних налога у укупном износу од 4.309.100 КМ.

У спољнотрговинском надзору инспекције Инспектората (тржишна, фитосанитарна, здравствена и инспекција за храну) су вршиле контроле робе по свим захтјевима увозника. У спољнотрговинском надзору извршено је укупно **119.212 прегледа**, а од тога броја у 0,11 % случајева су констатоване одређене неправилности за које су инспектори, у циљу њиховог отклањања, предузели одговарајуће мјере. По основу наплаћених такси и накнада у спољнотрговинском промету у буџет Републике Српске у 2017. години је уплаћено **5.748.854КМ**.

Извјештаји рада, односно извршење Плана рада у 2017. години, за сваки сектор (инспекцију), наведени су појединачно у поглављу 3 (три), у којем су исказани: унутрашњи инспекцијски надзор, спољнотрговински инспекцијски надзор, број уредних у односу на укупан број инспекцијских контрола, ефекти предузетих мјера, упоредна анализа, рад инспекција у јединицама локалне самоуправе, закључне напомене и др., а збирна квантитативна анализа извршених контрола и предузетих мјера у 2017. години исказана је у Табели 1.

Табела 1 Квантитативна анализа извршених контрола и предузетих мјера за период I – XII 2017. године на дан 01.02.2018. године

Р. бр.	Инспекције и инспекцијске области	Контроле							Управне мјере								Прекршајне мјере		Кривичне пријаве	Жалбе поднесене
		Извршене			Неуредне				Отклањање неправилности	Одузимање	Забрана	Рушење/уклањање	Уништавање	Захтјев/иницијатива	Укупно		Прекршајни налог	Прекршајна пријава		
		Извршене контроле	Контрола извршења	Укупно	Неуредна контрола	Неуредна контрола извршења рјешења	Укупно	% неуредности							Број управних мјера	% отклањања недостатака				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
I	Инспекција за храну	51,736	433	52,169	523	20	542	1	453		52		8		513	88	127			1
A	Спољнотрговински надзор	51,087	40	51,127	93	1	94	0	66		26				92	72	2			1
B	Унутрашњи надзор	649	393	1,042	429	19	448	43	387		26		8		421	92	125			
II	Тржишна инспекција	14,874	785	15,659	1,433	11	1,444	9	667	21	179				867	77	1,192			10
A	Спољнотрговински надзор	9,177	6	9,183	7		7	0			7				7					
B	Унутрашњи надзор	5,697	779	6,476	1,426	11	1,437	22	667	21	172				860	78	1,192			10
III	Пољопривредна инспекција	42,291	311	42,602	407	3	410	1	253	40	80		22		395	64	96			2
A	Спољнотрговински надзор	40,667		40,667	12		12	0	1		10				11	9				
B	Унутрашњи надзор	1,624	311	1,935	395	3	398	21	252	40	70		22		384	66	96			2
IV	Шумарска инспекција	1,270	309	1,579	666	14	680	43	244	290	57				591	41	575	15	1	22
V	Ветеринарска инспекција	798	404	1,202	313	20	333	28	298		6		1		305	98	71	1		
VI	Водна инспекција	680	315	995	318	21	339	34	286		19	2			307	93	64	2		7
VII	Техничка инспекција	1,858	338	2,196	336	10	346	16	295		3				298	99	46	42		8
VIII	Саобраћајна инспекција	1,063	233	1,296	374	10	384	30	152		63	17		2	234	65	305	9		9
IX	Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција	827	250	1,077	258	13	271	25	221		29	7			257	86	53			10
X	Инспекција рада	3,983	1,637	5,620	1,790	30	1,820	32	1,469		12				1,481	99	701	68		42
XI	Здравствена инспекција	19,294	468	19,762	498	29	527	3	363		104		1		468	78	101	2		8
A	Спољнотрговински надзор	18,223	12	18,235	20		20	0	3		17				20	15				
B	Унутрашњи надзор	1,071	456	1,527	478	29	507	33	360		87		1		448	80	101	2		8
XII	Просвјетна инспекција	906	308	1,214	340	8	348	29	338						338	100	42	1	1	37
XIII	Инспекција за заштиту од пожара	688	377	1,065	371	14	385	36	331		16				347	95	27	5		2
XIV	Укупно	140,268	6,168	146,436	7,626	203	7,829	5	5,370	351	620	26	32	2	6,401	84	3,400	145	2	158
A	Спољнотрговински надзор	119,154	58	119,212	132	1	133	0	70		60				130	54	2			1
B	Унутрашњи надзор	21,114	6,110	27,224	7,494	202	7,696	28	5,300	351	560	26	32	2	6,271	85	3,398	145	2	157

До сада је у више наврата истицано да се у пракси показало како би организовање инспекције само на једном нивоу омогућило много ефикасније и ефективније организовање инспекцијског надзора, као и економичније коришћење расположивих финансијских и кадровских ресурса.

Ресорна министарства врше управни надзор над законитошћу аката, док Инспекторат само у одређеној мјери обавља управни надзор над радом инспектора јединица локалне самоуправе, али нема могућности да утиче на планирање њиховог рада, што често доводи до преклапања инспекцијских контрола републичких и инспектора јединица локалне самоуправе. У том смислу и став пословне заједнице, који је исказан у току јавне расправе у процесу доношења Закона о инспекцијама у Републици Српској, је да би било добро да се инспекције организују само на једном нивоу. Предности оваквог начина организовања биле би вишеструке. Лакши начин управљања и праћења рада, избјегавања дуплирања прегледа код истог пословног субјекта у једном дану или кратком временском периоду и слично.

Опширније **Информације о раду и ефектима рада инспекција** главни инспектори су доставили ресорним министарствима, а на основу којих је могуће вршити детаљније анализе активности и резултата рада у посматраном извјештајном периоду.

Извјештај о предузетим прекршајним мјерама и исходима судских поступака у периоду од 01.01.2017. године до 31.12.2017. године

У сљедећим табеларним приказима су дати подаци из Инспекцијског информационог система, Извјештај о предузетим прекршајним мјерама дат је у Табели 2, а о исходима судских поступака у Табели 3.

Табела 2 Предузете прекршајне мјере

Инспекција	Прекршајна мјера											
	Прекршајни налог				Износ изречене казне				Прекршајна пријава			
	ПН - правно лице	ПН - одговорно лице	ПН - физичко лице	Укупно	Износ ПН - правно лице	Износ ПН - одговорно лице	Износ ПН - физичко лице	Укупно	ПП - правно лице	ПП - одговорно лице	ПП - физичко лице	Укупно
Тржишна инспекција	152	148	892	1,192	216,600	83,800	460,100	760,500				
Пољопривредна инспекција	10	10	76	96	78,000	12,000	145,700	235,700				
Шумарска инспекција	112	126	337	575	426,500	84,000	122,600	633,100	1	1	13	15
Ветеринарска инспекција	20	20	31	71	60,000	19,400	25,300	104,700			1	1
Водна инспекција	26	27	11	64	186,000	42,000	12,200	240,200	1	1		2
Техничка инспекција	20	22	4	46	204,000	54,000	6,200	264,200	21	21		42
Саобраћајна инспекција	90	84	131	305	112,550	25,350	22,650	160,550	2	2	5	9
Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција	23	24	6	53	72,000	23,000	5,000	100,000				
Инспекција рада	195	209	297	701	726,500	96,800	559,150	1,382,450	24	20	24	68
Здравствена инспекција	42	39	20	101	127,000	37,500	15,500	180,000			1	1
Просвјетна инспекција	21	21		42	50,000	19,000		69,000	1			1
Инспекција за заштиту од пожара	12	13	2	27	20,000	6,250	300	26,550	2	2	1	5
Инспекција за храну	30	31	66	127	71,500	12,750	67,900	152,150				
ИНСПЕКТОРАТ	753	774	1,873	3,400	2,350,650	515,850	1,442,600	4,309,100	52	47	45	144

Табела 3 Исходи судских поступака

Инспекција	Исход судског поступка					Износ изречене казне суда			
	Условна пресуда	Ослобађајућа пресуда	Обуштављен поступак	Изречена новчана казна	Укупно	Износ казне - правно лице	Износ казне - одговорно лице	Износ казне - физичко лице	Укупно
Тржишна инспекција	41	5	2	29	77	6,100	2,700	17,680	26,480
Пољопривредна инспекција	26	4	1	11	42	500	2,100	9,200	11,800
Шумарска инспекција	79	5	9	74	167	70,400	13,225	4,800	88,425
Ветеринарска инспекција	8	3		10	21	9,600	3,000	2,800	15,400
Водна инспекција	11	3	1	8	23	2,500	2,550		5,050
Техничка инспекција	21	6	3	13	43	31,000	34,050		65,050
Саобраћајна инспекција	26	6	6	20	58	8,000	2,650	2,600	13,250
Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција	5		2	5	12	2,900	1,500	1,000	5,400
Инспекција рада	119	11	8	210	348	83,700	17,100	116,400	217,200
Здравствена инспекција	6		1	2	9	3,000	1,050		4,050
Просвјетна инспекција	1		2		3				
Инспекција за заштиту од пожара	3				3				
Инспекција за храну	11			14	25	13,500	3,000	5,200	21,700
ИНСПЕКТОРАТ	357	43	35	396	831	231,200	82,925	159,680	473,805

У извјештајном периоду је издано **3.400** прекршајних налога у вриједности од 4.309.100КМ.

Судских поступака по прекршајним налозима и захтјевима за покретање прекршајних поступака било је 831, од чега је највећи проценат изречених новчаних казни око 48 %, што у финансијском смислу чини износ од 473.805 КМ, а коју наплативост овај орган не може приказати јер не води евиденцију о наплативости новчаних казни које су изречене судским одлукама. Сходно одредбама Закона о прекршајима Републике Српске, судови прате извршење новчаних казни и других мјера изречених рјешењем о прекршају. Преостали исходи судских поступака се односе на условну пресуду, доношење ослобађајуће пресуде и обуштављање поступка.

И даље је примјетан велики број условних казни у случајевима у којима је затражено судско одлучивање, те оне чине 43 % од укупног броја исхода судских поступака, што свакако не доприноси постизању сврхе кажњавања, како специјалне, тако ни генералне превенције.

2. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА И ПОСЛОВНИ ПРОЦЕСИ

У унутрашњој организационој структури Инспектората Републике Српске функционишу сектори инспекција као основне организационе јединице, Сектор за правне, финансијске и информатичке послове и административна одјељења у Управи Инспектората. Инспекцијски надзор врши 13 инспекција у 6 подручних одјељења.

Инспектори за храну, фитосанитарни, здравствени и тржишни инспектори обављају спољнотрговински надзор на 14 граничних прелаза/царинских испостава у Републици Српској.

2.1. Кадровски ресурси

Закључно са 31.12.2017. године Инспекторат је имао 403 запослена радника, од тога 245 инспектора, 13 Помоћника директора - Главних републичких инспектора, 6 начелника подручних одјељења. Инспекторат ће и у наредном периоду настојати да појача кадровску структуру.

Републички инспектори за храну су присуствовали на двије радионице које је организовала Агенција за безбједност хране БиХ, а чије су теме биле „Службене контроле ГМО“ и „Заштита ознаке оригиналности, ознаке географског поријекла и традиционалног угледа хране“ и на двије експертске мисије чије су теме биле „имплементација Хигијенског пакета“ и „Процјена и управљање ризиком у области безбједности хране“.

Републички тржишни инспектори присуствовали су у пет наврата стручним обукама које су организоване у сарадњи са Агенцијом за надзор над тржиштем БиХ на тему: имплементација прописа о електричној опреми за употребу унутар одређених напонских граница, прописа о безбједности машина, прописа о личној заштитној опреми, прописа о општој безбједности производа, прописа о посудама под притиском и прописа о грађевинским производима.

Републички пољопривредни инспектори су учествовали на разним радионицама које су организоване од стране Министарства вањске трговине и економских односа БиХ, Управе БиХ за заштиту здравља биља и Агенције за безбједност хране БиХ, а које су се најчешће односиле на заштиту здравља биља, сјемена и садног материјала и слично.

Управа БиХ за заштиту здравља биља је организовала радионицу за **фитосанитарне и шумарске инспекторе** на тему „Процјена здравственог стања шума у вези са штетним организмима“, у Сарајеву 24.10.2017. године.

Републичка ветеринарска инспекција је учествовала на радионицама које су организоване од стране Агенције за безбједност хране БиХ и Канцеларије за ветеринарство БиХ. Радионице су се најчешће односиле на здравље животиња, појаве и ширење болести код животиња и слично.

Амбасада Републике Чешке у БиХ је организовала семинар на тему „Представљање технологије третмана пречишћавања отпадних вода помоћу вјештачких мочваришта“ на којем су присуствовали **републички водни инспектори**.

Институт за јавно здравство Републике Српске је организовао радионицу под називом „Унапређење сигурности и квалитета услуга здравствених установа у приватном власништву“, Бањој Луци 12.10.2017. године, на којој је присуствовали инспектори из **Сектора здравствене инспекције**.

2.2. Информатизација и стандардизација пословних процеса

Током претходних година Инспекторат је извршио у значајној мјери информатизацију и стандардизацију пословних процеса (путем Инспекцијског информационог система – IMS-а) у циљу бољег планирања и организовања ресурса, ефективнијег и ефикаснијег рада инспектора и осталих службеника, те праћења и анализе резултата њиховог рада. Најважније активности Одјељења за информатику у извјештајном периоду односиле су се на одржавање у функцији IMS-а, чиме је омогућен континуитет у функционисању IMS-а у унутрашњем инспекцијском надзору, спољнотрговинском промету и канцеларијском пословању.

Константно је присутан проблем великих база на преносним рачунарима, усљед нередовне синхронизације са централном базом, које доводе до блокирања рада рачунара и онемогућавања инспектора у обављању свог посла.

Овај проблем и даље остаје присутан, а **једино трајно рјешење је у имплементацији новог IMS-а**. Под притиском најаве прекида сарадње са компанијом која је обезбјеђивала функционисање постојећег IMS-а почетком 2017. године, у **посљедњем кварталу 2017. године**

интензивирани су активности на обезбјеђењу средстава за набавку новог информационог система, а на основу Пројектног задатка за успостављање новог инспекцијског информационог система, процијењена потребна средства износе 1.900.000 KM (софтверска компонента 1.500.000 KM, а потребна рачунарско-комуникациона опрема 400.000 KM).

Поред потребе за информационом системом на савременијој платформи и потребе за доградњом IMS-а са новим модулима у складу са измјењеним и нарастим потребама, исто тако, у току је имплементација Информационог система за интероперабилност као компоненте ICIS пројекта, постало је извјесно да су сложени захтјеви пред новим IMS-ом и из перспективе интеграције са Информационом системом за интероперабилност.

Функционисање Центра за пријаве и притужбе Инспектората и WEB странице свакако утиче на отвореност Инспектората и транспарентност у раду. У прошлој години, путем Центра за пријаве и притужбе запримљене су 2.082 пријаве које су у надлежности Инспектората.

Путем Апликације пријави корупцију (АПК) Инспекторат Републике Српске је у 2017. години запримио 29 пријава, од чега су 2 прослијеђене на надлежно поступање другој институцији. Треба напоменути да се запримљене пријаве нису односиле на корупцију у Инспекторату, већ на иницијативе за инспекцијски надзор.

Инспекторату Републике Српске омогућен је електронски приступ Јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса. Из ове базе добијамо извјештаје – списак свих запослених радника у одређеном субјекту контроле, историју пријава и одјава радника, као и податке о субјектима. У 2017. години по упитима инспектора у сврху планирања контрола или у циљу даљег вођења поступка извршено је 815 увида у базу Пореске управе.

У 2017. години Инспекторат Републике Српске је пласирао 372 изјаве за медије, од чега је путем Српске новинске агенције (СРНА) пласирано 11 саопштења за јавност. Сви захтјеви за приступ информацијама упућени од стране медија обрађени су и реализовани у законски прописаним роковима. Инспекторату Републике Српске у 2017. години упућено је и 156 захтјева за приступ информацијама од стране других физичких и правних лица, који су ријешени у складу са Законом о слободи приступа информацијама Републике Српске.

2.3. Пројекти и међународна сарадња

У области међународне сарадње, најзначајније је истаћи активности које су се односиле на пројекат Свјетске банке „Унапређење инвестиционог окружења и институционално јачање - ICIS“.

Као најзначајнија активности у склопу ICIS пројекта, чија је вриједност, подсјећања ради, 3.750.000 USD (америчких долара), а који је званично затворен 31.12.2017. године, је реализација Информационог система за интероперабилност – IIS и набавка серверске опреме за потребе овог информационог система.

У 2017. години успјешно је завршена активност на набавци серверске опреме која ће представљати инфраструктуру за Информациони систем за интероперабилност – IIS. Да подсјетимо, уговор за реализацију овог информационог система потписан је у октобру 2016. године са конзорцијумом фирми „Ланако“ из Бањалуке, „Пинг“ из Сарајева и „Инфософт“ из Тиране, Албанија, а све активности на реализацији овог уговора завршене су крајем 2017. године.

Треба нагласити велики значај реализације IIS-а који ће омогућити повезивање и међусобну размјену података између већег броја институција из оба ентитета, Брчко дистрикта БиХ и нивоа заједничких институција. Уговором је предвиђено које су то институције, а у Републици Српској је поред Инспектората ријеч о: Пореској управи, АПИФ-у и Фонду ПИО, дакле свим институцијама које су са аспекта Инспектората значајне за повезивање и аутоматску размјену података. Треба нагласити да је IIS замишљен тако да се у будућности постепено укључују и друге институције из читаве БиХ, а IIS би требао бити „кичма“ за размјену података у БиХ у свим сферама пословања институција јавне управе.

Када је у питању учешће наших представника на међународним и регионалним конференцијама у 2017. години представници Инспектората Републике Српске учествовали су у сљедећим догађајима:

- Европска организација за сигурност хране, BTSF (Better Training for Safe Food) тренинг на тему плана хитних мјера, Венеција, 23.-27.01.2017. године;
- USAID (FARMA II), обука: „Категоризација објеката за прераду у сектору перадарства“, Сарајево, 30.01.-01.02.2017. године;
- Свјетска трговинска организација (WTO), састанак о Споразуму о олакшавању трговине - подизање свијести, идентификација кључних приоритета, Бања Лука, 14.-16.02.2017. године;
- CEFTA, „Водич за БиХ механизме координације у области олакшавања трговине“, Сарајево 22.02.2017. године;
- TAIEХ мисија, радионица на тему „Нови ризици по безбједност хране“; Сарагоса, 06.-09.03.2017. године;
- USAID (FARMA II), „Категоризација објеката за прераду у сектору мљекарства“; више локација, 20.-24.03.2017. године;
- Амбасада Републике Чешке у БиХ, семинар “Представљање технологије третмана пречишћавања отпадних вода помоћу вјештачких мочваришта“, Тузла, 27.03.2017. године, више термина и више локација;
- Међународна организација рада (ILO), састанак ради успостављања мреже инспекције рада Западног Балкана, Сарајево, 05.-06.04.2017. године;
- TAIEХ радионица, Пољопривредни информациони систем са аспекта употребе стандарда и размјене података, како између субкомпоненти пољопривредног информационог система тако и са другим системима, Сарајево, 11.-12.04.2017. године;
- Размјена искустава у спровођењу инспекцијског надзора у области саобраћаја, планирање сарадње инспекцијских служби Републике Српске са инспекцијским службама Републике Србије, Београд, 20.04.2017. године;
- EPRD АВР/АВ пројекат: „Техничка помоћ у области управљања нуспроизводима животињског поријекла и животињским отпадом у БиХ“, Загреб, 23.-26.04.2017. године;
- TAIEХ експертска мисија за заштићене ознаке изворности и ознаке географског поријекла у сектору вина и означавање вина, Сарајево, 15.-19.05.2017. године;
- BTSF (Better Training for Safe Food) тренинг на тему: “Шеме заштићених ознака-контроле тржишта“, Букурешт, 23.-26.05.2017. године;
- Студијска посјета Републици Чешкој у оквиру пројекта „Институционална подршка сертификарању и контроли садног материјала“, Република Чешка, 27.06.-01.07.2017. године;
- Семинар о климатским промјенама и економском развоју („Seminar in Island Climate Change and Economics Development For Developing Countries“), Кина, 07.-27.09.2017. године;
- GIZ ВА, радионица „Подршка олакшању трговине између CEFTA земаља“, Сарајево, 10.07.2017. године;
- TAIEХ експертска мисија на тему Одрживо рибарство (аквакултура), Сарајево, 04.-08.09.2017. године;
- GIZ пројекат „Дунав соја“, радионица на тему „Обиљежавање хране без ГМО“ у склопу пројекта, Цеље, 03.-06.10.2017. године
- Спољнотрговинска комора БиХ, Актуелна кретања у међународном цестовном превозу, Неум, 05.-06.10.2017. године.

Инспекторат Републике Српске је 20. и 21. априла 2017. године био гост Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије и Сектора за саобраћај и инспекцијски надзор Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај у

Новом Саду. Посјета је организована у циљу размјене искуства у спровођењу инспекцијског надзора у области саобраћаја и планирања сарадње инспекцијских служби у области друмског, жељезничког и водног саобраћаја у 2017. години. Послије састанка извршене су прве координисане контроле у области надзора саобраћајне инспекције у циљу сузбијања нелегалног међународног превоза путника, на релацији Београд-Сарајево-Београд, која је евидентирана као траса нелегалног превоза путника. Инспектори Републике Српске су вршили контроле у унутрашњости, а инспектори Републике Србије на граничним прелазима. У случајевима неуредних контрола утврђено је да је ријеч о нелегалном превозу путника, гдје су путници укрцавани у возила на кућним адресама уз наплату превоза током вожње, без издавања било каквих возних карата. Инспектори су прекидали започете вожње, путнике упућивали на возила јавног превоза, док су возачима изречене новчане казне. Такође, о извршеним контролама обавијештено је и Министарство транспорта и комуникација БиХ, ради предузимања мјера из њихове надлежности према кажњеним превозницима.

Делегација Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије посјетила је Инспекторат Републике Српске 12. и 13. децембра 2017. године, у циљу анализирања резултата заједничких инспекцијских контрола извршених у протеклом периоду у сарадњи инспекцијских органа Републике Српске и Републике Србије. На састанку је закључено да су планирани задаци успјешно реализовани, те да су створени добри предуслови за наставак и проширење заједничких контрола, а све уз подршку Владе Републике Српске и Владе Републике Србије. Даљи правци заједничког дјеловања биће усмјерени на транспорт опасних роба и контролу инфраструктурних објеката који се налазе у међудржавној зони, као што су мостови, бране, путеви и друго. Инспекцијски органи су уочили потребу да заједничким радом пруже подршку привредницима који легално раде, а којима нелојална конкуренција отежава економски опстанак. Поред заједничког оперативног дјеловања на терену, учесници састанка су се усагласили да је изузетно значајна и размјена стручних искустава и праксе у примјени закона.

Инспекторат Републике Српске примио је 28. новембра 2017. године у посјету делегацију Министарства државне управе и локалне самоуправе Републике Србије. Посјета је организована у циљу размјене искустава у вези са реформом инспекцијског система која је успјешно проведена у Републици Српској прије 10 година, а која је покренута у Републици Србији ради унапређења ефикасности инспекцијских служби.

2.4. Финансирање Инспектората РС

Поред финансирања пословних активности Инспектората из одобреног буџета за 2017. годину, било је и финансирања средствима гранта у оквиру ICIS пројекта, а у вези са пројектним активностима, у 2017. години остварени су приливи средстава од поврата пореза на додатну вриједност (у даљем тексту: ПДВ) који су реализовани испуњавањем услова за поврат ПДВ-а стечених у оквиру пројектних активности.

Реализација буџета Републичке управе за инспекцијске послове за 2017. годину

Буџет Републике Српске за 2017. годину усвојен је од стране Народне скупштине Републике Српске у износу 11.703.600 КМ, а Одлука о усвајању Буџета Републике Српске за 2017. годину објављена је у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 116/16 од 31.12.2016. године.

Табела 4 Реализација буџета у односу на одобрен буџет

Кonto	Опис	Буџет за 2017. годину	Реализација буџета 2017. године	Индекс
1	2	3	4	5=4/3*100
411100	Расходи за бруто плате	10.103.900	10.189.650	101
411200	Расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених	176.300	144.082	82
411300	Расходи за накнаду плата запослених за вријеме боловања, родитељског одсуства и осталих накнада плата		214.581	
411400	Расходи за отпремнине и једнократне помоћи (бруто)		83.655	
412100	Расходи по основу закупа	190.000	205.215	108
412200	Расходи по основу утrophка енергије, комуналних, комуникационих и транспортних услуга	404.000	434.324	108
412300	Расходи за режијски материјал	85.000	85.994	101
412500	Расходи за текуће одржавање	150.000	132.847	89
412600	Расходи по основу путовања и смјештаја	210.000	182.475	87
412700	Расходи за стручне услуге	120.000	142.056	118
412900	Остали некласификовани расходи	69.400	93.886	135
511300	Издаци за набавку постројења и опреме	150.000	18.534	12
511700	Издаци за нематеријалну произведену имовину		702	
516100	Издаци за залихе материјала, робе и ситног инвентара, амбалаже и слично	45.000	15.493	34
631900	Остали издаци		73.735	
638100	Остали издаци из трансакција са другим јединицама власти		68.652	
Укупно		11.703.600	12.085.879	103

Укупна реализација буџета за 2017. годину већа је за 3 % од одобреног буџета.

Табела 5 Основни показатељи реализације буџета за 2016. и 2017. годину по главним групама конта, као и индекс кретања реализације буџета 2017. године у односу на 2016. годину

Опис	Реализација буџета 2016. године	Реализација буџета 2017. године	Индекс
1	2	3	4=3/2*100
Просјечан број запослених	364	386	106
Расходи за лична примања запослених	10.583.054	10.700.619	101
Расходи по основу коришћења робе и услуга	1.224.166	1.276.796	104
Издаци за нефинансијску имовину	103.999	34.729	33
Остали издаци (јубиларне награде 2016. године)		73.735	
Укупни расходи	11.911.219	12.085.879	101

У складу са Методологијом анализе рада административних и подручних одјељења, број 26.11/090-9-6/10 од 07.07.2011. године планирано је периодично извјештавање о реализацији буџета, а носилац поменуте активности је Одјељење за финансије и јавне набавке. Извјештајна активности се превасходно користи у сврху стварања добре и поуздане подлоге за доношење пословних одлука о планским активностима усаглашеним са расположивим средствима, те у циљу стварања предуслова за ефикасно и ефективно коришћење буџетских средстава.

Табела 6 Реализација гранта из иностранства у оквиру Пројекта унапређења инвестиционог окружења (ICIS) TF011205 за 2017. годину

Кonto	Опис	Реализовано 2017. године
Укупни приходи (осим прихода обрачунског карактера)		
73111		692.072
Укупни расходи и издаци (осим расхода обрачунског карактера)		
41271	Расходи за услуге финансијског посредовања	197
41274	Расходи за ревизијске и рачуноводствене услуге	1.758
41293	Расходи за бруто накнаде за рад ван радног односа	9.831
41381	Расходи по основу ефективних негативних курсних разлика	14.133
41524	Остали капитални грантови у земљи	49.990
51133	Издаци за набавку комуникационе и рачунарске опреме	67.895
51171	Издаци за нематеријалну произведену имовину	733.745
51371	Издаци за нематеријалну непроизведену имовину	14.040
63111	Издаци по основу пореза на додатну вриједност	84.796
Укупно расходи и издаци		976.385

Табела 7 Реализација средстава од поврата ПДВ-а за 2017. годину - Рачун посебних намјена

Кonto	Опис	Реализовано 2017. године
Остварени прилив од поврата пореза на додатну вриједност (ПДВ)		
9311	Примици по основу пореза на додатну вриједност	95.555
Реализовани расходи и издаци		
4121	Расходи по основу закупа	351
4125	Расходи за текуће одржавање	7.020
4129	Остали неклассификовани расходи	52.591
5112	Издаци за инвестиционо одржавање, реконструкцију и адаптацију зграда и објеката	3.945
5113	Издаци за набавку постројења и опреме	34.336
5161	Издаци за залихе материјала, робе и ситног инвентара, амбалаже и сл.	6.897
Укупно расходи и издаци		105.140

2.5. Унутрашња контрола

Унутрашња контрола је скуп поступака успостављених за провјеру законитости, правилности, професионалности и етичности рада републичких инспектора али и других државних службеника и намјештеника.

Основни циљеви рада унутрашње контроле су подизање квалитета рада запослених и поштовање законских, подзаконских и интерних прописа, унапређење интерних поступака и правила, елиминисање незаконитог, неправилног и непрофесионалног рада запослених, адекватно реаговање на представке на рад запослених, стицање повјерења грађана и правних лица у рад Инспектората, заштита запослених од неоснованих притужби и представки, осигуравање правилног и једнообразног вођења прописаних евиденција, те поштовање правила вођења управног поступка (поступка инспекцијског надзора) и прописаних рокова за поступање.

Унутрашњу контролу у Инспекторату проводи Одјељење за унутрашњу контролу, које је организовано као унутрашња организациона јединица и која за свој рад одговара директору Инспектората. Послове унутрашње контроле тренутно врше два извршиоца (крајем године једно лице почело да обавља послове инспектора унутрашње контроле), а систематизовано је укупно три укључујући и руководиоца Одјељења за унутрашњу контролу.

Поред послова унутрашње контроле у Одјељењу за унутрашњу контролу обављају се и послови који се односе на провођење претходног поступка у дисциплинском поступку (2 предмета у 2017. години), те послови који се односе на друге облике одговорности инспектора за свој рад гдје Инспекторат поступа у сарадњи са другим органима (тузилаштва, МУП и слично).

Активности унутрашње контроле

Унутрашње контроле су током 2017. године вршене на основу Плана контрола за 2017. годину, који је био разрађен кроз оперативне планове. Према Плану контрола за 2017. годину биле су предвиђене 44 унутрашње контроле рада инспектора. Контроле су вршене по Одјељењима Инспектората, како непосредно, у директном контакту са инспекторима, тако и посредно увидом у њихове списе путем IMS-а. За сваку извршену унутрашњу контролу је достављен извјештај директору Инспектората и надлежном руководиоцу – главном инспектору на увид и анализу, односно даље поступање. У 2017. години у Одјељењу за унутрашњу контролу је отворено укупно 47 предмета, од чега се највећи број односио на унутрашњу контролу.

Закључне напомене

У унутрашњим контролама нису утврђене значајније и озбиљније неправилности у раду инспектора, али налази из појединих извјештаја о извршеној унутрашњој контроли указује на потребу организовања додатних едукација за инспекторе и потребу израде интерних правила којим би се уједначавале праксе и поступања инспектора у инспекцијским контролама.

Одјељење за унутрашњу контролу је током 2017. године имало добру комуникацију са руководиоцима - главним инспекторима, а главни инспектори су у цјелини уважавали констатације унутрашње контроле кроз достављене извјештаје, те су у појединим случајевима уз подршку Одјељења за унутрашњу контролу активно предузимали даље мјере ради побољшавања рада инспектора који су били субјект унутрашње контроле.

3. ИЗВРШЕЊЕ ПЛАНА И ЕФЕКТИ РАДА ИНСПЕКЦИЈА

3.1. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ХРАНУ

Инспекција за храну организована је на два нивоа: у оквиру Инспектората и у саставу јединица Локалне самоуправе. У републичкој инспекцији тренутно ради 26 инспектора, од тога 14 инспектора ради на царинским испоставама, док је 11 у унутрашњој контроли и 1 инспекторица на трудничком боловању. Поред тога, у јединицама локалне самоуправе ради 50 општинских/градских инспектора за храну и инспектора који имају овлаштења инспектора за храну.

Инспектор у Одјељењу Приједор ради седам дана на царинској испостави Нови Град, а других седам у унутрашњој контроли.

У наведеном периоду инспектори су радили редовне контроле и контроле по представкама.

Инспектори су дио времена провели учествујући на различитим обукама и састанцима, присуствујући судским расправама, примајући странке и друго.

Спољнотрговински надзор

У спољнотрговинском надзору извршено је 40.139 контрола хране. Укупно је узето 2.460 узорка хране на лабораторијску провјеру здравствене исправности (6,1 % увезених пошиљки), од чега 91 пошиљка није била у складу с прописима.

Инспекцијским прегледом на мјесту царинења, без узорковања је утврђена неисправност код 3 пошиљке, 2 (двје) пошиљке парадајз пиреа из Хрватске због протеклог рока употребе и 1 (једна) пошиљка пива због неадекватног декларисања.

Након доказаних неправилности пошиљки путем лабораторијских анализа увозници су у 77 случајева прихватили резултат прве анализе, док су у 14 случајева захтијевали суперанализу. Суперанализом демантоване су 3 (три) анализе, а потврђено је 11 анализа.

У посматраном извјештајном периоду забрањен је промет и наложено уништавање или поврат добављачу за укупно 25 неисправних пошиљки хране у количини од око 55.000 килограма.

У 66 случајева утврђене неправилности су се односиле на непотпуне декларације, гдје су увозници по налогу инспектора извршили додатно декларисање и усклађивање садржаја декларација са прописима Републике Српске и Босне и Херцеговине, након чега су исте пуштене у промет.

Разлози неисправности хране су микробиолошка неисправност, хемијска неисправност, храна неодговарајућег квалитета, труљење, непотпуно или неадекватно декларисање.

Неправилности су утврђене код сљедећих врста хране:

- месних прерађевина поријеклом из Србије,
- дјечије хране поријеклом из Хрватске,
- млијека и млијечних производа поријеклом из Србије,
- тјестенине поријеклом из Хрватске,
- парадајз пиреа поријеклом из Португалије,
- кондиторских производа поријеклом из Пољске, Чешке и Србије,
- кухињске соли поријеклом из Србије,
- пива поријеклом из Хрватске и Црне Горе,
- вина поријеклом из Србије,
- чаја поријеклом из Србије,
- СО поријеклом из Пакистана, Словеније и Србије,
- сушеног воћа поријеклом из Србије,
- орашастих плодови поријеклом из Мађарске.

Извршено је 10.948 контрола хране за животиње, од чега је на лабораторијску провјеру здравствене исправности и квалитета узето 402 узорака хране за животиње. Након доказаних неправилности пошиљки путем лабораторијских анализа у четири случаја увозници су захтијевали суперанализу, 3 (три) анализе су демантоване суперанализом, док је 1 (једна) потврђена. Ради се о пошиљци кукуруза због повећаног садржаја пљесни, пошиљка је враћена добављачу.

По основу контрола увоза у Буџет Републике Српске уплаћена је накнада у износу од 2.669.843 КМ.

Унутрашњи надзор

У унутрашњем надзору извршено су укупно 1.042 контроле, од којих је 448 било неуредно, што чини 43 % од укупног броја контрола. У поређењу са истим периодом прошле године број неуредних контрола се смањио за 1 %. План контрола у 2017. години је остварен у проценту од 101 %.

Од укупног броја предузетих управних мјера око 93,5 % се односе на отклањање различитих недостатака, а око 7,5 % на забране промета, уништавање хране. У промету је затечено и уништено око 40 килограма хране која је неприкладна за људску употребу. Најчешћи разлози забране промета и уништавања хране су стављање у промет хране којој је истекао декларисани рок употребе или ненавођење рока употребе, непостојање декларације на једном од језика у службеној употреби (декларација на страном језику) и промјена сензорних својстава хране. У тим случајевима инспектори су забрањивали промет хране и налагали њено уништавање. Такође, констатовано је нередовно испитивање сировина и готових производа, те нередовно обављање санитарних прегледа лица која рукују са храном и лоши хигијенско-санитарни услови у објектима који се баве производњом и прометом хране.

Издато је 125 прекршајних налога на износ од 149.150 КМ. Анализирајући прекршајне мјере види се да је око 44,8 % прекршајних налога издато лицима која се баве прометом хране, 43,2 % лицима која се баве обрадом и прометом хране, 12 % налога лицима која се баве производњом хране. Разлози за издавање прекршајних налога су стављање у промет хране која није безбједна тј. није прикладна за људску употребу, лоши хигијенски услови у објектима гдје се врши производња и промет хране, те чињеница да лица која су у контакту са храном нису била под прописаним санитарним надзором.

Републичка инспекција за храну је приликом контрола увозника хране провјеравала да ли се пошиљке хране из увоза, од којих је узет узорак на лабораторијско испитивање, стављају у промет прије добијања рјешења инспектора којим се одобрава стављање у промет истих на основу резултата испитивања. У четири случаја утврђено је да су увозници ставили у промет храну прије добијања рјешења надлежног инспектора.

Табела 8 Табеларни приказ броја контрола по објектима с обзиром на дјелатност, републичка инспекција за храну

Врста објекта	Број контрола	Неуредне контроле	Процент неуредних	Забрана обављања дјелатности	Забрана промета хране	Забрана рада лицима	Отклањање недостатака	Прекршајни налог	Прекршајна пријава
Укупно	1.042	448	43	0	34	0	387	125	0
За производњу хране	142	69	49	0	1	0	65	15	
У којима се врши промет хране	311	123	40	0	27	0	90	56	0
У којима се врши промет и обрада хране	523	251	48	0	5	0	228	54	0
Узорковање хране на лабораторијску	37	0	0	0	0	0	0	0	0
Повлачење хране са тржишта	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Који се баве снабдијевањем воде за пиће	17	5	29	0	1	0	4	0	0
Увозници хране	5	0	0	0	0	0	0	0	0

Табела 9 Упоредни приказ контрола републичке инспекције за храну за период 01.01-31.12.2016./01.01-31.12.2017.

Опис	I-XII 2016	I-XII 2017	2017 / 2016
Број контрола	839	1042	124
Неуредне контроле	396	448	113
Процент неуредних	47	43	91
Забрана промета хране	26	34	131
Отклањање недостатака	342	387	113
Прекршајни налог	185	125	68

Рад инспекције за храну у саставу органа локалне управе

Инспекција за храну на општинском/градском нивоу у области производње и промета хране обавила је 8.092 контроле, од којих је 3.196, односно 39 % било неуредно. Предузета је укупно 3.731 управна мјера, од чега је 1.185 различитих забрана и 2.546 мјере отклањања недостатака. Највећи број отклањања неправилности односио се на обављање санитарних прегледа запослених, додатну едукацију о хигијени хране, испитивање хране путем овлашћених лабораторија и отклањање санитарно-хигијенских недостатака.

Издато је 238 прекршајних налога на износ од 121.150 КМ, те су поднесена 3 захтјева за покретање прекршајног поступка.

У објектима у којима се врши производња хране извршене су 694 контроле, од чега је 406 било неуредно, и предузето је 480 управних мјера. Због учињених прекршаја издат је 21 прекршајни налог.

Из анализе извјештаја уочено је да се највећи број контрола односио на објекте у којима се врши промет и обрада хране, укупно 4.246 контрола, од чега је 1.760 контрола било неуредно, предузето је укупно 2.097 управне мјере, а у 313 случајева изречена је забрана промета хране и наложено њено уништавање. Због учињених прекршаја издато је 238 прекршајних налога.

Укупна количина хране коју је општинска/градска инспекција за храну на основу органолептичког прегледа ставила ван промета и наложила њено уништавање је 1.000 килограма.

Наступањем топлијег периода, као и сваке године, интензивирани су контроле објеката у којима постоји висок ризик од тровања храном већег броја људи, као што су објекти брзе хране, експрес ресторани, ресторани у студентским и ђачким домовима, посластичарнице, роштиљнице и слично.

Инспектори су доста времена провели утврђујући присуство неисправне хране на основу обавјештења која су пристизала са европског RASFF-а. У једном случају републичка инспекција за храну повукла је из промета и наредила поврат добављачу дјечију храну „NOVALAC“ 400 грама у количини од 250 амбалажних јединица увезене из Словеније, због неадекватног садржаја естера масних киселина.

У неколико случајева инспекција је успјешно обавила превентивни надзор у објектима у којима су боравиле и конзумирале храну посебно угледне личности из других земаља.

Табела 10 Табеларни приказ броја контрола по објектима с обзиром на дјелатност, градска/општинска инспекција за храну

Врста објекта	Број контрола	Неуредне контроле	Процент неуредних	Забрана рада објеката	Забрана промета хране	Забрана рада лицима	Отклањање недостатака	Прекршајни налог	Прекршајна пријава
Укупно	8.092	3.196	39	18	313	854	2.546	238	0
За производњу хране	694	406	59	8	29	196	247	21	0
У којима се врши промет хране	2.540	931	37	2	170	275	625	87	0
У којима се врши промет и обрада хране	4.246	1.760	41	8	69	382	1.638	130	0
Објекти за снабдијевање водом	435	99	23	0	45	1	36	0	0
Остало	177	0	0	0	0	0	0	0	0

Табела 11 Упоредни приказ контрола градске/општинске инспекције за храну за период 01.01-31.12.2016./01.01-31.12.2017.

Опис	I-XII 2016	I-XII 2017	2017/2016
Број контрола	9715	8092	83
Неуредне контроле	3573	3196	89
Процент неуредних	37	39	105
Забрана промета хране	209	313	150
Отклањање недостатака	2593	2546	98
Прекршајни налог	266	238	89

Закључне напомене

Инспектори у свом раду често имају недоумице када су у питању материјални прописи који се односе на храну. Одређени број прописа постоји на нивоу Републике Српске и на нивоу Босне и Херцеговине. Нејасно је који пропис у том случају инспекција треба примјењивати, чак ни када на исти начин регулишу материју, а поготово ако су у колизији. Према Закону о ГМО Републике Српске забрањена је производња и промет, чак и транзит ГМО кроз Републику Српску, а према истом закону на нивоу Босне и Херцеговине може се дозволити производња и промет ГМО.

Постоји проблем аналитичких могућности домаћих лабораторија због чега узорке за одређена испитивања треба транспортовати у другу државу, што јако успорава инспекцијски поступак и поскупљује испитивање.

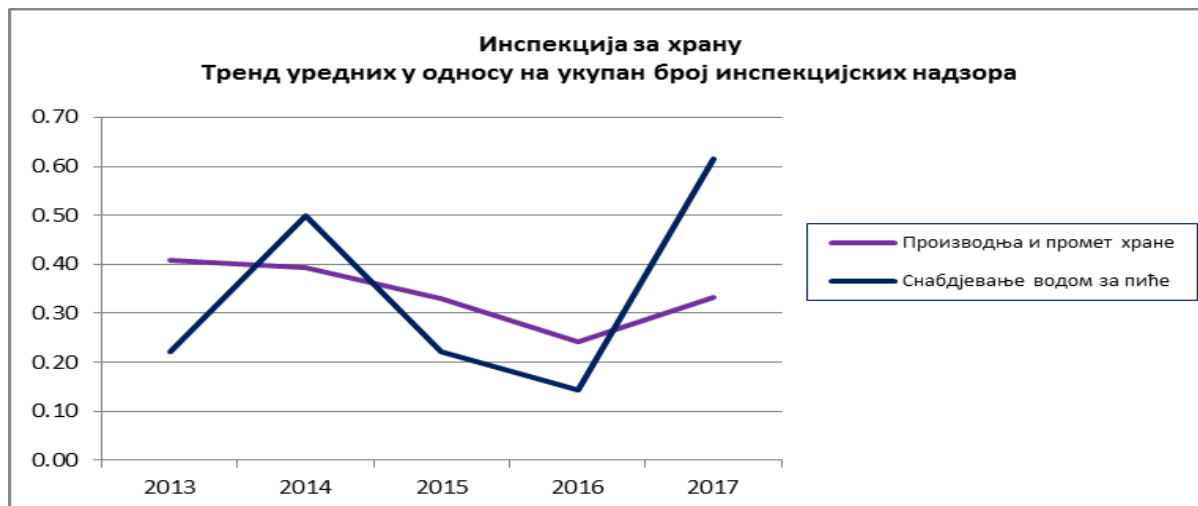
Недостају водичи и смјернице о службеним контролама, хигијенском пакету, доброј произвођачкој и другим праксама, о сљедивости, обавјештавању и повлачењу неисправне хране са тржишта, о поступању у кризним ситуацијама, те вишегодишњи план контрола. Недостатак финансијских средстава за спровођење мониторинга, односно подмирење трошкова испитивања хране је велики проблем у раду и републичке и локалне инспекције.

С обзиром на напријед наведено, неопходно је:

- давати смјернице инспекцијским органима на основу процјене и анализе ризика везаних за храну,
- припремити вишегодишњи план службених контрола хране,
- у Буџету Републике и локалних заједница планирати много већа финансијска средства за подмирење трошкова мониторинга хране него до сада,
- сачинити План управљања у кризним ситуацијама повезаним са храном,
- успоставити инфраструктуру за брзу размјену података о неисправној храни,

- са Инспекторатом ФБиХ и БД склопити споразуме о међусобном обавјештавању и предузимању мјера код субјеката на својој територији,
- припремити потребне водиче и смјернице за субјекте који послују са храном и за инспекцију,
- обављати континуирану едукацију субјеката који послују са храном и инспекцијских органа.

Дијаграм 1 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Инспекција за храну

3.2. ТРЖИШНА ИНСПЕКЦИЈА

У 2017. години у тржишној инспекцији од 51-ог инспектора у спољнотрговинском надзору на четири радна мјеста су ангажовани тржишни инспектори (из Одјељења Бања Лука, на Ци Градишка; и заједно са инспекторима за храну из Одјељења Приједор, на Ци Нови Град и Приједор; Добој на Ци Добој, Бијељина на Ци Каракај). Из Источног Сарајева једна инспекторица је била на боловању. Поред инспекцијских контрола инспектори су дио времена провели на давању коментара на достављене нацрте-приједлоге прописа, учествовали на стручним обукама и састанцима, присуствовали судским расправама, примали странке.

На локалном нивоу за послове градских/општинских тржишних инспектора сагласност Инспектората Републике Српске има 78 инспектора, а контроле је вршило 75 инспектора у 44 града/општине.

Спољнотрговински надзор

У спољнотрговинском промету тржишна инспекција контролише квалитет моторних горива према прописаном Програму утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива од стране Министарства индустрије, енергетике и рударства у Влади Републике Српске. Анализом 47 узорка пошилики моторних горива у овлашћеним лабораторијама утврђена је исправност 40 узорка. Код 7 узорка утврђена су одступања вриједности кинематског вискозитета и тачке паљења које су одговарале вриједностима прописаним за лож-уље - тешко а било је декларисано као лож-уље - средње. Издата су рјешења о отклањању недостатака, у коме је наложено увознику да исто декларише као лож-уље-тешко, односно као ЛУТ, у складу са важећим прописима. Уз напомену да је садржај сумпора био до 1 %. По основу контрола увоза течних нафтних горива, у Буџет Републике Српске уплаћено је 183.780 КМ.

Табела 12 Укупна количина увезеног ТНГ по субјекту на основу података из IMS-а

Р.б р.	ЕНТИТЕТ	Авио бензин	Дизел гориво ЕД5	Керозин за	Лож уље ЛУЕЛ (kg)	Лож уље С и Т (kg)	Моторни бензин	Моторни бензин	Моторни бензин	БИТУМ ЕНИ	Укупно количина	Проценту
1	РЕПУБЛИКА СРПСКА		23,006,694	19,800	1,463,419	16,379,708	1,885,639	381,224	237,809		43,136,484	15,2%
2	ФЕДЕРАЦИЈА БиХ	31,207	162,411,128	6,633,955	1,405,593	11,758,705	7,998	52,647,739	4,047,058	26,600	238,969,983	84,4%
3	БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ		32,004		203,685	864,940					1,100,629	0,4%
	УКУПНО	31,207	185,449,826	6,653,755	3,072,697	29,003,353	1,893,637	53,028,963	4,284,867	26,600	283,207,096	100%

Табела 13 Укупан број пошиљки увоза ТНГ по субјекту на основу података из IMS-а

Р.бр.	ЕНТИТЕТ	Авио бензин (lit)	Дизел гориво ЕД5 (lit)	Керозин за млазне моторе (lit)	Лож уље ЛУЕЛ (kg)	Лож уље С и Т (kg)	Моторни бензин БМБ 100 (lit)	Моторни бензин БМБ 95 (lit)	Моторни бензин БМБ 98 (lit)	БИТУМЕНИ БИТ	Укупно количина	Процентуално
1	РЕПУБЛИКА СРПСКА		752	1	56	652	54	11	10		1,536	15,2%
2	ФЕДЕРАЦИЈА БиХ	1	5,447	213	84	467	1	2,025	224	1	8,462	84,4%
3	БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ		1		8	34					43	0,4%
	УКУПНО	1	6,200	214	148	1,153	55	2,036	234	1	10,041	100%

Унутрашњи надзор

У унутрашњем промету приоритети су били сузбијање нелегалног рада, повећање нивоа заштите потрошача, промет безбједних производа и већи ниво заштите права носиоца права интелектуалне својине. План контрола извршен је са 111,8 %.

Табела 14 Показатељи о раду тржишне инспекције

Ред. бр.	Области надзора	Укуп. број контрола	Са неправилностима		Управне мјере				Прекрш. мјере
			Број	%	ОН	ОР	Забрана	Укуп.	
1	Трговина	4.259	871	20,5	350	11	111	472	783
2	Угоститељство и туризам	1.789	480	26,8	264	3	49	316	364
3	Услугне дјелатности	152	26	17,1	6		10	16	24
4	Заштита интелект. својине	96	39	40,6	29	7	1	37	10
5	Остало	180	22	12,2	18	0	1	19	11
6	Укупно	6.476	1.438	22,2	667	21	172	860	1.192

ОН – отклањање неправилности

ОР – одузимање робе

Забрана – забрана обављања дјелатности, забрана употребе мјерила, забрана промета робе до отклањања недостатака

Од укупног броја контрола 6.476 било је неуредних 22,2 %. Инспектори су предузели 860 управних и 1.192 прекршајне мјере.

Од 860 предузетих управних мјера било је 667 отклањања неправилности, 21 мјера одузимања робе намијењене промету и пружању услуга без документације о поријеклу у вриједности 30.038,2 КМ и 172 забране обављања дјелатности, забрањен је промет робе која није била декларисана у складу са прописима, која није посједовала гарантне листове, техничка упутства, због истеклог рока трајања и забрањена употреба мјерила јер иста нису верификована од стране надлежне институције, до отклањања неправилности.

Изречена су 1.192 прекршајна налога на износ од 760.500 КМ.

Област трговине

Приоритети рада у овој области били су провјера одобрења за рад, минимално-техничких услова, са акцентом на одобрења која издаје Министарство трговине и туризма (субјектима који врше промет нафтних деривата на велико и мало, дуванских прерађевина на велико и шпедитерску дјелатност), поријекло робе, пословне књиге и евиденције, цијене,

декларисаност робе, издавање рачуна, распродаје, мјерне јединице и мјерила, усклађивање дјелатности са Уредбом о класификацији дјелатности итд.

У овој области у 2017. године извршено је 4.259 контрола (од чега су 454 ванредне). У тим контролама инспектори су утврдили разне неправилности и предузели 472 управне мјере, од чега је:

- у 350 случајева наређено отклањање неправилности,
- у 11 случајева одузета је роба у вриједности 26.985,7КМ и у 1 случају нафтних деривата у количини од 2.410 литара у вриједности 3.385 КМ.
- у 111 случајева су наређене разне забране, забране обављања дјелатности због непосједовања одобрења за рад, забрана употребе мјерила јер иста нису верификована од стране надлежне институције и ван промета је стављено робе у вриједности 742.717,1КМ до отклањања недостатака на истој (због непотпуних декларација, непосједовање гарантних листова, техничких упутстава).

Инспектори су издали 783 прекршајна налога (правним лицима 130, одговорним лицима у правним лицима 130 и физичким лицима 523) у вриједности од 454.400 КМ.

Најчешће констатовани прекршаји су: цијене, пословне књиге и евиденција, издавање рачуна, декларације и мјерне јединице и мјерила.

У области промета нафте и нафтних деривата од 203 контроле (183 контроле и 20 контрола извршења рјешења) у 36 случајева утврђене су неправилности, предузете су 24 управне мјере. Изречене су 43 прекршајне мјера путем прекршајног налога у износу од 63.800КМ.

У првој половини 2017. године републичка тржишна инспекција је на основу Наредбе за претресање издате од стране Основног суда у Зворнику уз присуство службених лица МУП-а Републике Српске извршила ванредну контролу у приватним просторијама физичког лица за које је постојала сумња да врши нелегалан промет и складиштење горива. У контролисаним просторијама је затечено и одузето 1.530 литара лож уља и 880 литара еуро дизела. Инспектор је рјешењем физичком лицу забранио складиштење, држање и прометовање уља за ложење и еуро дизела у помоћним објектима стамбене куће и изрекао новчану казну путем прекршајног налога.

Законом о трговини („Службени гласник Републике Српске“, број: 6/07, 52/11,67/13 и 106/15) прописан је начин обављања трговине на мало уљем за ложење. У складу са овлаштењима из наведеног закона министар трговине и туризма је донио Правилник о условима за обављање трговине на мало уљем за ложење („Службени гласник Републике Српске“, број: 8/16 и 32/16) који је на снази од 17.05.2016. године. Морамо напоменути да у Брчко Дистрикту БиХ трговина лож уљем није регулисана на начин како је то дефинисано Правилником у Републици Српској, те таква ситуација је остављала простора за злоупотребе. Предузимањем свих мјера и радњи по напријед наведеним прописима у Републици Српској а и Одлуке о квалитету течних нафтних горива („Службени гласник БиХ“, број: 27/02, 28/04, 16/05, 14/06, 22/07, 101/08, 71/09, 58/10 и 73/10), која дефинише да се уље за ложење не може користити као погонско моторно гориво за погон мотора са унутрашњим сагоријевањем, чију примјену контролише техничка инспекција, да би се спријечила злоупотреба овог енергента неопходно је боље правно регулисати ову материју.

Влада Републике Српске, Министарство трговине и туризма и Министарство индустрије, енергетике и рударства, Министарство унутрашњих послова, УИО, Удружења увозника и дистрибутера нафте и нафтних деривата Републике Српске прослијеђивали су нам пријаве о незаконитом промету уља за ложење од стране одређених субјеката посебно на територији Семберије и Подриња. У циљу заштите потрошача и спречавања злоупотребе био-горива у промету, крајем 2016. године Инспекторат и Федерална управа за инспекцијске послове обратили су се УИО БиХ са захтјевом за проширење Обједињеног списка роба које подлијежу инспекцијском надзору контроле квалитета робе при увозу, а на начин да се на исти уврсте и пошилке био-горива. Поступајући по захтјеву контролних органа, УИО је проширила

Обједињени списак роба, те су створени предуслови да и пошиљке био-горива буду предмет обавезне контроле тржишне инспекције при увозу.

Појачаним инспекцијским надзором субјеката који обављају промет нафте и нафтних деривата од краја 2015, током 2016. и 2017. године резултирао је и већом наплатом дажбина за преко 166 милиона.

Тржишна инспекција Републике Српске континуирано врши контролу примјене Уредбе о ограничењу маржи у промету робе и у правилу послодавци се придржавају прописаних маржи.

Објекти у којима су најчешће кршени прописи су: продавнице текстила, конфекције, обуће, меснице, објекти у којима се продаје роба азијског поријекла и друго.

Област угоститељства и туризма

Приоритети у контролама у овој области били су провјера одобрења за рад, минимално-техничких услова, поријекло робе намијењене пружању услуга, пословне књиге и евиденције, цијене и цјеновници, издавање рачуна корисницима услуга – гостима, мјерне јединице и мјерила у објектима у којима се припрема храна итд.

У овој области у 2017. години извршено је 1.789 контрола (1.467 контрола и 149 контрола извршења рјешења) од чега је 218 ванредних. У 480 контрола инспектори су утврдили разне неправилности и предузели 316 управних мјера од чега:

- у 264 случајева наређено је отклањање неправилности,
- у 3 случаја одузета је роба намијењена услуживању а без документације о поријеклу и без евиденције у пословној документацији, у вриједности 997,5 КМ,
- у 49 случајева изречене су разне мјере забране, од којих је најчешћа забрана употребе неверификованих мјерила.

Инспектори су изrekli 364 прекршајна налога на износ од 231.000 КМ.

Објекти у којима су најчешће кршени прописи су: бифеи, кафићи, кафане и роштиљнице.

Туристичка дјелатност-путничке агенције

Приоритети у овој области били су контрола одобрења за рад и контрола лиценци код организатора туристичког путовања, издатих од стране Министарства трговине и туризма. Контролисани су прописани услови, просторије, кадрови, осигурање јемства које може бити у облику банкарске гаранције, гарантног полога, односно полисе осигурања. Код лиценцираних туристичких агенција које за превоз користе сопствена превозна средства акценат је био у контроли испуњености прописаних услова које морају испуњавати туристичке агенције.

Извршено је 70 контрола у овој области (61 контрола и 9 контрола наложених мјера). Неправилности су констатоване код 16 субјеката, те је предузето 9 управних и 17 прекршајних мјера. Износ изречених прекршајних налога је 15.200 КМ.

У циљу сузбијања обављања нерегистроване дјелатности пружања услуга смјештаја, републичка тржишна инспекција је на основу информација достављених од других органа и путем реклама објављених на интернет страницама и огласима о издавању апартмана и соба, по принципу „стан на дан“, у протеклој години вршила појачан надзор у оквиру којег је до сада извршено 106 контрола. У току контрола и наконведеног надзора, 54 субјеката су се регистровала за обављање ове дјелатности, за 16 субјеката је остављен рок за регистрацију, 24 странке су у потпуности одустале од изнајмљивања, док је у 12 случајева утврђено да бројеви наведени у огласима нису активни и да преко њих није ни могуће извршити резервацију апартмана.

У регији Источно Сарајево у зимском периоду приоритет су биле контроле субјеката и објеката на Јахорини. Крајем 2017. и почетком 2018. године укупно је извршено 58 инспекцијских прегледа (26 објеката за пружање услуга смјештаја, 20 угоститељских објеката, 4 трговинске радње, 18 ски школа и ски рента и 1 објекат у којем се пружају занатске услуге).

Предузете су сљедеће мјере: 10 рјешења о отклањању неправилности и 5 прекршајних налога у вриједности од 1.600 КМ.

У протеклих пар година дошло је до значајнијег побољшања у раду туристичких агенција, пружаоца услуга рафтинга и испуњености минимално техничких услова за пружање туристичких услуга на купалиштима.

Област услужних дјелатности

Приоритет рада у овој области био је спречавање нелегалног обављања дјелатности, издавање рачуна корисницима услуга и истицање назива фирме и радног времена. У овој области извршене су 152 контроле (143 контроле и 9 контрола извршења рјешења) од чега је 26 неуредних (18,2 %). Наложено је 16 управних мјера од чега је:

- у 6 случају наређено отклањање неправилности,
- у 10 случаја изречене су мјере забране обављања дјелатности.

Издата су 24 прекршајна налога у вриједности од 19.700 КМ.

На подручју које контролише Одјељење Добој у 2017. години, у заједничким акцијама републичких и општинских инспектора извршено је 27 контрола објеката који се баве пружањем услуга ауто-механике и ауто-електрике, од чега је 18 лица регистровало своју дјелатност, а 9 лица се више не бави нелегалним пружањем услуга.

Планом одређен као приоритет, спречавање нелегалног рада, субјектима који нелегално врше занатску дјелатност (ауто-праонице, ауто-механичари, ауто-лакирери, фризери, столари и друго), није постигнут жељени ефекат, због проблема уласка инспектора у приватне објекте и доказивање прекршаја. Због бољег познавања терена, субјеката и објеката ову област је више контролисала градска/општинска инспекција.

Област заштите потрошача

Основна права потрошача дефинисана су Законом о заштити потрошача у Републици Српској и другим прописима који се односе на област трговине, угоститељства, туризма, пружања услуга и друго.

Републичка тржишна инспекција Републике Српске свакодневно у редовним контролама врши надзор над примјеном поменутих закона и контролише да ли се привредни субјекти придржавају одредби ових прописа. Издавање рачуна, контролисано је у 4.791 контроли и констатовано да пословни субјекти нису уредно издавали рачуне за продату робу или извршену услугу у 429 случајева (9 %). Цијене су контролисане у 4.792 контроле, начињен је прекршај у 383 случаја (8 %). Такође је контролисано декларисање производа, посједовање гаранције и техничког упутства, оглашавање производа и услуга, мјерне јединице и мјерила и друго.

По конкретним рекламацијама потрошача којима су тражили заштиту индивидуалних потрошачких права републичка тржишна инспекција је у 2017. години извршила 144 контроле, у 102 случаја утврђено је да су рекламације биле оправдане. У току вршења инспекцијске контроле 81 рекламација је уважена и ријешена на лицу мјеста, а остале су ријешене након наложених управних мјера. У 40 контрола утврђено је да рекламације потрошача нису биле оправдане. У две контроле поступак још увијек траје. Потрошачи су се најчешће жалили на неприхватање рекламација од стране трговаца за техничке производе, одјећу, обућу, економске услуге и слично.

Када су у питању непрехрамбени производи проблем представља мали број лабораторија у Републици Српској и у Босни и Херцеговини.

Да би заштитили своја права потрошачи морају знати на који начин то могу учинити. Едукован потрошач је најбоље заштићен потрошач и у том смислу подржавамо рад удружења за заштиту права потрошача, са којима имамо извршну сарадњу на обострано задовољство.

Безбједност производа

Републичка тржишна инспекција у 2017. години вршила је надзор непрехрамбених потрошачких производа. Вршене су административне и визуелне контроле производа, те узорковање за лабораторијско испитивање. У 18 завршених планова обухваћена су 53 различита модела производа. Од укупног броја контролисаних производа лабораторијски је испитано 40 узорака. Код 25 модела утврђене су разне врсте недостатака.

Контролисане су: дјечије свјетиљке, електричне пегле, електричне таве и пекачи, електрични решои, кациге за бициклисте и кориснике скејтборда и котураљки, ласерски показивачи, посуђе за кување под притиском, продужни каблови за употребу у домаћинству, дјечији кревети, љепила за плочице, самостојеће љестве за кућну употребу, скејтборди, термоизолациони производи за зграде-минерална вуна, тротинети за дјецу, ручне електричне бруснице, ручне моторне косилице за траву, сигурносна заштитна обућа, заштитне рукавице за механичке ризике.

Неусклађености које се нису могле отклонити односиле су се на ризик од разних повреда, струјног удара и пожара, неодговарајући квалитет, због одређених недостатака производи нису имали адекватну заштитну функцију што може резултирати повредом корисника, и из тог разлога са тржишта је повучено 1.208 комада производа и то: 115 комада дјечијих свјетиљки, 106 комада електричних решоа, 647 комада кацига за бициклисте и кориснике скејтборда и котураљки, 163 комада ласерских показивача, 105 комада самостојећих љестви за кућну употребу, 8 комада скејтборда и 64 комада заштитних рукавица за механичке ризике.

Неусклађености које су се могле отклонити, односиле су се на недостатак или непотпуно упутство за употребу, непотпуну декларацију, непостојање информација за потрошаче на продајним мјестима, неодговарајуће означавање и слично. У овим случајевима субјекти су извршили усклађивање 3.207 комада производа како би испуњавали прописане норме и то: 179 комада електричних тава и пекача, 17 комада електричних решоа, 72 комада посуда за кување под притиском, 82 комада дјечијих креветаца, 73 комада љепила за плочице, 12 скејтбордова, 464 тротинета за дјецу, 18 комада ручних електричних брусница, 7 ручних моторних косилица за траву, 19 комада заштитне обуће и 2.264 комада заштитних рукавица за механичке ризике.

Интелектуална својина

Питање заштите интелектуалног власништва садржано је у Споразуму о стабилизацији и придруживању Босне и Херцеговине и Републике Српске Европској унији. Анексом VII овог Споразума регулисане су обавезе у погледу заштите права интелектуалног власништва, у смислу прихватања правних тековина Европске уније, у оквиру којих значајно подручје припада ауторским и сродним правима, патентима, те интелектуалном власништву уопште.

У складу са поменутим законима, Удружење „Асоцијација композитора-музичких стваралаца“ (АМУС) и „Асоцијација извођача и свирача“ (АИС) су овлаштене од стране Института за интелектуално власништво БиХ за обављање дјелатности колективног остваривања ауторског права у своје име, а за рачун аутора. Као и у осталим земљама и у БиХ се ауторска права морају поштовати, али је потребно пронаћи одговарајући модалитете, односно ускладити износе накнада са економском ситуацијом у БиХ тј. да се обезбиједи поштивање закона. Инспекција није надлежна да контролише да ли су субјекти платили уговорену накнаду, из разлога јер се у сваком појединачном случају склапа уговор између лиценцираног удружења и корисника којим се они обавезују на поштивање уговорених обавеза и који представља облигациони однос између те двије стране, те се свако кршење уговора рјешава пред надлежним судом. У контролама које су до сада вршене по том основу, приоритетно се дјеловало превентивно и упозоравало субјекте на њихову законску обавезу, те су упућивани да ступе у контакт са Удружењем и регулишу ово питање. Мишљење је да изричито репресивне мјере нису рјешење за уређивање ове области. Потребно је предузимати мјере које ће пословање субјеката увести у законске оквире и резултовати успостављањем

стабилног стања у некој области, а за што је потребно вријеме и стратешки приступ. У 2017. години 1.319 субјеката већ има склопљене уговоре са Асоцијацијом. Имајући у виду да је злоупотреба интелектуалног власништва глобални проблем, свјесни смо да је борба за сузбијање истог дуготрајан процес.

Рад тржишне инспекције у саставу органа локалне управе

Табела 15 Упоредни приказ показатеља о раду републичких и градских/општинских инспектора, тржишна инспекција

Ред. бр.	Области надзора	Укупан број контрола		Неуредне контрола				Управне мјере				Прекршајне мјере	
		рти	оти	рти	%	оти	%	рти	%	оти	%	рти	оти
1	Трговина	4.259	5.588	871	20,5	1.486	26,5	472	54,2	1.147	77,2	783	939
2	Угостит. и туризам	1.789	3.311	480	26,8	610	18,4	316	65,8	415	68,0	364	346
3	Услугне дјелатности	152	1.109	26	17,1	91	8,2	16	61,5	73	80,2	24	31
4	Заштита интел. својине	96	0	39	40,6	0	0	37	94,9	0	0	10	0
5	Остало	180	84	22	12,2	7	8,3	19	86,4	2	28,6	11	4
6	Укупно	6.476	10.092	1.438	22,2	2.194	21,7	860	59,8	1.637	74,6	1.192	1.320

Табела 16 Упоредни приказ ефеката предузетих мјера републичке и градске/општинске инспекције, тржишна инспекција

Ред. бр.	Карактеристични подаци	ОТИ 2015	РТИ 2015	ОТИ 2016	РТИ 2016	ОТИ 2017	РТИ 2017
1	Одузета роба (КМ)	100.993	68.791	82.160	36.937	35.304	30.038
2	Роба стављена ван промета (КМ)	22.473	15.393	35.741	180.831	28.223	742.717
3	Прекршајне мјере						
3.1.	Издати прекршајни налози (ком)	1.598	1.471	1.387	1.296	1.320	1.192
3.2.	Издати прекршајни налози (КМ)	662.950	826.350	563.490	795.990	589.802	760.500
3.3.	Прекршајне/кривичне пријаве	39	6	17	5		

Апсолутни број укупно извршених контрола градске/општинске тржишне инспекције у односу на републичку је већи, а посматрани број контрола по инспектору је приближно исти (рти: $6.476/46=140,8/12=11,7$ контрола, гти/оти: $10.092/75=134,6/12=11,2$ контрола).

У извршеним контролама је утврђен скоро исти проценат неуредних контрола у односу на укупан број контрола републичке и градске/општинске (рти 22,2 %, а гти/оти је 21,7%), и одузете робе (рти 30.038 КМ, гти/оти 35.304 КМ). У неуредним контролама републички инспектори били су ригорознији у санкционисању почињених прекршаја. Вриједност изречених казни већа је код републичке инспекције за 59 %. Просјечна вриједност издатих прекршајних налога републичких инспектора је 630 КМ (760.500 КМ/ 1.192 - број прекршајних налога) а градских/општинских је 446,80 КМ (589.802 КМ/ 1.320 - број прекршајних налога).

Закључне напомене

Дуални систем организовања Тржишне инспекције на републичком и градском/општинском нивоу је неефикасан из разлога што код планирања инспекцијских прегледа надлежност републичке и градске/општинске инспекције је углавном иста, у организационом смислу руководе различите особе, а за стање у области одговоран је главни инспектор. Градске/општинске инспекције углавном нису информатички опремљене како би адекватно могле бити увезане у Инспекцијски информациони систем Републике Српске. Због напријед наведеног дешава се да неки субјекти буду контролисани од стране и једне и друге инспекције а неки ријетко или никад.

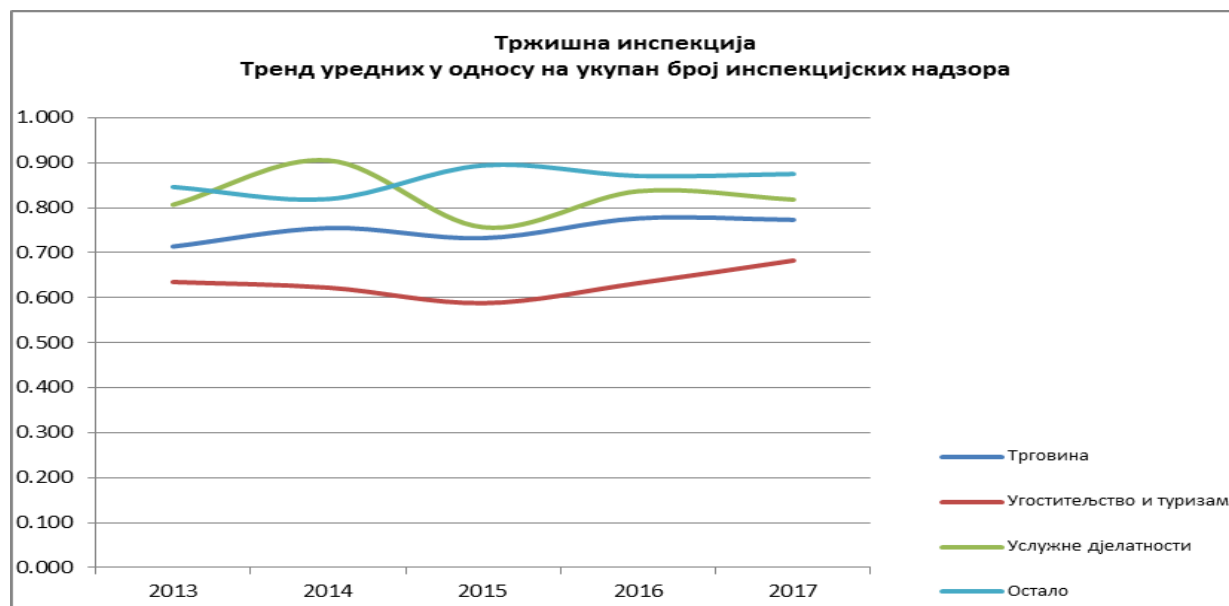

Недостатак адекватног Регистра привредних субјеката је значајан проблем. Исти би био од велике важности због анализе стања у области, планирања контрола по областима, објектима, субјектима, ефикаснијег коришћења радног времена, припрема за контролу итд.

Ступањем на снагу Правилника о условима за обављање трговине на мало уљем за ложење од 17.05.2016. године само су дјелимично створене законске претпоставке за сузбијање злоупотребе уља за ложење. Један од начина злоупотреба је: увозник лож уља, базног уља или био горива је из Републике Српске исти фактурише сву количину купцу, фирми у ФБиХ. Купац (фирма из ФБиХ) увознику (фирма из РС) фактурише дизел гориво, и тада увозник фактурише-продаје то дизел гориво бензинским пумпама и формално све је уредно. А претпоставка је да то одмах заврши на пумпи у Републици Српској. Фирме које су “купиле лож уље, базно уље и продале дизел гориво” у наведеном случају су из ФБиХ, и исте недоступне тзв. “фиктивне”. Исто је и обрнутом случају. Да би се спријечила злоупотреба ових енергента неопходно је боље правно регулисати ову материју.

Због недостатка тијела за испитивање усаглашености индустријских (непрехрамбених) производа, са прописаним захтјевима (апарати за домаћинство, каблови, текстил, обућа) у правилу инспекција врши административне контроле безбједности производа. Додатни проблем представља и недостатак прописа.

Дијаграм 2 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Тржишна инспекција

3.3. ПОЉОПРИВРЕДНА ИНСПЕКЦИЈА

Сектор пољопривредне инспекције чине пољопривредни и фитосанитарни инспектори, који обављају инспекцијски надзор у области пољопривредне производње, производње и промета репроматеријала за пољопривредну производњу и надзор из фитосанитарне области.

У области пољопривредне производње и промета пољопривредних и других производа инспекцијски надзор у 2017. години вршило је 5 републичких пољопривредних инспектора и 32 општинска/градска пољопривредна инспектора.

Надзор из фитосанитарне области, као и у области пољопривредне производње, вршило је 18 фитосанитарних инспектора Инспектората Републике Српске.

Спољнотрговински надзор

Фитосанитарни надзор на граничним прелазима

При увозу, извозу и провозу биља, биљних производа и регулисаних објеката, ђубрива и оплемењивача земљишта и средстава за заштиту биља, односно фитофармацеутских средстава, надзор врше фитосанитарни инспектори на шест граничних прелаза за друмски саобраћај, а по потреби и најави врше повремене прегледе на прелазима жељезничког, ријечног и ПТТ саобраћаја.

У фитосанитарном надзору на граничним прелазима у току 2017. године прегледано је укупно 18.600 пошиљки које подлијежу обавезном фитосанитарном прегледу.

Табела 17 Број прегледа по врстама прегледане робе, фитосанитарна инспекција

Р. бр.	Врста робе	Укупан број прегледа	Уредни	Неуредни
1.	Садни материјал пољопривредног биља (ком)	113	112	1
2.	Резнице и калем границе (ком)	6	6	0
3.	Сјеме пољ. биља (kg)	571	570	1
4.	Сјеменски кромпир (kg)	304	295	9
5.	Меркантилни кромпир (kg)	387	387	0
6.	Расад поврћа и живићи јагода (ком)	12	12	0
7.	Садни материјал украсног биља и дрвећа (ком)	329	329	0
8.	Луковице за садњу (kg)	57	57	0
9.	Саксијско цвијеће (ком)	341	341	0
10.	Резано цвијеће (kg)	520	520	0
11.	Воће и поврће (kg)	3.581	3.581	0
12.	Фитофармацеутска средства (kg)	226	226	0
13.	Ђубрива (kg)	4.697	4.697	0
14.	Компост засијан мицелијумом (kg)	268	268	0
15.	Шумски дрвни сортименти (м3)	122	122	0
16.	Резана грађа (м3)	1.831	1.831	0
17.	Остало (kg)	5.235	5.235	0
УКУПНО ПРЕГЛЕДАНИХ ПОШИЉКИ		18.600	18.589	11

Овдје треба нагласити да се значајно повећао обим прегледа при извозу, јер је повећан извоз воћа за Русију и меркантилног кукуруза и пшенице за Турску, а поред тога земље у окружењу и даље захтијевају фитосанитарне сертификате за воће, поврће, резану грађу, меркантилну пшеницу, брашно и друго што ми не прегледамо при увозу.

У току 2017. године, фитосанитарни инспектори су прегледали 8.772 пошиљке при извозу и 39 пошиљки при реекспорту.

Укупно је издато 8.811 фитосанитарних сертификата и у спољнотрговинском промету наплаћена је накнада и такса (увоз и извоз) у укупном износу од 1.982.630,50 КМ.

Табела 18 Приказ процентуалног узорковања по врстама роба у оквиру фитосанитарног надзора на граничним прелазима при увозу у току 2017. године

Р. бр.	Врста робе	Број прегледа увоз	Број узорака	% узорковања
1.	Садни материјал пољопривредног биља (ком)	63	42	66,67
2.	Резнице и калем границе (ком)	6	4	66,67
3.	Сјеме пољ. биља (kg)	512	97	18,95
4.	Сјеменски кромпир (kg)	304	98	32,24
5.	Меркантилни кромпир (kg)	208	44	21,15
6.	Расад поврћа и живићи јагода (ком)	12	5	41,67
7.	Садни материјал украсног биља и дрвећа (ком)	327	33	10,09
8.	Луковице за садњу (kg)	57	11	19,30
9.	Саксијско цвијеће (ком)	341	18	5,28
10.	Резано цвијеће (kg)	520	13	2,50
11.	Воће и поврће (kg)	2.262	84	3,71

Р. бр.	Врста робе	Број прегледа увоз	Број узорака	% узорковања
12.	Фитофармацеутска средства (kg)	226	1	0,44
13.	Ђубрива (kg)	4.697	171	3,64
14.	Компост засијан мицелијумом (kg)	268	2	0,75
15.	Шумски дрвни сортименти (m3)	0	0	0,00
16.	Резана грађа (m3)	0	0	0,00
17.	Остало (kg)	0	0	0,00
УКУПНО		9.789	623	6,36

Треба напоменути да пошиљке које узоркује фитосанитарна инспекција остају на граничним прелазима све до момента добијања лабораторијске анализе. Лабораторијске анализе које се врше у циљу утврђивања присуства карантинских штетних организама представљају сложене лабораторијске поступке који често захтијевају дужи период испитивања (просјек два до три дана). Имајући у виду напријед наведено као и остварено узорковање можемо закључити да је у току 2017. године направљен значајан напор у одржавању квалитета фитосанитарног надзора при увозу.

Од укупно извршених 9.789 фитосанитарних прегледа при увозу на граничним прелазима, једанаест пошиљки је било неуредно.

У девет пошиљки сјеменског кромпира утврђено је присуство штетног организма „Fusarium sp.“, у укупној количини од 126.725 тона. Пошиљке у којима је утврђено присуство штетног организма „Fusarium sp.“ су из Холандије, Данске, Њемачке и Луксембурга.

Утврђени квалитет једне пошиљке сјемена кукуруза, у количини од 16.383 килограма, из Словеније није одговарало прописаном.

За свих десет пошиљки наложене су мјере забране увоза и враћање пошиљки.

У једној пошиљци садног материјала јабуке, из Француске, утврђено је присуство штетног организма „Agrobacterium tumefaciens“. Наложена је мјера забране увоза и уништавање пошиљке у количини од 10.700 комада.

Одмах по добијању резултата лабораторијске анализе и доношења рјешења о забрани увоза за све наведене пошиљке прослијеђивана су обавјештења електронским путем. На тај начин су правовремено обавјештавани: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Управа БиХ за заштиту здравља биља, фитосанитарни инспектори и главни инспектори у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту.

Све пошиљке за које је наређен поврат су враћене у земљу поријекла.

Инспекцијски надзор хране биљног поријекла при увозу

Законом о храни („Службени гласник Републике Српске“, број: 19/17) који је објављен 27.02.2017. године, а ступио на снагу 07.03.2017. године, извршена је подјела надлежности у инспекцијском надзору хране. У члану 55. став 1. тачка 4. Закона о храни је прописано да инспекцијски надзор непрерађене хране биљног поријекла при увозу из аспекта безбједности, квалитета и пружања информација потрошачима врши фитосанитарна инспекција.

У периоду од 20.03.2017. до 31.12.2017. године фитосанитарна инспекција извршила је преглед 22.068 пошиљки при увозу у оквиру којих је извршено 27.797 прегледа различитих врста непрерађене хране биљног поријекла.

Од укупно прегледаних 22.068 пошиљки, узето је 1.133 узорка за лабораторијску анализу, тј. узорковано је 5,13 % прегледаних пошиљки. Наплаћена је такса за извршене прегледе у укупном износу од 1.103.137 КМ.

Унутрашњи инспекцијски надзор

У унутрашњем инспекцијском надзору, републички пољопривредни инспектори су у току 2017. године извршили 1.935 контрола, извршен је већи број контрола од планираног за 24,8 %.

Од укупног броја извршених контрола, 398 контрола је било неуредно тј. 20,5 % извршених контрола. Значајан број неуредних контрола је резултат усмјеравања и повећавања инспекцијског надзора на оне области у којима постоји већа потреба за инспекцијским надзором.

Предузете су укупно 384 управне мјере, од чега је корективних 252 и репресивних 132. Издају су укупно 52 прекршајна налога у укупној вриједности од 235.700 КМ.

Највећи број неуредних контрола је био у сљедећим областима: контрола сузбијања амброзије, промјене намјене пољопривредног земљишта, промет вина и јаких алкохолних пића, промет резаног дувана, промет сјемена, производња садног материјала, промет минералног ђубрива итд.

Најзначајније активности пољопривредне инспекције у 2017. години су наведене у наставку по областима контрола.

Контроле примарне производње хране

Републичка пољопривредна и фитосанитарна инспекција је у току 2017. године извршила 113 контрола из области примарне производње хране. У контролама примарне производње хране вршена су узорковања у циљу утврђивања остатака пестицида и карантински штетних организама. Узорковање је обухватило 36 произвођача са подручја цијеле Републике Српске, са посебним освртом на произвођаче који своје производе извозе на тржиште Руске Федерације, односно који су регистровани за извоз у Руску Федерацију.

Узета су укупно 62 узорка, од тога 40 узорака за лабораторијску анализу у циљу утврђивања остатака пестицида и 22 узорка у циљу утврђивања карантинских штетних организама.

Лабораторијске анализе нису утврдиле присуство остатка пестицида и карантински штетних организама у узетим узорцима.

Контроле стављања у промет сјемена пољопривредног биља

У току 2017. године је вршено систематско узорковање сјемена које је се прометује у Републици Српској. Инспекторима је омогућен увид у извршена узорковања сјемена при увозу да би се избјегло понављање. У току прољетне и јесење сјетвене сезоне извршено је узорковање сјемена у малопродаји гдје су узета укупно 34 узорка, различитих врста сјемена жита и поврћа од различитих произвођача.

Код два узорака је утврђено да нису испуњавали прописане норме квалитета, те је наложено уништавање истих. У присуству и под надзором инспектора уништена су сљедећа сјемена:

1. црвена дјетелина „Колубара“, произвођач „Semenaгna соор“ Петроварадин Србија, у количини од 20 килограма;
2. црвена дјетелина „Ника“, произвођач „Semenaгna соор“ Љубљана, у количини од 7 килограма.

Контроле усјева меркантилне соје на присуство генетичких модификација

Републички пољопривредни и фитосанитарни инспектори су у току јула и августа мјесеца 2017. године у оквиру редовних инспекцијских активности извршили 155 контрола присуства генетички модификованих усјева соје, чиме је обухваћена површина од 327,3 ха усјева меркантилне соје. У овим контролама инспектори су користили брзе тестове који омогућавају брзу идентификацију генетички модификоване соје. За брзе тестове кориштене су

тестне тракице произвођача „Enviro Logix (USA)“. У свих 155 тестираних узорак није утврђено присуство генетичких модификација.

Фитосанитарна инспекција приликом увоза пошиљки сјемена пољопривредног биља у Републику Српску, врши константну контролу присуства генетичких модификација у сјемену пољопривредног биља за све биљне врсте за које постоје генетичке модификације у складу процјеном ризика гдје се сјеме соје третира као високо ризично.

У овој години приликом увоза узето је укупно 10 узорак сјемена за анализе на ГМО, различитих произвођача, хибрида и сорти, од чега су два узорка сјеменске соје, за које је вршено лабораторијско испитивање присуства генетичких модификација. На основу резултата лабораторијских анализа Пољопривредног института Републике Српске потврђено је да су сви испитивани узорци били уредни, тј. да у истима није утврђено присуство генетичких модификација.

Контроле кориштења средстава подстицаја

Републички пољопривредни инспектори у координацији са општинским/градским пољопривредним инспекторима су у току 2017. године извршили укупно 370 инспекцијских контрола кориштења средстава подстицаја. Републички пољопривредни инспектори су извршили 90 контрола, док су општински/градски пољопривредни инспектори извршили укупно 280 контрола. Укупан износ контролисаних средстава подстицаја је 2.224.189,87 КМ.

Од укупног броја извршених контрола, 365 контрола је било уредно док је 5 контрола било неуредно. Од 5 неуредних контрола у 3 случаја је наложено отклањање неправилности, тј. наложено је достављање извјештаја и потребне документације Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде. У преостале 2 неуредне контроле инспектори су рјешењима наложили поврат средстава подстицаја у износу од 20.000 КМ.

Контроле сузбијања амброзије (*Ambrosia artemisiifolia*)

Републички и општински/градски пољопривредни инспектори су у складу са годишњим планом контрола и по заprimљеним дојавама у току 2017. године извршили укупно 263 инспекцијске контроле за сузбијање и уништавање коровске биљке амброзије.

Републички пољопривредни инспектори су извршили 83 контроле при чему су наложили уништавање амброзије на површини од 474,33 ха. Општински/градски пољопривредни инспектори су извршили укупно 180 контрола и наложили уништавање амброзије на површини 145,49 ха. На основу налога пољопривредне инспекције у току 2017. године уништена је амброзија на укупној површини од 619,82 ха.

Рад пољопривредне инспекције у саставу органа локалне управе

У току 2017. године општински/градски пољопривредни инспектори су извршили 4.635 инспекцијских контрола (4.107 редовних и 528 ванредних), од чега је број неуредних 840 односно 18 %. Инспектори су предузели 848 управних мјера, од тога 600 корективних и 248 репресивних. Укупно су предузели 157 прекршајних мјера, од чега 138 прекршајних налога и 19 прекршајних пријава.

По областима надзора највећи број контрола је обављен из области промета сјемена и садног материјала, заштите пољопривредног земљишта, промета дувана, вина и ракије и у тим областима је највећи број неуредних контрола.

Општинска/градска пољопривредна инспекција је у току 2017. године забранила промет 75.886,72 килограма сјемена, одузето је и уништено 89,22 килограма сјемена, забрањен је промет садног материјала 10.753 комада, забрањен је промет минералног ђубрива 29.950 килограма, забрањен је промет 2.895 килограма и 1.231 литар фитотерапеутских средстава, забрањен је промет 65 литара ракије у ринфузи, одузето и уништено ракије и вина 39,65 литара, узето је укупно 26 узорак за анализе сјемена.

У оквиру контроле промјене намјене пољопривредног земљишта, рјешењима инспектора наложено је плаћање накнаде за промјену у износу од 37.514,54 КМ.

Општински/градски пољопривредни инспектори су у току 2017. године издали 138 прекршајних налога у укупној вриједности од 177.197 КМ и поднијели 19 прекршајних пријава у износу од 1.500 КМ.

Закључне напомене

У фитосанитарном надзору на граничним прелазима у току 2017. године прегледано је укупно 18.600 пошиљки (9.798 пошиљке при увозу и 8.811 пошиљке при извозу) које подлијежу обавезном фитосанитарном прегледу. Од укупно извршених фитосанитарних прегледа на граничним прелазима, 11 прегледа је било неуредно. За 10 пошиљки је наложена мјера забрана увоза и враћање пошиљке док је за једну пошиљку наложена мјера забрана увоза и уништавање пошиљке. Укупно је издато 8.811 фитосанитарних сертификата и у спољнотрговинском промету наплаћена је накнада и такса (увоз и извоз) у укупном износу од 1.982.630,5 КМ.

У периоду од 20.03.2017 до 31.12.2017. године фитосанитарна инспекција извршила је преглед 22.068 пошиљки хране биљног поријекла при увозу у оквиру којих је извршено 27.797 прегледа различитих врста непрерађене хране биљног поријекла. У три пошиљке (кукуруз за исхрану људи) је утврђен повећан садржај микотоксина, у два случаја суперанализом је демантована прва анализа, док је у једном случају наређена промјена намјене пошиљке и пошиљка је искориштена за производњу сточне хране. Наплаћена је такса за извршене прегледе у укупном износу од 1.103.137 КМ.

У унутрашњем инспекцијском надзору, републички пољопривредни инспектори су у току 2017. године извршили 1.935 контрола, извршен је већи број контрола од планираног за 24,8 %. Од укупног броја извршених контрола, 398 контрола је било неуредно тј. 20,5 % извршених контрола. Значајан број неуредних контрола је резултат усмјеравања и повећавања инспекцијског надзора на оне области у којима постоји већа потреба за инспекцијским надзором. Предузете су укупно 384 управне мјере, од чега је корективних 252 и репресивних 132. Издата су укупно 52 прекршајна налога у укупној вриједности од 235.700 КМ.

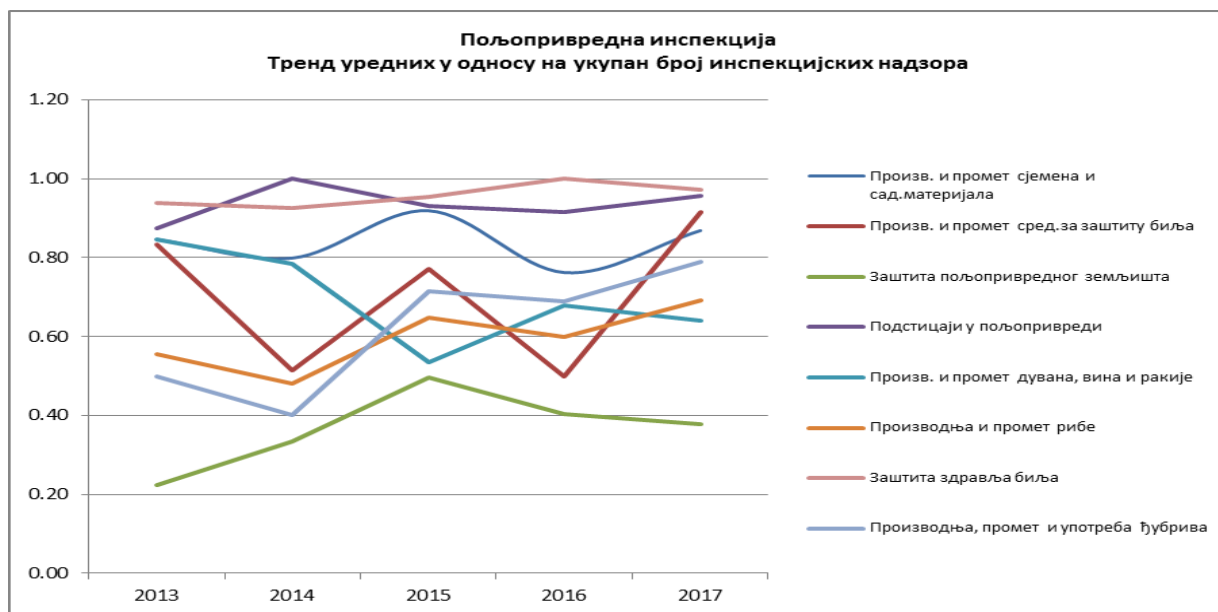
Фитосанитарни инспектори су у Републици Српској у контролама производње садног материјала у 2017. години узели укупно 519 узорака за лабораторијску анализу на присуство штетних организама. Од укупно анализираних 519 узорка, код њих 29 је утврђено присуство карантинских штетних организама. Наложено је уништавање заражених стабала уз присуство и под надзором фитосанитарних инспектора уништено је укупно 28 матичних стабала и 945 садница.

Током цијеле године вршено је систематско узорковање сјемена пољопривредног биља које је се прометује у Републици Српској. Укупно је узет 131 узорак сјемена пољопривредног биља и то при увозу 97 и 34 у унутрашњем промету. У једној пошиљци сјемена при увозу утврђено је да сјеме не одговара прописаном квалитету и наређен је поврат извознику. У унутрашњем промету код два узорака је утврђено да сјеме не испуњава прописане норме квалитета, те је наложено његово уништавање.

У току 2017. године, извршено је 155 контрола присуства генетички модификованих усјева соје, чиме је обухваћена површине од 327,3 ха усјева меркантилне соје. У овим контролама инспектори су користили брзе тестове који омогућавају брзу идентификацију генетички модификоване соје. У свих 155 тестираних узорака није утврђено присуство генетичких модификација.

У наредном периоду основни циљеви пољопривредне инспекције су: наставити са планским и циљаним контролама области које су до сада мање контролисане и у којима се очекују значајније неправилности, обезбиједити фитосанитарни надзор у унутрашњости, обезбиједити систематску процјену ризика на граничним прелазима и омогућити додатне стручне обуке фитосанитарних и пољопривредних инспектора.

Дијаграм 3 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Пољопривредна инспекција

3.4. ШУМАРСКА ИНСПЕКЦИЈА

У инспекцијском систему Републике Српске шумарској инспекцији је повјерен надзор над примјеном прописа из области шумарства, ловства, производње, дораде и промета репродуктивног материјала шумског дрвећа. Ова инспекција врши надзор и код извођача радова у шумарству, предузећа која се баве пројектовањем у шумарству и ловству и легалности рада постројења за примарну прераду дрвета. Шумарска инспекција врши и контроле примјене одредби Закона о заштити природе и Закона о националним парковима у сегменту шумарства и ловства.

Преко 52% површине Републике Српске чине шуме и шумска земљишта, односно око 1.000.000 ха шума и шумског земљишта у својини Републике Српске, око 270.000 ха шума са правом својине, а око 8.000 ха чине шуме којима газдују „Индустијске плантаже“ ад Бања Лука. Око 86 % територије Републике су ловишта којих је до краја 2015. године било 91. Влада Републике Српске је усвојила одлуку о формирању ловишта, а подлога томе је Елаборат о установљењу ловишта који је израдио Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. У току 2016. године додијељено је на коришћење 98 ловишта, једно ловиште у Теслићу још увијек није додијељено нити једном кориснику. Број легалних пилана је промјенљива категорија и креће се између 400 и 500 и отприлике још толико постројења за примарну прераду дрвета која не раде, али нису деинсталисана и сваког момента се могу пустити у функцију, што повремено и раде. Слично је и са извођачима радова у шумарству којих са лиценцом има око 100. У Републици Српској постоје три национална парка чија је укупна површина око 27.500 ха, а ЈПШ „Шуме Републике Српске“ чини 26 шумских газдинстава, Центар за газдовање кршем у Требињу, Истраживачко развојни пројектни центар са сједиштем у Бањој Луци и Центар за сјеменско-расадничку производњу са сједиштем у Добоју који газдује са око 122 ха расадника.

Основни ризици са којима се сусреће шумарска инспекција који су проистекли као закључак из досадашњег рада се манифестују као посљедица императива да организациони дијелови ЈПШ морају пословати позитивно, а то има за посљедицу да настоје произвести што већу количину шумских дрвних сортимената, и да трошкови те производње буду што мањи. То има за последицу да се сјече више него што је планским документима предвиђено, да се

настоји избјећи што више биолошких инвестиција, затим да се одређене законске одреднице које су обавезне настоје избјећи као на примјер сјеча и израда случајних ужитака, корање, успостава шумског реда, извршење шумско-узгојних радова се своди на „припрему земљишта за природно подмлађивање“ и „његу природног подмлатка“. Ове двије ставке су већ реализоване у сегменту експлоатације и у шумско-узгојним радовима се фиктивно приказују.

Када су у питању приватне шуме, законом је дефинисано да власници чувају исте, али није дефинисано ко треба да заштити шуме од несавјесних шумовласника. Обзиром на кадровску и техничку опремљеност то свакако не може бити шумарска инспекција. ЈПШ „Шуме Републике Српске“ као извршиоци стручно-техничких послова у приватним шумама то избјегавају радити, а неке судске одлуке им иду у прилог.

Основни проблем у ловству је тај што ловочувари у Ловачким удружењима као невладиним организацијама у извршењу лова контролишу своје послодавце. Односно ловци чланови матичног удружења су кроз разна тијела удружења се фактички појављују и као руководиоци ловочуварима, а са друге стране су субјект контроле свог ловочувара. Јасно је да такве контроле немају ефекта.

У оваквим околностима, циљ надзора шумарске инспекције је да се код субјеката контроле повећа степен правне и друштвене одговорности чиме ће се створити услови да се шумским и ловним ресурсима Републике газдује еколошки одговорно, друштвено корисно и економски одрживо. Ово је оствариво кроз стриктно поштовање прописа, стандарда, планских докумената, предвиђених квота сјече и одстрела, као и примјене предвиђених система газдовања, рокова за извођење радова и вођења евиденција.

Организациона и кадровска структура

Шумарска инспекција је организована на републичком нивоу, нема општинских инспектора. На граници, контролу здравственог стања пошиљки репродуктивног материјала шумског дрвећа и грмља, шумских дрвних сортимената и резане грађе врши фитосанитарна инспекција у саставу пољопривредне инспекције у којој нема дипломираних инжењера шумарства.

У последњих неколико година евидентно је осипање броја шумарских инспектора. Један инспектор је прешао у МПШВ, један инспектор из Одјељења Бањалука, један из Одјељења Источно Сарајево су отишли у пензију, а за исте није обезбијеђена замјена. Од 01.07.2017. године једини шумарски инспектор у Херцеговини је пензионисан. Исти је у мају и јуну користио годишњи одмор, тако да тај период није имао ефекте рада. Ново примљена инспекторница у Одјељењу Бијељина је средином марта задужила опрему, извршила обуку те је почела са самосталним радом. Један инспектор у Источном Сарајеву је 01.09.2017. године примљен, али у извјештајној години није самостално почео вршити контроле, док је један шумарски инспектор из Одјељења Бања Лука прешао у еколошку инспекцију. Више инспектора је користило боловање.

Почетком 2017. године ову инспекцију је чинило 15 инспектора, заједно са главним инспектором. Током године тај број је варирао од 12 до 15 инспектора.

Реализација планских задатака

Као што је видљиво из наредне табеле план је извршен са 98,80 % што чини разлику од 19 контрола. Обзиром на разлику у броју планираних инспектора и оних који су учествовали у реализацији плана, можемо рећи да је исти у цијелости реализован. Томе доприноси већи од планираног број контрола промета шумских дрвних сортимената који је реализован у сарадњи са полицијом и представницима ЈПШ „Шуме Републике Српске“. Ове контроле по правилу краће трају, а тешко их је планирати пошто зависе од полицијских органа који једини имају право зауставити теретно моторно возило. Обзиром на до сада наведено, број контрола у области коришћења шума, у коју су сврстане и ове контроле, је за 99 контрола већи у односу

на планирани. У области примарне прерада дрвета је мањи број контрола у односу на планирани за готово 40 контрола. То је посљедица ситуације да у једном периоду године одузете шумске дрвне сортименте нисмо имали коме предати, односно такве контроле би име контра ефекат и рађене су само ванредне контроле које су се односиле на ову област. Овдје треба истаћи да број контрола у области „Услови за обављање дјелатности“ зависи од броја активних извођача радова у шумарству. Регистровано их је око 120 и тај број улази у план, али зависно од године број активних варира.

План је урађен на бази 14 инспектора, за 1.728 радних сати и просјечном трајању контроле од 6,1 сати.

План је извршен са 98,8 %. Реализован је са мањим бројем инспектора, али је већи број контрола имао краће вријеме трајања, што је образложено у претходном дијелу текста.

Табела 19 Извршење плана у 2017. години - шумарска инспекција

	ОБЛАСТ	Планирано		Остварено		
		Планирани број инспектора	Број контрола	Стварни бр. инспектора	Бр. контрола	%
	ШУМАРСКА ИНСПЕКЦИЈА	14	1.598	13	1.579	98,8
1.	Услови за обављање дјелатности		65		53	81,5
2.	Узгајање шума		83		89	107,2
3.	Заштита шума		208		218	104,8
4.	Коришћење шума		484		583	120,5
5.	Примарна прерада дрвета		290		253	87,2
6.	Ловство		242		219	90,5
7.	Остало		226		164	72,6

Шумарска инспекција је учествовала у наставку реализације „Акционог плана на сузбијању бесправних сјеча, крађа и нелегалног промета дрвних сортимената“.

У области заштите шума извршен је појачан надзор због појаве поткорњака и Наредбе министра која се односила на провођење мјера за његово сузбијање.

Као што се види у наредној табели укупно је извршено 1.579 контрола. Од наведеног броја 665 или 42 % контрола су биле ванредне. Односно 309 контрола су биле контроле извршења рјешења, а у 31 случају је предочен доказ о извршењу рјешења.

Табела 20 Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2017. години - шумарска инспекција

	ОБЛАСТ	Извршене контроле			Управне мјере				ПН	Крив. пријаве	Жалбе
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Откл. неправилн.	Одузимање	Забра-не			
	Инсп. за шумарство и ловство (укупно)	1.579	680	43	591	244	290	57	575	1	22
1	Услови за обављање дјелатности	53	17	32	16	15		1			
2	Узгајање шума	89	16	18	16	16					
3	Заштита шума	218	45	21	41	40		1	36		2
4	Коришћење шума	583	392	67	347	64	254	29	380		10
5	Примарна прерада	253	89	35	78	34	35	9	86		2
6	Ловство	219	74	34	62	55		7	30		3
7	Остало	164	47	29	31	20	1	10	43	1	5

Из претходне табеле је видљиво да је од укупно извршених 1.579 контрола њих 680 или 43,06 % било неуредно. Од укупно 2 кривичне пријава које је поднио Инспекторат, ова

инспекција је обрадила 1. Интересантно је ставити у однос укупан број кривичних пријава које су поднијели шумарски инспектори и Инспекторат у цјелини кроз неколико последњих година.

Табела 21 Број кривичних пријава по годинама - шумарска инспекција

	2013	2014	2015	2016	2017
Шумарска инспекција	11	9	7	6	1
Инспекторат укупно	15	14	9	7	2

Изречено је 57 забрана. Имали смо 290 случаја одузимања шумских дрвних сортимената у укупној количини од 2.120,3 м³ чија је вриједност 163.852 КМ. Одузети шумски дрвни сортименти су у складу са Уредбом Владе Републике Српске предати ЈУ „Робне резерве“ у стечају, а у једном краћем периоду године су према тадашњој Уредби предавани ЈПШ „Шуме Републике Српске“, односно њиховим организационим дијеловима.

Наредна табела приказује количине одузетих шумских дрвних сортимената и њихову вриједност у претходне четири календарске године.

Табела 22 Количина одузетих шумских дрвних сортимената у последње четири године

	Област надзора	2013. година		2014. година		2015. година		2016. година		2017. година	
		м ³	КМ	м ³	КМ	м ³	КМ	м ³	КМ	м ³	КМ
1	Коришћење шума	578,6	35.591	624,6	41.224	3.104,4	157.915	3.019,6	158.953	1.375,2	97.761
2	Примарна прерада	1.421,7	137.904	145,4	11.261	1.772,0	154.416	450,1	43.900	736,0	65.675
3	Остало	-	-	-	-	62,9	6.958	2,9	148	9,1	416
4	УКУПНО	2.000,3	173.495	770,0	52.485	4.939,3	319.289	3.472,6	203.001	2.120,3	163.852

Овдје треба скренути пажњу на 2015. годину у којој је количина одузети шумских дрвних сортимената нешто већа у односу на остале године из прегледа, а што је последица околности да када се у рјешавање одређеног проблема укључи више институција система резултати буду знатно бољи. Овдје говоримо о реализацији „Акционог плана на сузбијању неправних сјеча, крађа и нелегалног промета дрвних сортимената“ у коју су укључени поред шумарске инспекције и представници МПШВ, Управе полиције и ЈПШ „Шуме Републике Српске“.

У извјештајној години је поднесено 15 прекршајних пријава и издато је 575 прекршајних налога у укупном износу од 633.100 КМ. Такође је упућен велики број информација надлежним Центрима јавне безбједности и тужилаштвима о сумњи да би се у одређеним ситуацијама могло радити о кривичним дјелима, те да је за исте потребно провести додатне истраге. Таквих информација на годишњем нивоу буде између 50 и 100, тако је било и у извјештајној години. Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде је прослијеђен већи број информација и иницијатива.

По основу издатих прекршајних налога у 2017. години, а по захтјеву субјеката контроле, су завршена првостепена судска одлучивања у 167 случајева. Од наведеног броја у 91 % случајева су субјекти кажњени. Овај постотак изречених казни је готово идентичан просјеку за Инспекторат у цјелини. Али као и код других инспекција јавља се проблем у структури тих казни. Од укупног броја изречених казни, којих је везано за шумарску инспекцију било 153, за њих 74 је изречена новчана казна, а остале су условне или је изречен укор. У посљедње вријеме имамо одређени број пресуда гдје се субјекат проглашава кривим, али се ослобађа казне, тако да у тим случајевима нема ни „условне осуде“.

Против рјешења инспектора су уложене 22 жалбе, што је значајно испод десетогодишњег просјека.

Садашњи Закон о шумама је донесен и објављен у августу 2008. године и врло је интересантно погледати неке од упоредних показатеља по годинама важења Закона.

Табела 23 Упоредни показатељи за 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016. и 2017. годину - шумарска инспекција

Р. Бр.	Подузете мјере	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1.	Број инспектора	15	14	13	15	16	15	15	15	13	13
2.	Укупан број контрола	1.437	1.703	1.667	1.833	1.970	1.725	1.693	1.881	1.578	1.579
3.	Редовне контроле	993	1.033	1.090	1.070	765	851	1.307	1.003	772	914
4.	Ванредне контроле	176	248	158	312	694	549	486	878	806	665
5.	Контроле извршења рјешења	268	422	419	451	511	325	366	367	281	309
6.	Неуредне контроле	(24,3%) 349	(34,3%) 584	(34,5%) 576	(30,1%) 551	(29,7%) 583	(31,9%) 551	(36,8%) 623	(47,3%) 890	(53,87) 850	(43,06%) 680
7.	Управне мјере	305	489	488	486	508	476	566	795	767	591
8.	Прекршајни налози (ком)	216	372	372	417	341	384	341	778	781	575
9.	Износ прекршајних налога (КМ)	309.900	602.370	605.796	754.545	520.077	442.970	390.020	852.800	917.500	633.100
10.	Прекршајне пријаве (ком)	9	5	-	7	14	4	5	13	1	15
11.	Кривичне пријаве	10	12	14	3	7	12	9	7	6	1
12.	Жалбе	30	36	56	51	30	35	26	38	34	22

Као што је видљиво из претходне табеле број неуредних контрола је у прве три године важења Закона растао што је последица отпора који се створио код субјеката контроле новим одредбама у прописима, односно обавезама проистеклим из истих. Након овог периода у наредне двије године долази до смиривања стања, а онда је дошло до повећања броја представки и самим тим ванредних контрола те учешће ове инспекције у ревизији рада постројења за примарну прераду дрвета по Закључку Владе Републике Српске, контроли утрошка средстава проширене репродукције такође по закључку Владе и учешћа у операцији „Орион“. У 2015. и 2016. години, већ је било говора о реализацији „Акционог плана“ који је значајно утицао на повећање броја ванредних контрола, броја неуредних контрола по којима су изречене управне мјере и издати прекршајни налози. Са друге стране дошло је и до пада друштвене дисциплине, што је опет последица потребе за позитивним пословањем, па субјекти контроле при чему посебно мислимо на ЈПШ гдје постоји мишљење да је јефтиније платити казну него испоштовати неку законску одредницу.

Наведено се најбоље очитује кроз број донесених управних мјера, издатих прекршајних налога и поднесених кривичних пријава, а битан је показатељ и број жалби изјављених на рјешења инспектора.

Заједничке контроле вршене су са инспекцијом за заштиту од пожара у контролама опремљености и организованости шумских газдинстава на заштити шума од пожара. Стање организованости је задовољавајуће. Са водном инспекцијом смо учествовали у контролама водотока и извора, односно замућивања вода приликом извођења радова у шумарству и сјече стабала у инудационим подручјима, као и контрола извођења радова у непосредној близини водозавата. Са радном инспекцијом су вршене заједничке контроле код извођача радова у шумарству и на пиланама. Са еколошком инспекцијом су вршене заједничке контроле по одредбама Закона о заштити природе и Закона о националним парковима.

Резултати и ефекти рада

Код извођача радова у шумарству смо констатовали да се број регистрованих субјеката значајно смањује, а и у овом моменту лиценцирани настоје одмах по добијању лиценце да одјаве одређени број радника и неопходног инжењера.

Контролама исказа сјеча и извршење етата којих је било 50, поред других неправилности у седам ситуације су донесене забране због прекорачења обима сјеча. Посебно алармантно стање са овог аспекта је у шумама којима газдује ШГ „Врбања“ Котор Варош, ШГ „Чемерница“ Кнежево и ШГ „Горица“ Шипово. Овим газдинствима су донесене забране сјече у основним газдинским класама и привредним јединицама, тако да иста нису имала расположиве сјечиве масе у 2017. години. О истом је обавијештено ресорно Министарство и на наведену тему одржано је више састанака. Подузете су адекватне законске мјере, а будући да забране нису испоштоване шумарска инспекције је у тим случајевима наведено санкционисала.

Овдје треба напоменути као врла битна сазнања до којих смо дошли кроз контроле реализације извођачких пројеката и извршење „Годишњег производно финансијског плана за 2016. и 2017. годину“, а ради се о непоштовању истих, односно о сјечама које нису у складу са наведеним планом и сјекоредом. Обзиром на законску одредницу да се измјене годишњег плана врше на исти начин како се и доносе, те смо провјером код ресорног Министарства утврдили да у 2016. и 2017. години није било захтијева за измјену истог.

Већина радова на узгајању шума се односи на „његу природног подмлатка“ и „припрему земљишта за природно подмлађивање“, а то су радови које изврше извођачи радова кроз „реализацију извођачког пројекта“, па их је бесмислено у инспекцијској контроли посматрати издвојено само као ову врсту радова. Интересантна је ситуација да у контролама које су вршене до новембра мјесеца већина радова предвиђених „Годишњим планом“ није била евидентирана, односно сви предвиђени радови су евидентирани у преосталом дијелу године и наравно највећи дио се односи на већ поменуте ставке.

Код заштите шума највећи број контрола се односио на чување шума, противпожарну заштиту и заштиту шума од биљних болести и штеточина. Овдје треба нагласити да је министар пољопривреде, шумарства и водопривреде у Влади Републике Српске донио „Наредбе о спровођењу мјера заштите шума сјечом стабала случајних ужитака на Романијском платоу“, („Сл. гласник РС“, бр. 62/16) објављене 27.07.2016. године чије су одредбе ступиле на снагу наредног дана. По овој наредби је било више контрола које су се односиле на ову област и област „коришћење шума“ и као резултат ових контрола је произашла констатација да се Наредба не поштује у цијелости, поготово у ШГ „Романија“ Соколац. Због непоштовања наредбе ШГ „Романија“ Соколац донесен је читав низ мјера, а Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде је поднесен извјештај о извршеним контролама. Важење наредбе се продужило и до почетка вегетационог периода у 2017. години и ова инспекција је пратила реализацију исте.

Постројења за примарну прераду дрвета су контролисана у складу са техничким и кадровским могућностима и утврђене неправилности се могу увидјети у претходном дијелу извјештаја.

Након поновног формирања и картирања ловишта иста су додијељена корисницима ловишта средином године и инспекцијске контроле су првенствено имале превентивни карактер. Током извјештајне године Ловиште „Омар“ Теслић, није било додијељено ниједном кориснику, те је дивљач у истом остала незаштићена.

Закључне напомене

Већ је напоменуто да је у посљедње вријеме дошло до осипања броја шумарских инспектора и да је постојећи број недостатан. Попуна није извршена. Када томе додамо да реализацијом Акционог плана на сузбијању бесправних сјеча, крађа и нелегалног промета

дрвних сортимената којим су за шумарску инспекцију предвиђене многе активности које нису директно у вези са шумом, односно ради се о промету ШДС, контрола поријекла ШДС на постројењима за примарну прераду дрвета итд. Долазимо до закључка да је ова инспекција недовољно присутна у контроли извршења или неизвршења радова у шумарству. Почетак бесправног промета почиње у шуми (сјечини), а тамо су контролни органи недовољно присутни.

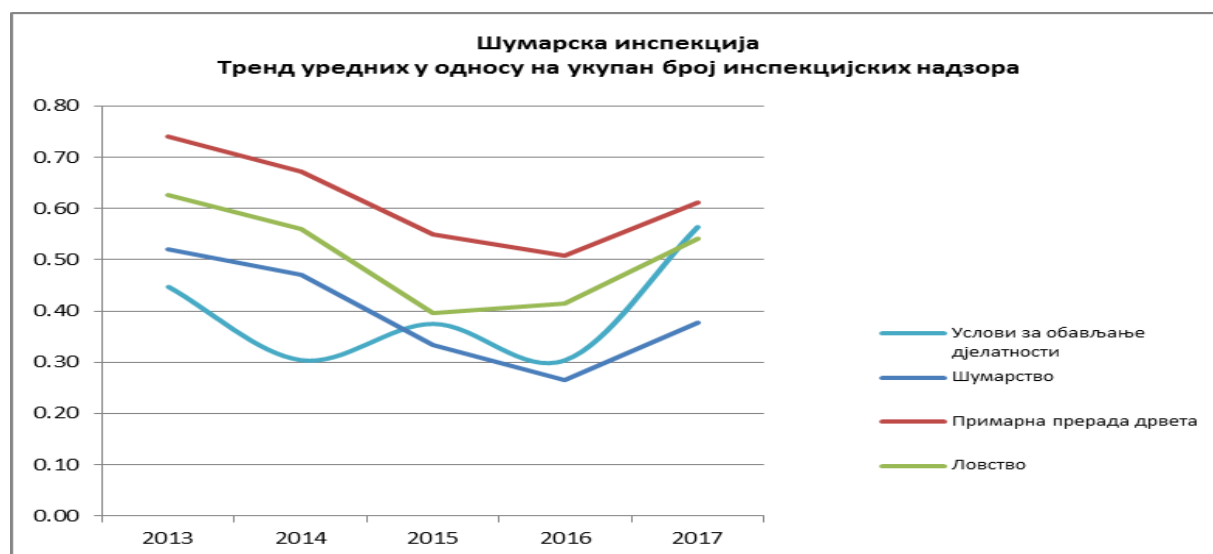
Питање истеклих шумско- привредних основа је још увијек присутно, поготово када се ради о приватним шумама. Влада Републике Српске је донијела „Одлуку о изради шумско-привредних основа за приватне шуме којима су исте истекле“, чиме је продужен рок важења старих основа до доношења нових, односно тај рок је продужен за годину дана.

У посљедње три године запажен је повећан обим сјеча у приватним шумама. Ово је посљедица економске кризе и шумо-власници посежу за сјечом и продајом ШДС. Овдје значајан проблем представљају неријешени имовински односи, као и неусклађеност катастарских и грунтовних података. Закон предвиђа да се сјеча може одобрити само лицу које донесе доказ о власништву, тако да корисници приватних шума ако нису и власници не могу легално извршити сјечу. Када томе додамо и надокнаде за обављање послова од општег интереса у шумама са правом својине која износи 10 % од цијене франко камионски пут по цјеновнику ЈПШ онда нам постане јасно зашто је овакво стање у контролама промета ШДС. Када су у питању приватне шуме и даље судови враћају пријаве представника организационих дијелова ЈПШ уз образложење да нису оштећени (по Закону о прекршајима). Инспекција и полиција нису у могућности нити треба да чувају приватне шуме. Представници извршиоца стручно-техничких послова у приватним шумама и даље масовно прослијеђују инспекцији пријаве за извршену сјечу без дознаке у приватним шума, чиме се активности инспекције желе усмјерити у том правцу па чак и блокирати рад. Законом је јасно дефинисано да приватни власници чувају своје шуме, али није дефинисано ко чува приватне шуме од самовоље власника.

Усклађеност Годишњег производно-финансијског плана корисника шума и шумско привредног основа. Контролама извршења шумско-узгојних радова и шумске инфраструктуре је уочено да постоје значајне разлике између предвиђеног обима радова по ШПО, Годишњег плана газдовања и реализованог обима радова.

Последњих дана 2016. и почетком 2017. године шумарска инспекција је обезбијеђена са теренском обућом и одјећом, а сваки други инспектор је опремљен са GPS уређајем, фотоапаратом и пречницом, што би свакако у наредном периоду требало утицати на квалитет рада инспектора. Неопходно је извршити и додатне обуке уз употребу састојинских карата које још нисмо набавили.

Дијаграм 4 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Шумарска инспекција

3.5. ВЕТЕРИНАРСКА ИНСПЕКЦИЈА

У оквиру сектора ветеринарске инспекције врши се унутрашњи инспекцијски надзор над примјеном прописа из области ветеринарства, производње и промета сировина и хране животињског поријекла, хране за животиње, ветеринарских лијекова, те заштите и добробити животиња.

Инспекцијски надзор у току 2017. године у Републици Српској вршио се путем републичке ветеринарске инспекције у саставу Инспектората и градске/општинске инспекције у саставу административних служби градова и општина.

Републичка ветеринарска инспекција заступљена је у свих шест одјељења Инспектората са следећим бројем инспектора: Бања Лука (2), Приједор (1), Добој (1), Бијељина (3), Источно Сарајево (1) и Требиње (1). У првој половини године 9 инспектора је учествовало у инспекцијском надзору, док је у августу мјесецу један инспектор у Одјељењу Бијељина прешао у другу инспекцију, тако да су два систематизована мјеста у ветеринарској инспекцији непопуњена.

Градских/општинских ветеринарских инспектора укупно је 43 и заступљени су у градовима и већим општинама, док је и даље присутан проблем непопуњености инспекције у општинама које нису провеле процедуру пријема ветеринарских инспектора.

Поред вршења редовних планираних инспекцијских контрола инспектори су значајно вријеме провели на обукама и тренинзима, те учествовали на радионицама које су провођене у склопу пројеката за подршку и унапређење пољопривреде и руралног развоја.

Кад су у питању приоритети у појединим областима надзора, важно је нагласити наставак активности везано за обезбјеђење услова за извоз млијека и меса перади из БиХ/РС у земље чланице Европске Уније, као и одређене захтјеве које је дефинисало надлежно министарство везано за појачане контроле откупа млијека, фарми за узгој млијечних грла, перади и слично.

Затим, појава болести које су биле актуелне и у овој години, односно надзор над спровођењем мјера у циљу заштите од нових болести које су утврђене у региону у претходној години.

У општинама које немају ветеринарску инспекцију вршен је надзор код примарних произвођача (фарме и откупна мјеста), карантинских објеката за смјештај животиња и материјала за вјештачко осјемењавање из увоза, као и надзор над заразним болестима.

Резултати и ефекти рада

У току 2017. године републичка ветеринарска инспекција извршила је 1.202 контроле, што представља остварење плана у износу од 91 %, на шта је утицао недостатак једног инспектора у другом полугодишту.

Највећи приоритет у раду ветеринарске инспекције у извјештајном периоду имале су области: производња и промет сировина и хране животињског поријекла (60 %), заразне болести и зоонозе (20 %) и ветеринарска дјелатност (10 %). Преостале контроле вршене су у области производње и промета хране за животиње, промета ветеринарских лијекова и узгоја, заштите и добробити животиња. Приоритети ветеринарске инспекције одређивани су у складу са планом и актуелном ситуацијом везано за специфичне захтјеве других органа, институција, пријаве и притужбе као и епизоотиолошком ситуацијом у земљи и окружењу. Важно је нагласити да је посебан приоритет био службени надзор субјекта који су били предмет контроле европске инспекције у сврху одобравања извоза меса перади и производа од меса перади на тржиште Европске уније.

Процент неуредности код извршених контрола износио је 28 %, и у складу са истим предузето је 305 управних мјера, од којих је 298 у сврху отклањања неправилности, шест забрана и једно уништавање хране животињског поријекла.

За учињене прекршаје изречене су 72 прекршајне мјере, од тога 71 путем прекршајних налога у укупном износу од 104.700 КМ и 1 прекршајна пријава.

Табела 24 Квантитативна анализа извршених контрола и предузетих мјера за период I – XII 2017. године - ветеринарска инспекција

рб	Област надзора	Извршено			Управне мјере			Укупно		Прекршајни налог				
		Укупан број контрола	Неуредно	% неуредности	Отклањање неправилности	Забрана	Уништавање	Број управних мјера	% отклањања недостатака	Правно лице	Одговорно лице	Физичко лице	Укупно прекршајна пријава-физичко	
УКУПНО:		1,202	333	28	298	6	1	305	98	20	20	31	71	1
1	Производња и промет сировина и хране животињског поријекла	724	229	32	202	6	1	209	97	17	17	17	51	1
2	Производња и промет хране за животиње	65	12	18	12			12	100	1	1		2	
3	Производња и промет ветеринарских лијекова	10												
4	Ветеринарска дјелатност	101	14	14	13			13	100	2	2		4	
5	Заразне болести и зоонозе	231	54	23	48			48	100			12	12	
6	Узгој животиња	67	24	36	23			23	100			2	2	
7	Заштита и добробит животиња	4												

Табела 25 Општи показатељи – упоредни приказ 2017. година са 2015. и 2016. годином- ветеринарска инспекција

рб	Предузете мјере	2015	2016	2017	I 17/16	II 17/15
1	Број инспектора	9	9	9	100	100
2	Укупан број контрола	1073	1366	1202	127.31	124.41
3	Број контрола по инспектору	119	152	132	127.73	124.59
4	Неуредне контроле	299	479	333	160.2	202.97
5	Управне мјере	275	471	305	171.27	205.68
6	Прекршајни налози (ком)	78	78	71	100	260

Објашњење за наведене показатеље се може довести у везу са циљаним активностима које су настављене у области производње и промета сировина и хране животињског поријекла и хране за животиње ради усклађивања са прописаним стандардима. Активности које су утицале на приоритете у раду ветеринарске инспекције, односе се на најављену ревизију Европске комисије - Главне управе за здравље и сигурност хране у сектору перадарства (бивша ФВО инспекција), која је своју мисију провела у периоду од 26.09-03.10.2017. године, у циљу евалуације контролних активности у производњи и сертификацији меса перади и производа од меса перади намијењених за извоз у Европску унију.

Настављено је са контролама примарних произвођача млијека и објеката за сакупљање и прераду млијека, како оних који су регистровани за извоз у ЕУ тако и свих осталих регистрованих субјеката, а односе се на хигијенско техничке услове фарми и објеката за складиштење и прераду млијека, здравље животиња и квалитет сировог млијека.

Настављене су контроле усклађености услова за обављање ветеринарске дјелатности у складу са прописима на снази, као и провођење прописаних мјера од стране овлашћених ветеринарских организација.

Појачан надзор вршен је везано за контролу идентификације и обиљежавања животиња, контролу кретања, гдје су процесуирани случајеви нелегалног промета, неадекватног провођења пријаве/одјаве животиња, као и мјера у циљу заштите од заразних болести.

Преостале контроле вршену су у осталим областима надзора у складу са планом контрола и специфичним захтјевима.

Кад су у питању специфични показатељи рада, републички инспектори су проводили карантинске мјере и дијагностичко испитивање животиња и расплодног материјала на заразне болести, те налагали нешкодљиво уништавање заражених животиња на подручјима општина које немају општинску/градску ветеринарску инспекцију. Проведене су карантинске мјере у објектима у којима су смјештене животиње из увоза и то говеда, овце, козе, свиње, перад, оплођена кокошија јаја и рибља млађ, а у складу с тим проведена дијагностичка испитивања по налогу инспекције. Дијагностичко испитивање по налогу инспекције провођено је приликом контроле спровођења годишње наредбе о заразним болестима на фармама и домаћинствима гдје су установљене животиње које нису подвргнуте прописаним испитивањима, као и у случајевима сумње на заразну болест.

Узимање узорка извршено је на основу мониторинг планова и у склопу истраге - follow up поступака везано за обавијести о присуству недозвољених супстанци у сировинама и храни животињског поријекла, те су извршене укупно 184 различите анализе.

Такође је извршено уништавање 4.198,30 килограма свјежег меса затеченог у промету без прописаних ознака, односно исто није било декларисано или прописно декларисано или се није чувало на прописан начин, 661 килограм производа од меса који нису испуњавали прописане услове у погледу исправности и квалитета, као и 129 килограма рибе и 135 килограма меда.

Прекршајне мјере изрицане су највећим дијелом у области производње и промета сировина и хране животињског поријекла (52), заразних болести и зооноза (12) и ветеринарској дјелатности (4), промет хране за животиње (2) и узгој животиња (2).

Производња и промет сировина и хране животињског поријекла

Производња и промет сировина и хране животињског поријекла је област у којој је извршен највећи број контрола, а које су се проводиле у складу са планираним активностима и приоритетима у циљу уређивање области и прилагођавања са постављеним стандардима кад је у питању безбједност хране.

У сектору перадарства проведене су контроле субјеката који врше узгој перади, клање и прераду меса перади, као и производњу и паковање јаја за конзум. Нагласак је на субјектима који извозе или намјеравају стављати своје производе на друга тржишта, а посебно они објекти који желе извозити на ЕУ тржиште. У свим случајевима су налагане мјере у смислу усклађености са прописаним захтјевима, а у складу са истим усаглашавани су рокови са акционим плановима достављеним од стране субјеката. Све активности усмјерене су на најављену ревизију Европске комисије - Главне управе за здравље и сигурност хране у сектору перадарства (бивша ФВО инспекција), која је своју мисију провела у периоду од 26.09-03.10.2017. године, у циљу евалуације контролних активности у производњи и сертификацији меса перади и производа од меса перади намијењених за извоз у ЕУ.

У складу са истим у склопу *Farma*-пројекта проведене су и обуке инспектора како би се усагласиле инспекцијске провјере на свим нивоима, а које су презентоване приликом провођења мисије.

У финалном извјештају Главне управе за здравље и сигурност хране у сектору перадарства Европске комисије о резултатима проведене ревизије, који је достављен у мјесецу децембру, позитивно су оцијењене активности надлежних тијела за спровођење службених контрола у овој области са једином препоруком за коју је достављен и одобрен акциони план за извршење исте и у склопу тога донесено Упутство о провођењу прегледа трупова перади послје клања у клаоницама перади.

Настављено је са појачаним надзором примарних произвођача млијека - фарми музних грла, објеката за сакупљање млијека - сабирних мјеста и прераду млијека - мљекара, везано за усклађивање и провођење прописаних процедура приликом производње, откупа и прераде квалитета сировог млијека.

Појачан надзор вршен је код промета мяса и производа од мяса, праћењем слједивости мяса од момента клања до крајњег производа, те обиљежавања и декларисања мяса у складу са поријеклом.

У складу са прописаном процедуром провођења и праћења мониторинга резидуа у живим животињама и производима животињског поријекла за 2017. годину, републички инспектори вршили су контроле и узорковање код субјеката у општинама које немају општинску инспекцију. У складу с тим учествовали су и на обукама које су проведене у склопу провођења плана мониторинга резидуа, гдје је извршено и преузимање материјала за узорковање.

Контроле су провођене и на основу обавијештења путем RASFF и INFOSAN система, о присуству неисправне хране животињског поријекла нашем тржишту, као и приликом утврђивања присуства недозвољених резидуа у узорцима који су узети по плану мониторинга. У свим случајевима су проведене контроле у циљу утврђивања могућег присуства спорне хране и стављања ван употребе, односно уништавања исте у циљу заштите потрошача, као и провођење истраге ради утврђивања и отклањања узрока доспијећа недозвољених супстанци у сировине које ће бити кориштене за људску употребу.

У свим случајевима пријава и притужби на исправност хране животињског поријекла од стране грађана и различитих субјеката које су заprimљене у Инспекторату, исте су прослијеђиване надлежним инспекторима.

Заразне болести и зоонозе

Инспекцијски надзор у области заразних болести животиња и зооноза вршен је у складу са епизоотиолошком ситуацијом у Републици Српској и Босни и Херцеговини, и према програмима контрола болести донесеним од стране Министарства и Канцеларије за ветеринарство БиХ.

Имајући у виду комплексну епизоотиолошку ситуацију која је током претходне године изазвана појавом болести квргаве коже у сусједним земљама, као и ескалацију болести плавог језика на подручју Републике Српске и Босне и Херцеговине, настављено је праћење и контрола позитивних реактора и у 2017. години. Захваљујући проведеним мјерама у циљу спречавања појаве и ширења болести квргаве коже и плавог језика, као и климатским условима који су онемогућили преживљавање преносника узрочника болести тј. вектора, можемо рећи да је ситуација била више него повољна за наведене болести. Такође, започето је са провођењем вакцинације након што је извршена набавка вакцине за болест квргаве коже и њена дистрибуција према надлежним ветеринарским организацијама.

Затим, важно је нагласити читав низ мјера које су проведене током фебруара мјесеца, након потврде присуства високо патогене инфлуенце птица - H5N8 вируса птичије грипе на имању на подручју Града Приједора, гдје је од ове високо контагиозне болести перади угинуло и нешкодљиво уништено укупно 143 комада ситне перади. Правовременим одговором и мјерама проведеним од стране свих служби ветеринарског сервиса Републике Српске и других надлежних институција спријечено је ширење вируса. Извршено је санирање жаришта болести те контрола домаћинства у зараженом односно угроженом подручју те је болест одјављена након проведених мјера и истека периода инкубације болести.

Контрола провођења превентивних мјера у складу са Наредбом о спровођењу мјера заштите животиња од заразних и паразитских болести у Републици Српској у 2017. години, вршена је приоритетно на фармама музних грла, провјером издатих потврда о извршеним дијагностичким испитивањима и статуса животиња које су затечене на фарми, као и увид у њихову идентификацију и кретање (пријаву/одјаву животиња), прописану другу документацију и слично. Инспекцијске контроле у овој области вршене су и након обавијести о постојању сумње, односно симптома болести или након потврде заразне болести животиња од стране лабораторије, те су налагане мјере у циљу сузбијања болести и контролисано њихово провођење. То се односило првенствено на бруцелозу, кју грозницу, болест плавог језика, као и на друге болести које су се јављале у овој години и то: лептоспироза, трихинелоза,

паратуберкулоза, инфективна анемија коња, салмонелоза, ноземоза и америчка трулеж пчелињег легла, и то на подручјима која немају ветеринарску инспекцију на локалном нивоу.

Као и у ранијим годинама ветеринарска инспекција је након обавијести граничне полиције о утврђеном нелегалном промету животиња у пограничним зонама, налагала мјере у карантинским објектима, у којима су задржане животиње док се не утврди здравствени статус истих.

Ветеринарска дјелатност

У области ветеринарске дјелатности контролисане су ветеринарске организације сходно плану и приоритетима, као и приликом провођења контрола у другим областима, а посебно у склопу провођења мјере ради контроле заразних болести.

Настављене су контроле у циљу провјере усклађености услова са новим правилником, након истека прописаног рока за усклађивање постојећих ветеринарских.

Посебан акценат у овој области стављен је на провођење обавезних мјера на млијечним фармама, као и перадарским у склопу припрема за долазак ФВО инспекције, као и контроле провођења вакцинације против болести квргаве коже која је започета у овој години.

Контроле провођења других обавезних мјера у складу са подјелом епизоотиолошког подручја надлежности вршене су најчешће по пријави доктора, организација и достављању доказа о вршењу услуга на туђем терену.

Што се тиче функционисања ветеринарских организација значајно је напоменути да је код свих уочених поступања, а која су из домена добре ветеринарске праксе, обавјештавана Ветеринарска комора Републике Српске како би исто било санкционисано од стране утврђених тијела у склопу Коморе.

Производња и промет хране за животиње

У области производње и промета хране за животиње контроле су спровођене код субјеката који се баве производњом хране за животиње - мјешаонице хране и на фармама гдје се припрема храна за властите потребе.

Утврђени су недостаци који се односе на обавезе приликом одобравања субјеката који се баве производњом, прометом и складиштењем хране за животиње као и декларисања исте, с обзиром на додатке који се користе посебно за перадарски сектор, кад су у питању кокцидиостатици који се мијешају у смјеше за исхрану товних категорија пилића.

Већи дио контрола односио се на провођење истраге везано за налаз недозвољених супстанци у млијеку или месу гдје се у циљу провођења истраге акценат стављао на храну за животиње.

Производња и промет ветеринарских лијекова

У области промета ветеринарских лијекова и помоћних ветеринарских средстава контроле су вршене у велдрогеријама и ветеринарским апотекама, као и у току контрола фарми, гдје је акценат стављен на употребу лијекова и хране за животиње, гдје се контролом прописаних евиденција на фармама, пратила употреба лијекова, као и прописаних каренци. Основни циљ контрола у овој области је спречавања присуства резидуа ветеринарских лијекова у храни, а што се остварује контролом промета и употребе ветеринарских лијекова, те вођењем адекватних евиденција о слједивости лијека.

У току контрола није утврђена употреба нелегалних односно нерегистрованих лијекова на тржишту Републике Српске односно Босне и Херцеговине.

Узгој, заштита и добробит животиња

Област узгоја животиња је уско повезана са области заштите и добробити животиња, кад је у питању начин држања и поступања са животињама.

Стога су и контроле које су вршене на фармама, односно објектима за држање животиња, подразумијевале интегрисан приступ овој проблематици управо због донесених

подзаконских аката који регулишу више сегмената у надзору, зависно о врсти, старосној доби и фази производње.

Приоритет су биле фарме музних грла и перадарске фарме које су одобрене за извоз у ЕУ или су у припреми из разлога што се у току поступка усклађивања са ЕУ прописима, проводе циљане контроле и налажу мјере везано за све прописане услове, па тако и услове држања и добробити животиња.

Мјере су се односиле на материјално-техничке недостатке у изградњи и опремљености објеката за држање, поступке клања и усмрђивања животиња, вођење прописаних евиденција, а код утврђених случајева неадекватног држања, нехуманог поступања и злостављања животиња предузимане су прекршајне мјере путем прекршајних налога.

Рад ветеринарске инспекције у саставу органа локалне управе

У току 2017. године 43 инспектора на општинском/градском нивоу извршила су 7.225 контрола, предузела 933 управне мјере, изрекла 76 прекршајних мјера од којих је 70 путем прекршајних налога и поднијела 6 прекршајних пријава.

Ветеринарски инспектори на локалном нивоу проводили су активности сходно наведеним приоритетима у овом сектору, актуелном епизоотиолошком ситуацијом на подручју које покривају и специфичним захтјевима других органа, институција, пријавама и притужбама грађана и других лица.

Највећи број контрола извршен је у области производње и промета сировина и хране животињског поријекла, заразних болести и зооноза, ветеринарској дјелатности и производњи хране за животиње.

Општински/градски инспектори у неким локалним заједницама врше прегледе на линији клања, као и надзор у производним погонима, уколико исте не обављају овлаштени ветеринари. Такође, инспектори су задужени за издавање сертификата и образаца о прегледу пошилики које се отпремају у унутрашњем промету, преглед увозних пошилики у складиштима увозника и слично.

У склопу тога прегледано је 2.789 пошилики из увоза, 5.660 пошилики у унутрашњем промету, те је издат 6.161 сертификат.

Узета су 1.834 узорка и 376 узорака у склопу плана праћења резидуа.

Нешкодљиво је уништено око 58.000 килограма сировина и хране животињског поријекла која није испуњавала прописане услове. Извршен је надзор над провођењем мјера у 161 карантинском објекту. Највећи дио управних мјера односио се на отклањање недостатака и неправилности, а остали дио на забране у току производње и промета производа животињског поријекла приликом сталног надзора на клаоницама и производним погонима, забране кретања и промета животиња код сумње на заразу или потврде болести, као и поступања са животињама при држању и узгоју која су у супротности са прописима о добробити животиња и друго.

У области контроле заразних болести и зооноза провођене су мјере у циљу откривања, спречавања, ширења и искорјењивање болести, које су дијагностиковане приликом провођења надзора ових болести. Нешкодљиво је уништено 14.308 животиња обољелих од заразних болести, од чега највећи број оваца и живине и 187 кошница обољелих пчела.

У извјештајној години значајна је појава болести које до сада нису биле присутне у земљама у окружењу, па тако и код нас, а које су се јавиле у претходном периоду, од којих је у већини општина утврђена болест плавог језика, која је нанијела значајне штете пољопривредницима, односно узгајивачима оваца и говеда. Значајне су и контроле провођења мјера у сузбијању других болести које су се појављивале у току године, као што је бјеснило, трихинелоза, кју грозница, паратуберкулоза, америчка трулеж пчелињег легла, и друго.

Остале контроле вршене су у области ветеринарске дјелатности, употребе ветеринарских лијекова на фармама, држања, узгоја и заштите и добробити животиња.

Значајно је напоменути учешће већег броја општинских/градских инспектора на обукама које су организоване од стране Министарства и у склопу пројеката Европске Комисије.

Проблематика везана за недостатак инспектора у појединим општинама изражена је и у овом периоду, као и неравномјерна едукација, опремљеност и различити услови рада, што додатно усложњава испуњеност захтијеваних услова у погледу вршења службених контрола.

У складу са истим Инспекторат је почетком године организовао састанак на тему „Обезбјеђивање надзора ветеринарске инспекције у свим јединицама локалне самоуправе“, гдје се са представницима надлежних ресора Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства управе и локалне самоуправе разговарало о проблематици невршења повјерених послова инспекцијског надзора од стране појединих локалних управа. Међутим, с обзиром да није било конкретних активности у складу са донесеним закључцима на овом састанку, Инспекторат је одржао низ регионалних састанака гдје су учествовали сви инспектори на оба нивоа заједно са својим претпостављеним. Исти су се упознали са свим захтјевима и уоченим недостацима у провођењу надзора, а све у циљу уједначавања процедура у провођењу надзора и смањења оптерећености субјеката надзора.

Обука инспектора

У току 2017. године настављено је са провођењем обука и едукативних састанака у циљу усклађивања службених контрола и провођења инспекције у складу са новом легислативом и уједначавања рада инспектора на оба нивоа. Обуке су организоване у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и Канцеларијом за ветеринарство БиХ, и уз подршку ЕУ пројеката помоћи.

Републички и општински/градски ветеринарски инспектори су током извјештајног периода уз подршку FARMA II пројекта присуствовали сљедећим обукама: 1. категоризација објеката за прераду у сектору перадарства, која се одржала од 30. јануара до 01. фебруара; 2. категоризација објеката за прераду у сектору мљекарства, која се одржала од 20 до 23. марта; 3. обука за субјекте у пословању са храном- категоризација објеката, која се одржала од 15. до 19. маја; 4. категоризација објеката у мљекарском сектору која се одржала 12. јуна и од 24. до 25. октобра.

Едукација и обука инспектора у оквиру припрема за предстојећу мисију Дирекције за здравље и храну, ревизије и анализе ЕК у циљу одобравања извоза меса перади, производа од меса перади, производа од меса перади и конзумних јаја у ЕУ, одржана је у периоду од 16. до 17. августа.

У склопу EPRD ABP/AW пројекта: "Техничка помоћ у области управљања нуспроизводима животињског поријекла и животињским отпадом у БиХ", републички и општински/градски ветеринарски инспектори су присуствовали сљедећим обукама: 1. нуспроизводи животињског поријекла и животињски отпад - обука за кључне кориснике пројекта из владиног сектора, одржана од 11 до 12. маја у Бањој Луци, од 22. до 23. маја у Сарајеву и од 19. до 20. јуна у Бијељини; 2. нуспроизводи животињског поријекла и животињски отпад - обука за ветеринарске инспекторе, која се одржала од 22. до 23. маја; 3. нуспроизводи животињског поријекла и животињски отпад – обука за ветеринарске инспекторе, која се одржала од 19. до 20. јуна и 18. октобра 2017. године. Тренинг за ветеринарске инспекторе и овлаштене ветеринаре који врше надзор у објектима за клање и прераду.

Обука - тренинг тренера у склопу истог пројекта проведена је двократно и то на Јахорини од 05. до 07. јуна и у Читлуку од 20. до 22. септембра, у склопу којих су истренирани инспектори који могу пренијети знање и наставити обучавати надлежне инспекторе и службене ветеринаре у објектима који генеришу нуспроизводе и животињски отпад у току свог процеса рада. У истом пројекту у склопу радних група које се одржавају свака два мјесеца, активно учествују 2 републичка инспектора, а у склопу истог проведене су студијске посјете у државама чланицама ЕУ, Хрватској и Пољској.

BTSF тренингу на тему „Шеме заштићених ознака- контроле тржишта“ који је одржан у Букурешту од 23. до 26.05.2017. године, присуствовао је један републички ветеринарски инспектор.

Иницијална конференција о новоусвојеним смјерницама за означавање и контролу GMO-free прехранбених производа у БиХ коју је организовало Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске одржана је дана 14.06.2017. године, а којој су присуствовали републички и општински инспектори.

Закључне напомене

Ветеринарска инспекција је у току 2017. године проводила активности које су усаглашаване у складу са приоритетима који су стављени пред ветеринарски сектор у сврху испуњавања ЕУ услова, посебно у дијелу који се односи на провођење службених контрола у објектима који су одобрени за извоз у ЕУ и у складу са епизоотиолошком ситуацијом која је била актуелна у Републици Српској, Босни и Херцеговини и окружењу.

У склопу мониторинг програма заразних болести животиња и зооноза, ветеринарска инспекција вршила је континуирани надзор на праћењу и провођењу мјера за сузбијање заразних болести животиња, са посебним акцентом на провјеру извршених тестирања животиња на одобреним фармама за извоз у ЕУ, као и онима које се припремају за одобравање.

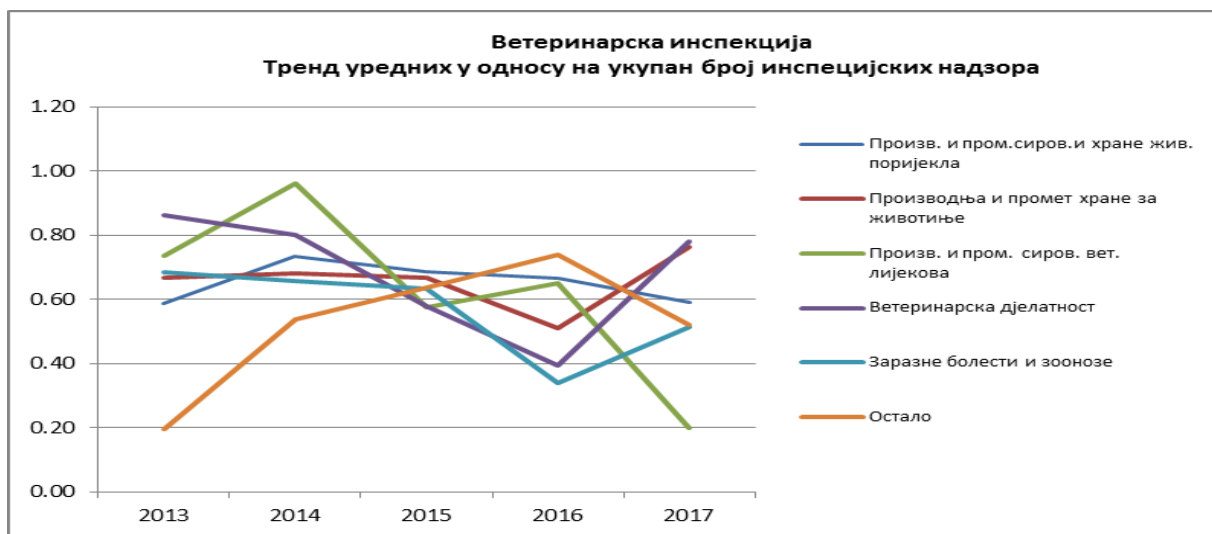
У провођењу надзора ветеринарска инспекција наилази на низ отежавајућих околности које се прије свега односе на немогућност приступа појединим базама података, прије свега регистрима фарми, односно животиња. Отежавајућа околност и непостојање регистра субјеката на једном мјесту, односно немогућност редовног ажурирања података о субјектима који се региструју на подручју локалних самоуправа.

У том смислу неопходно је да Министарство проведе категоризацију објеката, на основу које би се извршила процјена ризика у свим објектима, а која би била основ за доношење планова контрола у циљу успостављања ефикаснијег и ефективнијег система контрола, посебно кад је у питању спровођење надзора на оба нивоа инспекције.

Такође, неопходно је континуирано проводити обуке инспектора, посебно оних на локалном нивоу. Обуке морају бити усаглашене са захтјевима из правилника хигијенског пакета и правилника о службеним контролама хране, и за секторе који покрива надлежни инспектор, како би оспособили инспекторе који ће бити специјализовани за дати сектор и у коме би усавршавали своје знање и способности.

Поново наглашавамо проблематику коју има Инспекторат због „покривања“ надзора на општинама које немају ветеринарску инспекцију, као и у случају одсуства локалног инспектора услед болести и кориштења годишњег одмора. Неопходно је укључивање надлежних Министарстава по овом питању, како би се у складу са прописима на снази, обавезале општине да било кроз директно запошљавање градских/општинских ветеринарских или кроз међусобно закључивање споразума по којима инспектор из једне јединице локалне управе може трајно обављати инспекцијски надзор на територији друге уколико се о томе споразуме надлежни органи тих општина, обезбиједити ефективно и ефикасно вршење ветеринарске инспекције.

Дијаграм 5 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Ветеринарска инспекција

3.6. ВОДНА ИНСПЕКЦИЈА

Инспекцијским надзором у 2017. години извршено је 995 контрола, од чега је 836 редовних (84 %) и 159 ванредних контрола (16 %).

Од извршених 995 контрола, неуредних контрола је 339 (34 %), изречено је 307 управних мјера (90,6 % у односу на број неуредних контрола) и 66 прекршајних мјера (64 мјере изречене издавањем прекршајних налога и 2 прекршајне пријаве). Укупна вриједност прекршајних налога износи 240.200 КМ. У протеклом периоду изречене су три мјере принудне наплате у износу од 2.200 КМ. Такође, у протеклом извјештајном периоду републичка водна инспекција издала је 19 забрана рада и 2 рушења (уклањање) објекта. На рјешења инспектора изјављено је 7 жалби. У току године усвојено је 5 жалби, а 7 жалби је одбачено.

Табела 26 Квантитативна анализа рада по областима надзора, водна инспекција

области надзора	контроле		управне мјере			прекршајне мјере		кривична пријава	жалба
	укупно	неуредне	отклањање неправилности	забрана	рушење	налог	пријава		
заштита вода	430	168	158	-	-	10	-	-	2
заштита од вода	195	82	64	4	2	19	-	-	3
уређење водотока	215	37	23	11	-	20	2	-	-
коришћење вода	133	50	39	4	-	14	-	-	-
остало	22	2	2	-	-	1	-	-	2
укупно	995	339	286	19	2	64	2	-	7

Релативни индекс неуредних контрола у односу на компарирајућу годину 2016. је 0,97 што указује да је стање готово идентично.

Области надзора

Заштита вода

У овој области извршен је највећи број инспекцијских контрола, укупно 430 што чини 43,2 % инспекцијских контрола од укупног броја извршених контрола.

Процент неуредних контрола је 39,1 %. Изречено је 158 управних мјера и 10 прекршајних мјера. Укупна вриједност прекршајних мјера је 33.000 КМ. Изречена је једна новчана казна принудне наплате за физичко лице у вриједности од 200 КМ. На рјешења инспектора изјављене су двије жалбе.

У протеклој години није било већих акцидентних или инцидентних загађења водотока. Имали смо два значајнија инцидента и то један на водотоку Саве, низводно од Брчко дистрикта, гдје је било веће инцидентно загађење као посљедица неконтролисаног испуштања отпадних вода фабрике шећера из Жупање, Република Хрватска. Узимање узорка и вршење контроле рађено је у сарадњи са водном инспекцијом из Брчко дистрикта и ФБиХ. Интервенција - упозорење је упућено преко Граничне полиције БиХ. Друго веће инцидентно загађење се догодило на водотоку Укрина, низводно од општине Дервенте. Овај инцидент је имао негативне посљедице по рибли фонд низводно од инцидента. И поред узимања узорка површинске воде нисмо открили починиоца, али су параметри указивали да би узрочник могао бити а.д. „Унис - фабрика цијеви“, који тренутно није радио јер је покренут стечајни поступак. Мањих спорадичних загађења је било у водоточима: Врбас, Врбања, Усора, Укрина, Спреча и Прача. Ови инциденти - акциденти нису имали за посљедицу већи помор рибе, односно већи негативни утицај на животну средину.

Табела 27 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. године - заштита вода

година	контроле		управне мјере			прекршајне мјере		кривична пријава	жалба
	укупно	неуредне	отклањање неправилности	забрана	рушење	налог	пријава		
2007	386	185	178	5	-	20	-	1	-
2008	383	171	154	3	-	27	-	-	-
2009	683	314	289	5	-	37	-	-	2
2010	837	374	349	2	-	33	-	-	3
2011	644	253	216	-	-	32	-	-	1
2012	472	193	163	-	-	11	-	-	4
2013	438	168	142	1	-	16	-	-	1
2014	418	171	144	1	-	15	-	-	2
2015	444	170	154	-	-	20	-	-	2
2016	446	166	154	1	-	11	-	-	1
2017	430	168	158	-	-	10	-	-	2

Заштита од вода

У овој области извршено је укупно 195 инспекцијских контрола, од чега су 82 неуредне контроле (42,1 %). Донесено је 70 управних мјера, од чега је 64 отклањање неправилности, 4 забране и 2 рушења (уклањања) објеката. Издато је 19 прекршајних налога. Вриједност изречених прекршајних налога је 50.200 КМ. Поднесене су 3 жалбе на рјешења инспектора. Једна жалба је одбачена, једна је усвојена, а рјешавање по трећој жалби је у току.

У 2017. години извршене су контроле свих заштитних хидротехничких објеката у периоду од 03. до 28. јула. Контроле су вршене раније него кад вршимо редовне контроле ових објеката, јер су вршене као ванредне контроле по захтјеву Министарства пољопривреде,

шумарства и водопривреде. Акцент ових контрола је био на текућем одржавању водних заштитних објеката и система (кошење канала и насипа, уклањање зелене масе и слично).

Табела 28 Преглед извршених контрола заштитних хидротехничких објеката

подручна одјељења	контроле		управне мјере			прекршајне мјере		кривична пријава	жалба
	укупно	неуредне	отклањање неправилности	забрана	рушење	налог	пријава		
Бања Лука	48	29	50	-	-	10	-	-	-
Добој	13	13	13	-	-	-	-	-	-
Приједор	16	11	11	-	-	2	-	-	-
Бијељина	30	16	16	-	-	-	-	-	-
Требиње	9	5	5	-	-	-	-	-	-
И. Сарајево	-	-	-	-	-	-	-	-	-
укупно	116	74	95	-	-	12	-	-	-

Извршено је 116 контрола заштитних хидротехничких објеката. Контролисана су укупно 143 заштитна хидротехничка објекта. Укупно су биле 74 неуредне контроле, донесено је укупно 95 управних мјера и све донесене управне мјере су мјере отклањања неправилности. На рјешења инспектора није било жалби. Најчешће неправилности се односе на неадекватно текуће одржавање заштитних објеката. Све наложене мјере нису у потпуности извршене, те је издато 12 прекршајних налога у вриједности од 84.000 КМ.

Табела 29 Компаративни показатељи за период од 2007. - 2017. године - заштита од вода

година	контроле		управне мјере			прекршајне мјере		кривична пријава	жалба
	укупно	неуредне	отклањање неправилности	забрана	рушење	налог	пријава		
2007	45	27	23	2	-	-	-	-	-
2008	106	63	52	-	1	11	1	-	1
2009	58	26	17	-	4	6	-	-	2
2010	57	32	15	4	9	9	-	-	4
2011	93	28	16	2	3	8	-	-	5
2012	92	31	16	3	5	11	-	-	3
2013	98	26	12	8	2	8	-	-	-
2014	145	65	54	2	5	7	-	-	-
2015	179	64	44	6	4	1	1	-	12
2016	228	89	75	4	2	3	1	-	8
2017	195	82	64	4	2	19	-	-	3

Реализације одобрених кредитних средстава Свјетске банке и Европске инвестиционе банке за реконструкцију, доградњу и градњу заштитних хидротехничких објеката и система је у току.

Уређење водотока

Издавање водних сагласности, од стране ЈУ „Воде Српске“, за уређење водотока и дислоцирање ријечног наноса није било правовремено, што је отежавало рад водних инспектора. Прва сагласност за уређење водотока издата је тек 26.06.2017. године.

Од извршених, 215 инспекцијских контрола из ове области, неуредних контрола је било 37 (17,2 %), донесене су 34 управне мјере, од чега су 23 отклањања неправилности и 11 мјера забрана рада. Издато је 20 прекршајних налога и двије прекршајне пријаве. Укупна вриједност издатих прекршајних мјера (налог+пријава) износи 95.500 КМ. На рјешења инспектора није изјављена ни једна жалба.

Табела 30 Компаративни показатељи за период 2007. – 2017. године - уређење водотока

период / година	контроле		управне мјере			прекршајне мјере		кривична пријава	жалба
	укупно	неуредне	отклањање неправилности	забрана	рушење	налог	пријава		
2007	262	104	54	49	-	52	16	-	9
2008	204	93	66	22	-	21	6	1	2
2009	101	34	19	15	-	18	-	-	1
2010	99	35	26	8	-	15	-	-	-
2011	108	39	31	7	-	12	-	-	1
2012	114	41	30	8	-	15	-	-	-
2013	137	39	28	8	-	14	-	-	3
2014	115	35	19	17	-	35	1	-	7
2015	205	68	44	15	-	28	-	-	1
2016	161	34	22	9	-	24	3	-	1
2017	215	37	23	11	-	20	2	-	-

У протеклој години привредни субјекти нису показали велики интерес за послове уређења водотока због смањене могућности промета фракција шљунка. Издата су укупно 42 рјешење о водним сагласностима за уређење водотока и дислоцирање ријечног наноса за 35 субјеката на укупно 39 локалитета. Дакле, поменутих рјешењима је одобрено да се дислоцира 1.415.226,80 м³ ријечног наноса.

Табела 31 Преглед издатих сагласности, броја субјеката, локалитета и количина по подручним одјељењима - водна инспекција

ПО – регија	параметар	сагласност	субјекат	локалитет	количина (м ³)
Требиње	-	-	-	-	-
И. Сарајево	3	2	3	6.611,61	
Приједор	1	1	1	1.252,00	
Бијељина	7	7	4	271.538,61	
Бања Лука	11	10	11	239.985,40	
Добој	20	16	20	895.838,26	
укупно	42	36	39	1.415.226,80	

Табела 32 Преглед издатих сагласности, броја субјеката, локалитета и количина по водотоцима - водна инспекција

водоток \ параметар	сагласност	субјекат	локалитет	количина (м ³)
Сава	7	6	7	90 740.86
Дрина	8	8	5	276 919.09
Босна	16	14	16	822 024.21
Врбас	7	7	7	204 123.06
Уна	-	-	-	-
Укрина	1	1	1	18 936.53
Прача	-	-	-	-
Гомјеница	1	1	1	1 252.00
Жељезница	2	1	2	1 231.13
Дрињача	-	-	-	-
укупно	42	38	39	1 415 226.80

На уређење ове области и поправљања стања од кључног су значаја рјешавање следећих проблема:

- рјешавање међудржавне границе на водотоцима Дрина, Сава и Уна,
- рјешавање међуентитетске границе на водотоку Босне,
- боље сарадње са ЈУ „Воде Српске“,
- легално депоновање дислоцираног наноса на водном земљишту,
- ажурно вођење катастра водног земљишта,
- уклањање легалних објеката са водног земљишта (сепарације шљунка,...),
- легална изградња „рибогојилишта“ у инудацији,
- поштовање одредби Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“ број 59/13),
- синергијско дјеловање републичких контролних органа.

Значајно је напоменути да контроле појединих субјеката радимо искључиво у присуству припадника Министарства унутрашњих послова Републике Српске, што смањује фактор изненађења или га уопште нема. Фактор изненађења је јако битан за ове контроле. Код инспектора који су доживјели физичке нападе, пријетње и вријеђања постоји оправдан страх да се исто не понови. И током ове године, у више наврата инспектори су се жалили на вербалне и телефонске пријетње.

Коришћење вода

У овој области извршене су 133 контроле, од чега је 50 неуредних контрола (37,6 %). Инспектори су донијели 43 управне мјере, од чега је 39 мјера отклањања неправилности и 4 мјере забране. Издато је 14 прекршајних налога у вриједности од 61.000 КМ и двије новчане казне принудне наплате за правно лице у износу од 2.000 КМ. У 2017. години није било жалби на рјешења инспектора.

Један од фактора већег броја неуредних контрола у овој области је и нерјешавање питања заштите изворишта на многим централним и регионалним водоводним системима. Активности око доношења „Програма санитарне заштите изворишта“ се споро рјешавају. Недостатак материјалних средстава које не могу издвојити саме локалне заједнице, за ову намјену, представља кључни проблем. Проблем снабдијевања здравствено исправном водом у довољним количинама у неурбаним насељима још увијек је изражен. Инспектори нису у могућности предузимати инспекцијске мјере због неријешеног имовинско-правног статуса водоводних система у неурбаним насељима. Исти случај је и са неким општинским – урбаним водоводним системима, који не посједују водна акта из разлога што нису ријешени имовинско – правни односи и не постоје потребна акта са становишта важећег Закона о уређењу простора (Приједор,...). Такође, често су спорна мјерења захваћене количине воде (немају сви уграђене водомјере или су неисправни). Непостојање Правилника о методологији за еколошки

прихватљив проток нарочито отежава контролу рибогојилишта, проточних хидроелектрана. Евидентан је пораст броја ових објеката.

У току 2017. године са припадницима ЈУ „Воде Српске“ започета је акција заједничких контрола свих изграђених МХЕ и МХЕ у изградњи. Ове активности су у току.

Значајно је напоменути да су у току активности на изградњи значајних хидроенергетских објеката. Укупно је склопљено 166 концесионих уговора и тренутно је активно 140 концесионих уговора, јер је 26 концесионих уговора раскинуто. У функцији је 39 хидроенергетских објеката, сви ови објекти посједују водне дозволе. Водне сагласности посједује 66 субјеката и налазе се у различитој фази изградње. Само водне смјернице посједује 70 субјеката. У четири случаја се води судски спор, а у више случајева инвеститори чекају рјешавање имовинско - правних односа. Такође, значајне привредне активности се одвијају на изградњи рибогојилишта. Укупно је евидентирано 112 рибогојилишта, од којих чак 48 не посједује водне акте, 43 рибогојилишта имају водне дозволе, 8 имају водне сагласности и 11 рибогојилишта имају само водне смјернице.

Табела 33 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. године - коришћење вода

период/ година	контроле		управне мјере			прекршајне мјере		кривична пријава	жалба
	укупно	неуредне	отклањање непра- вилности	забрана	рушење	налог	пријава		
2007	92	47	46	1	-	11	-	-	2
2008	40	24	24	-	-	2	-	-	1
2009	122	63	57	-	-	10	-	-	-
2010	107	41	35	1	-	9	-	-	-
2011	103	39	33	-	-	8	-	-	1
2012	141	63	53	1	-	2	-	-	3
2013	133	47	38	1	-	8	-	-	6
2014	150	54	42	-	-	14	-	-	-
2015	115	36	29	-	-	5	-	-	1
2016	153	57	53	-	-	3	-	-	7
2017	133	50	39	4	-	14	-	-	-

Неопходно је нарочиту пажњу поклонити организованом подизању јавне свијести грађана за одрживо, рационално и економично коришћење водних ресурса. Посебну пажњу потребно је поклонити неконтролисаној захватању воде као природном ресурсу од непроцењивог значаја за развој и опстанак друштвене заједнице у цјелини.

Остало

У области остало, водна инспекција је вршила контроле обрачунавања и плаћања водних накнада. Укупно су извршене 22 контроле, од чега су биле 2 неуредне контроле (9,10%). Инспектори су донијели 2 управне мјере, и то отклањање неправилности. Издат је 1 прекршајни налог у износу од 500 КМ.

Табела 34 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. године - водна инспекција - област остало

период/ година	контроле		управне мјере			прекршајне мјере		кривична пријава	жалба
	укупно	неуредне	отклањање непра- вилности	забрана	рушење	налог	пријава		
2007	26	10	10	-	-	-	-	-	1
2008	52	20	11	7	-	6	-	-	1
2009	30	13	9	1	-	-	-	-	-
2010	62	28	28	-	-	-	-	-	-
2011	42	13	10	1	-	2	-	-	-
2012	24	7	4	1	-	1	-	-	-
2013	26	8	7	-	-	-	-	-	-
2014	20	2	2	-	-	-	-	-	-
2015	26	2	2	-	-	-	-	-	-
2016	16	4	3	-	-	2	1	-	-
2017	22	2	2	-	-	1	-	-	2

У овој области извршено је мало инспекцијских контрола, јер су ове провјере додате другим чек-листама. На малом броју узорака није могуће доносити коначне закључке.

Рад водне инспекције у саставу органа локалне управе

Општински (градски) водни инспектори извршили су 1.312 контрола, од чега су 502 неуредне контроле (38 %). Предузете су укупно 533 управне мјере, од чега 523 превентивних (отклањање неправилности) и 10 репресивних мјера. Издата су укупно 23 прекршајна налога у износу од 50.500 КМ. На рјешења инспектора нису изјављиване жалбе.

Табела 35 Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2017. години - водна инспекција у саставу органа локалне управе

области надзора	извршене контроле			управне мјере				прекршајни налог	жалбе	вриједност налога (КМ)
	укупно	неуредне	% неуредних	отклањање неправилности	забрана	рушење	укупно			
заштита вода	789	322	41	343	2	-	345	13	-	23 200
заштита од вода	129	60	47	60	-	-	60	4	-	13 500
уређење водотока	144	64	44	65	7	1	73	4	-	12 600
коришћење вода	105	21	20	21	-	-	21	-	-	-
остало	145	25	17	24	-	-	24	2	-	1 200
укупно	1312	502	38	523	9	1	533	23	-	50 500

Табела 36 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. година - водна инспекција у саставу органа локалне управе

година	укупно контрола	број инспек.	контрола/ инспек.	инспек. / мјесецу	неурдна контрола	управне мјере	репреси. мјере	прекрша. мјере	вриј. (КМ)
2007	395	3	131	11	73	70	7	-	-
2008	748	4	187	15.6	249	247	2	17	11 000
2009	1155	6	192,5	16	305	280	31	43	26 520
2010	1355	6	225,8	18.8	348	321	39	39	20 900
2011	998	4	249,5	20.8	227	213	13	20	27 800
2012	1373	6	228,8	19.1	267	257	30	13	7 200
2013	995	4	248,7	20.7	337	289	23	55	37 900
2014	1 600	8	200	16.6	600	589	29	46	54 700
2015	1615	7.5	215,3	17.9	596	603	16	49	45 200
2016	1347	7	192,4	16	439	462	15	21	36 900
2017	1312	6	218,7	18	502	533	10	23	50 500

Закључне напомене

Када се посматра цјелокупно стање, може се рећи да је приближно исто као и у компаративном периоду из 2016. године, те је релативни индекс неуредних контрола на републичком нивоу 0,97, док је релативни индекс неуредних контрола на општинском нивоу 1,17. Процентуално посматрано неуредне контроле су готово изједначене на републичком (34%) и општинском нивоу (38 %), такво стање је од 2013. године, што упућује на уједначавање критеријума рада инспектора на републичком и општинском нивоу.

Табела 37 Табеларни преглед укупних и неуредних контрола од 2007.- 2017. године - водна инспекција

година	републички			општински			републички + општински		
	укупно контрола	неуредне	индекс неуредних	укупно контрола	неуредне	индекс неуредних	укупно контрола	неуредне	индекс неуредних
2007	811	373	0.46	395	73	0.18	1206	446	0.37
2008	785	371	0.47	748	249	0.33	1533	620	0.40
2009	994	450	0.45	1155	305	0.26	2149	755	0.35
2010	1162	510	0.44	1355	348	0.25	2517	858	0.34
2011	990	373	0.38	998	227	0.23	1988	600	0.30
2012	843	335	0.40	1373	267	0.19	2216	602	0.27
2013	832	288	0.35	995	337	0.34	1827	625	0.34
2014	848	327	0.38	1 600	600	0.37	2448	927	0.38
2015	969	339	0.35	1615	596	0.37	2584	935	0.36
2016	1004	350	0.35	1347	439	0.32	2351	789	0.33
2017	995	396	0.40	1312	502	0.38	2307	898	0.39

И даље је присутно мало инвестиционо улагање у овој области. Још увијек нема довољног инвестирања у уређаје за третман отпадних вода, као ни довољног текућег инвестирања за одржавање постојећих објеката. Текућа одржавања заштитних

хидротехничких објеката сведена су на минималне активности, односно кошење насипа и канала, уклањање зелене масе врши се једном годишње. Изградња нових заштитних хидротехничких објеката иде веома споро и поред евидентне потребе за истим. У току 2014. године се почело са реконструкцијом, доградњом и изградњом нових заштитних хидротехничких објеката и система. Ове активности су настављене и у 2017. години.

Прекограничне воде, ентитетска граница и имовинско-правни односи су још увијек присутни проблеми код извршавања инспекцијског надзора. Ови проблеми су нарочито изражени у области уређења водотока гдје још није заживио, у правом смислу, надзор над реализацијом пројеката од стране представника ЈУ „Воде Српске“. Контроле количина дислоцираног ријечног наноса још увијек су један од суштинских проблема за поправљање стања у области уређења водотока.

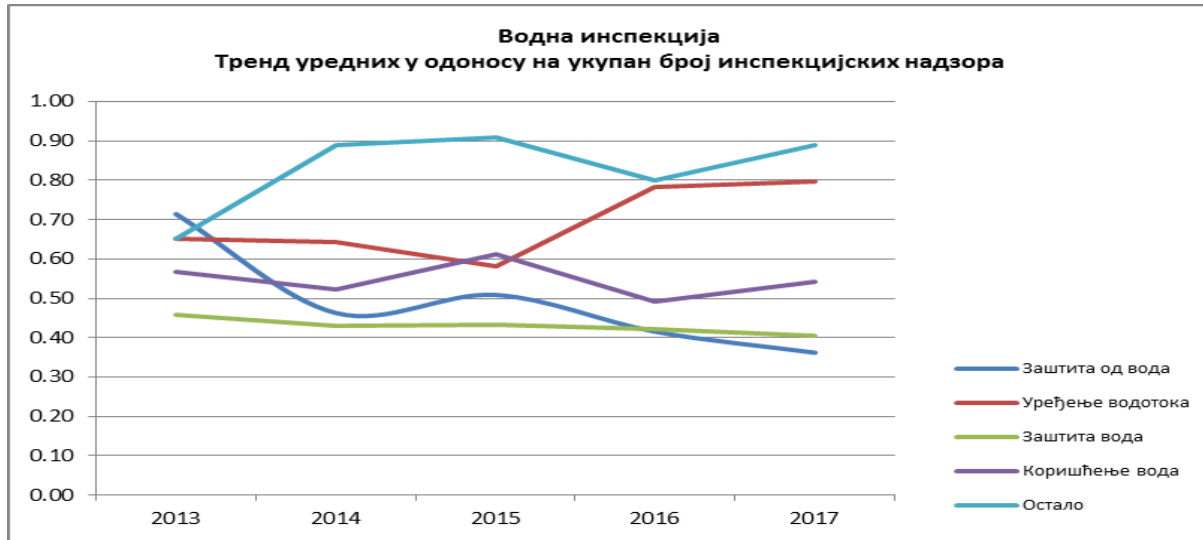
И даље је присутна спорост и неефикасност рјешавања судских процеса. Од укупно 23 судски процесуираних прекршајних налога, од тога је у 11 случаја (47,8 %) изречена условна пресуда, у једном случају (4,3 %) је обустављен прекршајни поступак и у 8 случајева (34,8 %) је изречена новчана казна. Укупан износ судски изречених новчаних казни је 5.050 КМ.

Као резиме овог извјештаја значајно је констатовати сљедеће:

- постојећи уређаји за пречишћавање индустријских отпадних вода су дјелимично или потпуно ван функције, а изградња нових иде споро,
- отпадне воде из насеља и градова се не пречишћавају, већ се преко канализационих колектора директно испуштају у водотоке (изграђени су уређаји за пречишћавање отпадних вода само у општинама: Требиње, Билећа, Бијељина и Челинац). У функцији је и неколико мањих уређаја који третирају урбане отпадне воде са појединих дијелова насеља. Такође, у току је изградња неколико уређаја у појединим општинама (Теслић, Гацко).
- дислоцирање ријечног наноса из водотока није системски ријешено кроз пројекте уређења водотока, него се у великом броју случајева ради о пукој експлоатацији материјала из водотока са свим негативним посљедицама,
- у циљу бољег, квалитетнијег и ефикаснијег рада контролних органа потребно је остварити квалитетну сарадњу са Јавном установом „Воде Српске“, а нарочито у областима заштита од вода и уређење водотока,
- изградња и функционисање сеоских водовода углавном се одвија без одговарајуће потребне и прописане документације, односно, нерјешавање имовинско-правних односа код великог броја сеоских водовода инспекцијске контроле практично чини немогућим,
- општине нису донијеле обавезну програмску документацију и локалну регулативу за санитарну заштиту изворишта, управљање комуналним отпадом, рјешавање отпадних вода у насељима у којима нема јавне канализације и друго,
- још увијек је присутна пракса издавања употребне дозволе и концесионих уговора без претходно прибављених неопходних водних аката,
- неопходно је нарочиту пажњу поклонити организованом подизању јавне свијести грађана о заштити вода од штетних промјена њених својстава као сегмента заштите природе, о одрживом, рационалном и економичном коришћењу водних ресурса, што је једна од законских обавеза Јавне установе „Воде Српске“.

Важно је констатовати, да је усвојен један од најважнијих докумената стратешког планирања „Нацрт стратегије интегралног управљања водама Републике Српске 2015-2024“. „Нацрт стратегије интегралног управљања водама Републике Српске 2015-2024.“ је изузетно важна планска активност у сектору вода Републике Српске, која је базно полазиште за даље активности у свим другим видовима базних планирања, јер се све активности морају прилагодити режиму и билансу вода. Ово је стратешки плански документ од највишег значаја, којим се заокружује дуг процес стратешког планирања у сектору вода.

Дијаграм б Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Водна инспекција

3.7. ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА

Техничка инспекција врши унутрашњи инспекцијски надзор који обухвата контролу примјене закона, општих аката и других прописа који се односе на области:

- електроенергетике (производња, пренос и дистрибуција електричне енергије);
- термоенергетике (термо и хидроелектране, комунална инфраструктура – индустријске енергане, градске и друге топлане, котловска постројења, производња и експлоатација судова под притиском и друго);
- рударства (пројектовање, експлоатација и прерада минералних сировина, изградња рударских објеката, постројења и уређаја);
- електроенергетике у области рударства (електроенергетски објекти, постројења и уређаји);
- геологије (основна и детаљна геолошка истраживања, геомеханичка истраживања, израда студија, елабората и пројеката из области геологије и геолошких истраживања);
- енергената: течна нафтна горива, уља, технички и други гасови.

У оквиру наведених области, инспекцијски надзор врше технички инспектори: електроенергетски, термоенергетски, рударски, геолошки и инспектори за контролу квалитета течних нафтних горива.

У сектору техничке инспекције у 2017. години послове инспекцијског надзора обављало је 13 инспектора. У области електроенергетике послове је обављало само 4 инспектора.

Унутрашњи надзор

Табела 38 Резултати о извршеним инспекцијским контролама и предузетим мјерама техничке инспекције у 2017. години

Р. бр.	Инспекције и инспекцијске области	Контроле							Управне мјере							Прекршајне мјере							Кривичне пријаве	Жалбе поднесене					
		Извршене			Неуредне				Отклањање неправилности	Одужимање	Забрана	Рушење/уклањање	Уништавање	Захтјев/иницијатива	Укупно			Прекршајни налог			Прекршајна пријава				Укупно				
		Извршене контроле	Контрола извршења	Укупно	Неуредна контрола	Неуредна контрола	Укупно	% неуредности							Број управних мјера	% отклањања	недостатака	Правно лице	Одговорно лице	Физичко лице	Укупно	Правно лице			Одговорно лице	Физичко лице	Укупно	Број прекрш. мјера	% прекрш. налога
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
	Техничка инспекција	1858	338	2196	336	10	346	15,8	295		3				298	99	20	22	4	46	21	21		42	88	52		8	
1	Електроенергетика	236	184	420	171	5	176	41,9	168						168	100	4	6	1	11						11	100	2	
	редовна	151	109	260	107	4	111	42,7	104						104	100	4	6		10						10	100	1	
	ванредна	85	75	160	64	1	65	40,6	64						64	100			1	1						1	100	1	
2	Термоенергетика	503	33	536	27	1	28	5,22	27						27	100	1	1		2						2	100		
	редовна	433	31	464	26	1	27	5,82	26						26	100	1	1		2						2	100		
	ванредна	70	2	72	1		1	1,39	1						1	100													
3	Рударство	148	87	235	85	4	89	37,9	82		3				85	96	11	11	3	25						25	100	6	
	редовна	104	59	163	55	2	57	35	55						55	100	1	1		2						2	100	2	
	ванредна	44	28	72	30	2	32	44,4	27		3				30	90	10	10	3	23						23	100	4	
4	Геологија	65	34	99	18		18	18,2	18						18	100													
	редовна	60	31	91	17		17	18,7	17						17	100													
	ванредна	5	3	8	1		1	12,5	1						1	100													
5	Нафта и гас	906		906	35		35	3,86									4	4		8	21	21		42	50	16			
	редовна	903		903	34		34	3,77									3	3		6	21	21		42	48	13			
	ванредна	3		3	1		1	33,3									1	1		2				2	100				

У унутрашњем инспекцијском надзору техничке инспекције у 2017. години извршено је 2.196 инспекцијских контрола, од чега је неуредних 346 или 15,8 %. Од стране инспектора предузето је 298 управних мјера, од чега 295 или 99 % се односило на превентивне мјере (отклањање неправилности) и 3 или 1 % на репресивне мјере (забрана рада). Укупно је предузето 88 прекршајних мјера, од чега 46 прекршајних налога и 42 захтјева за покретање прекршајног поступка.

Укупан износ изречене казне по прекршајним налозима за правно лице је 204.000 КМ, одговорно лице 54.000 КМ, физичко лице 6.200 КМ, што укупно износи 264.200 КМ.

Износ изречене казне суда за правно лице је 31.000 КМ, за одговорно 34.050 КМ, што укупно чини 65.050 КМ. На рјешења инспектора у извјештајном периоду поднесено је 8 жалби, од тога 2 на рјешења електроенергетског инспектора и 6 на рјешење рударског инспектора.

Инспектори су поред обављања инспекцијских прегледа редовно присуствовали рочиштима на основним судовима као представници овлаштеног органа или у својству свједока.

Област електроенергетике

Од стране електроенергетских инспектора контролисана је производња, пренос и дистрибуција електричне енергије, као и дио већих крајњих потрошача. Потребно је напоменути да на трафостаницама и далеководима који су у функцији преноса електричне енергије није било већих хаваријских стања и застоја, а производни објекти (термоелектране и хидроелектране) након извршених ремонта имали су поуздану и континуирану производњу електричне енергије.

У области електроенергетике извршено је 420 контрола од чега редовних контрола 260 или 61,9 %, а ванредних контрола 160 или 38,1 %. Од укупног броја контрола било је 109 контрола извршења рјешења или 26 %. Инспектори су предузели 168 управних мјера и све су се односиле на отклањање неправилности.

Производња електричне енергије: Извршено је 26 контрола, 4 контроле термоелектрана, 21 контрола хидроелектрана и 1 контрола соларне електране. Евидентирани су мањи пропусти у погледу одржавања (нередовност вршења периодичних мјерења и испитивања, вођења одговарајућих књига, докумената, истицање натписа, израда упутстава и

друге погонске документације). Донесена су рјешења о отклањању неправилности, док прекршајних мјера у дијелу производње није било.

Пренос електричне енергије: извршено је 8 контрола, од којих је 5 било неуредно. У контролама у области преноса електричне енергије прегледане су трафостанице (ТС) 110 kV и далеководи (ДВ) 400 kV и 110 kV. Неправилности су утврђене на преносним далеководима. По наведеним неправилностима инспектори су предузели законом предвиђене мјере за отклањање истих.

Дистрибуција електричне енергије: извршено је 346 контрола од чега је 162 или 46,8 % било неуредно. Највећи број контрола извршен је код ТС 20(10)/0,4 kV и нисконапонској мрежи 0,4 kV. Већи дио контрола односио се на контроле по пријави физичких и правних лица по основу квалитета испоручене електричне енергије, стање наведених трафостаница и нисконапонске мреже. Наведена проблематика посебно је изражена у „Електрокрајини“ а.д. Бања Лука и то у радним јединицама „Бања Лука“, „Приједор“ и „Нови Град“. Електроенергетски инспектори по свим пријавама излазили су на лице мјеста, вршили провере навода у пријавама и рјешењима налагали мјере за отклањање недостатака или неправилности.

Инспектори су вршили и проверу испуњености услова субјеката контроле производње, преноса и дистрибуције електричне енергије као и субјеката који врше услуге у области електроенергетске дјелатности.

Неправилности и недостаци у области дистрибуције електричне енергије односе се на техничку документацију и обезбјеђење употребних дозвола, техничку исправност и квалитет одржавања електроенергетских објеката (редовност одржавања трафостаница, замјену дотрајалих стубова и линијских водова, редовност расијецања растиња испод водова и слично), редовност вршења периодичних прегледа и испитивања на електроенергетским постројењима, примијењеност техничких норматива и мјера заштите, обезбјеђеност и вођење техничке документације и одговарајућих књига, израде упутстава и друге погонске документације.

Област термоенергетике

У области термоенергетике извршено је 536 контрола, од чега 464 или 86,6 % редовних и 72 или 13,4 % ванредних.

Код покретних посуда под притиском извршено је 205 контрола или 38,4 %, над стабилним посудама под притиском извршено је 245 или 45,7 %, котловским постројењима 42 или 7,8 %, контроле испуњености услова за бављење пословима у области термоенергетике 17 или 3,2 % и 27 контрола над осталим термоенергетским објектима.

Неуредних контрола било је 28 или 5,2 % од извршених. Донесено је 27 рјешења за отклањање недостатака и неправилности.

Предмет контроле била су котловска постројења, стабилне посуде за течни нафтни гас, стабилне посуде за течни CO₂, стабилне посуде за расхладна постројења, стабилне посуде за течне атмосферске гасове, аутоклаве, измјењивачи и друге стабилне посуде, стабилне посуде за компримовани ваздух, покретне посуде за пропан-бутан гас, покретне посуде за техничке гасове, покретне посуде за пропан-бутан гас на продајним мјестима, покретне посуде за пропан-бутан гас на пунионицама гаса, транспортни гасоводи, дистрибутивни гасоводи, аутогасни резервоари за погон моторних возила и друго.

Неправилности и недостаци који су констатовани при инспекцијским контролама опреме под притиском углавном се односе на уочене недостатке при спољашњем прегледу, неисправност мјерних уређаја, рокови баждарења, промјена облика и геометрије при хладној проби, лоша антикорозивна заштита и слично.

Код унутрашњег прегледа констатоване су нечистоће које нису омогућиле преглед варова и утврђивање квалитета површине основног материјала, деформације усљед термичких оптерећења и слично. Код хладних проба воденим притиском, у случајевима

пропуштања воде, субјектима су наложене додатне интервенције и вршена су поновна испитивања.

Област рударства

У области рударства извршено је 235 контрола од чега 163 или 69,4 % односило се на редовне контроле, а 72 или 30,6 % на ванредне. Од укупног броја било је 89 или 37 % контрола извршења рјешења. Неуредних контрола било је 89 или 37,9 % од извршеног броја контрола. Донесена су 82 рјешења за отклањање недостатака, док је забрана експлоатације минералних сировина било 3. Инспектори су издали 25 прекршајних налога. На рјешење инспектора изјављено је 6 жалби.

Предмет контроле били су субјекти који се баве експлоатацијом минералних сировина и субјекти који врше услуге у области рударства (извођење рударских радова, пројектовање, периодични прегледи) као и објекти у саставу рудника: површински копови, јаме, постројења одводњавања рудника, сепарације и дробилице, класирнице пијеска и шљунка, експлоатационе бушотине, трафостанице које су у власништву рудника, машине и уређаји на електрични погон и инсталације у објектима прераде, пумпна постројења и друго.

Поред наведеног, предмет контроле биле су и контроле нелегалне експлоатације минералних сировина пријављене од стране правних и физичких лица. Наведене контроле евидентирани су као ванредне инспекцијске контроле. Нелегалне експлоатације односиле су се на експлоатацију пијеска и шљунка ван ријечних корита и нелегалну експлоатацију техничког грађевинског камена.

Неправилности и недостаци у области рударства односиле су се на непридржавање техничких норматива и мјера заштите при експлоатацији минералних сировина, усклађеност рударских радова са одобреним рударским пројектом, обезбијеђења одобрења за извођење радова по пројектно-техничкој документацији, употребних дозвола објеката, постројења и уређаја, испуњеност услова за обављање послова у области рударства и друго, уједначавање квалитета лежишта у циљу рационалног искориштавања минералне сировине, примјену прописаних мјера заштите на раду у погледу квалитета и редовности вршења обуке радника, набавке личних заштитних средстава, вршења периодичних љекарских прегледа радника, периодичних прегледа постројења и уређаја, нелегалну експлоатацију пијеска и шљунка техничког и архитектонског камена и бесправна експлоатација минералних сировина у фази истраживања.

У овој области била је једна повреда радника са смртним исходом, а евидентирано је и шест тежих повреда.

Област геологије

У области геологије извршено је 99 контрола од чега је 91 или 91,9 % редовних контрола, а 9 или 9,1 % ванредних. Од укупног броја 34 или 34,3 % су биле контроле извршења рјешења. Неуредних контрола било је 18 или 18,2 %. Донесено је 18 рјешења о отклањању неправилности.

Неправилности и недостаци у раду субјеката контроле односили су се на геолошка истраживања при изналажењу нових лежишта, истраживања у току експлоатације минералних сировина, геомеханичка и друга истраживања.

Од стране геолошке инспекције нису предузимане прекршајне мјере, нити је било жалби на рјешења инспектора.

Област нафте и гаса

У области нафте и гаса извршено је 906 контрола, 903 редовне и 3 ванредне. Неуредних контрола било је 35 или 3,86 %. Неуредне контроле односе се на квалитет течног нафтног горива које је узорковано на БПС (бензинским пумпним станицама).

Укупно неусаглашених узорака горива по БАС стандардима било је 50, од чега:

- 43 неусаглашена узорка дизел горива,

- 4 неусаглашена узорка БМБ 95,
- 1 неусаглашен узорак ЛУЕЛ (лож уље екстра лако) ,
- 2 неусаглашена узорка ЛУС (лож уље средње).

У односу на 2016. годину, у којој је било 39 неусаглашених узорка, евидентно је повећање броја неусаглашених узорка у 2017. години за око 28 %.

Извршење планираних задатака

У 2017. години техничка инспекција извршила је укупно 2.196 инспекцијских прегледа, што у односу на годишњи план рада износи 98,7 %.

У области електроенергетике планиране инспекцијске контроле извршене су са 95,5 %. Електроенергетски инспектор из Одјељења Бања Лука је 3 мјесеца користио неплаћено одсуство, тако да је и наведени проценат достигнут појачаним залагањем других инспектора. Електроенергетски инспектор у области рударства из Одјељења Бијељина вршио је надзор на цијелој територији Републике Српске, што је у организационом смислу усложњавало проблем вршења инспекцијског надзора као и повећање трошкова по основу ноћења и дневница. Исти инспектор вршио је надзор над производњом, преносом и дистрибуцијом електричне енергије у источном дијелу Републике Српске, као и у Херцеговини.

У области термоенергетике план је извршен са 111,4 %, док је у области рударства извршење плана 77,3 %, што је директна последица тога да један од два рударска инспектора, поред послова рударског инспектора, привремено обавља и послове главног техничког инспектора.

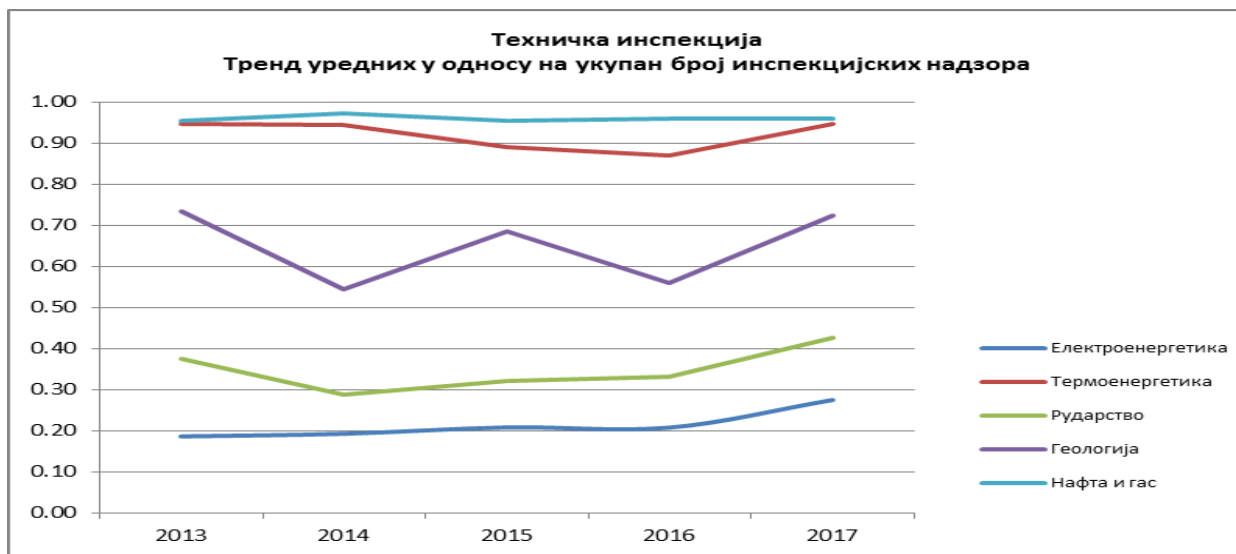
У области геологије план је извршен са 71,7 %, а узрок је повремено одсуство због здравствених проблема јединог геолошког инспектора, док у области нафте и гаса биљежимо извршење плана од 105,2 %.

Закључне напомене

Анализирајући презентоване податке може се закључити:

- извршење плана у 2017. години је 98,7 %,
- у области електроенергетике извршење плана је 95,5 % што је на задовољавајућем нивоу с обзиром на непланирано тромјесечно одсуство једног од четири инспектора,
- у области рударства извршење је 77,3 % што је било и очекивано с обзиром да један од два рударска инспектора привремено обавља и послове главног техничког инспектора,
- није се могло предвидјети одсуство геолошког инспектора, али, с обзиром да један инспектор обавља надзор на читавој територији Републике Српске, низак проценат извршења плана је био неминован,
- учешће неуредних контрола у укупном броју контрола у 2017. години је 15,8 % (у 2016. години било је 20,1 %),
- од стране инспектора по основу примјене прописа, предузимане су и прекршајне мјере, тако да је издато 46 прекршајних налога и поднесена су 42 захтјева за покретање прекршајних поступака,
- у области контроле квалитета ТНГ (течног нафтног горива), неусаглашених узорка горива по БАС стандардима било је 50 и то 43 неусаглашена узорка дизел горива, 4 неусаглашена узорка БМБ и 1 неусаглашен узорак ЛУЕЛ-а и 2 ЛУТ-а. Неусаглашених узорка на veleprodajним складиштима (терминалима) није било.

Дијаграм 7 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Техничка инспекција

3.8. САОБРАЋАЈНА ИНСПЕКЦИЈА

Активности саобраћајне инспекције

Показатељи рада саобраћајне инспекције у 2017. години су приказани у табели која се налази у наставку.

Табела 39 Резултати рада саобраћајне инспекције

Р. Б.	Области надзора	Контроле			Управне мјере			Прекршајне мјере			Кривичне мјере
		Укупно	Неуредне	%	Превентив	Репресивне	Укупно	Налог	Пријава	Укупно	
1.	Друмски саобраћај	759	224	29	70	48	118	224	9	233	
1.1	Друмски превоз	470	152	32	38	30	68	114	9	123	
1.2	Технички прегледи	289	72	25	32	18	50	110		110	
2.	Јавни путеви	305	107	35	44	25	69	76		76	
3.	Жељезнички саобраћај	173	36	21	32	3	35	0	0	0	
4.	Водни саобраћај	21	7	33	4	1	5	3		3	
5.	Поштански саобраћај	25	6	24	1	3	4	2	0	2	
6.	Остало	13	4	31	1	2	3	0	0	0	
	Саобраћајна инспекција	1296	384	30	152	82	234	305	9	314	

Област друмског саобраћаја

У области друмског саобраћаја (превоз лица и ствари, технички прегледи моторних возила) у 2017. године извршено је 759 инспекцијских контрола или 59 % од укупног броја инспекцијских контрола. У наведеној структури, неуредне су 224 инспекцијске контрола или 29%, што је за 74 контрола мање него у претходној години. Инспектори су предузели 118 управних мјера, од чега је 70 или 59 % превентивних (отклањање неправилности), и 48 или 41% репресивних мјера (забрана, искључење возила из саобраћаја).

Испостављена су 224 прекршајна налога (29 налога мање него у 2016. години) и поднесено је 9 захтјева за покретање прекршајног поступка (4 мање него у претходној години). Ниво уредности је остао исти у односу на 2016. годину (степен неуредности је исти 30-30).

Укупан износ изречених прекршајних санкција 87.550 КМ, од чега за физичко лице 18.150КМ, за правно лице 57.300 КМ и за одговорно лице у правном лицу 12.100 КМ.

Поред наведеног, значајно је напоменути:

- Деблокирана активност инспекције у надзору међународног друмског превоза након донесених измјена Закона о инспекцијама у Републици Српској, дала је резултате у надзору нелегалног превоза на релацији Београд-Сарајево. Наведена негативна појава је сузбијена на најмању могућу мјеру. Остварена је добра сарадња са органима Министарства унутрашњих послова Републике Српске и са Граничном полицијом БиХ.
- Санкционисана је незаконита дјелатност међународног превоза која се врши комби возилима у власништву туристичких агенција из Београда и Новог Сада, у процедурама управног поступка (забрања уласка на територију БиХ, прекидање започетог путовања и поврата празних возила на територију Србије) и прекршајног поступка код надлежних судова.
- У надзору станица техничких прегледа извршено је 289 инспекцијских контрола или 22% од чега је 72 или 29 % неуредних. Посебно су значајне репресије у управном поступку- затварање станица техничког прегледа на одређени период, које доприносе дисциплиновању контролисаних субјеката. Инспектори су у контроли станица техничких прегледа испоставили 18 рјешења о забрани рада станица техничких прегледа (период 15-90 дана). Евидентно је да се смањује број фиктивних техничких прегледа, а да инспектори настављају репресије у погледу изрицања управних и прекршајних мјера. Инспекторату још увијек није омогућен приступ Информационом систему за праћење рада станица техничких прегледа возила, супротно чињеници да је то обавеза Министарства саобраћаја и веза из усвојене Стратегије безбједности саобраћаја Републике Српске. Овим је ускраћена могућност самосталног планирања и организовања инспекцијских активности, базираних на идентификацији и управљању ризицима.

Област јавни путеви

У области јавних путева у 2017. години извршено је 305 прегледа или 23,5 % од укупног броја извршених контрола. У наведеној структури неуредних је 107 или 35 %. Углавном је у питању проблематика везана за редовно одржавање пута и заштиту пута.

Изречено је 76 прекршајних налога на износ од 4.400 КМ (физичко лице), 13.000 КМ (одговорно лице) и 49.000 КМ (правно лице).

У 2017. години се појавио проблем неизвршења рјешења саобраћајног инспектора услед субјективних проблема управљача пута. Углавном се ради о пропустима из редовног одржавања пута, док је мањи дио из области ванредног одржавања пута – посљедице поплава (одрони, клизишта...).

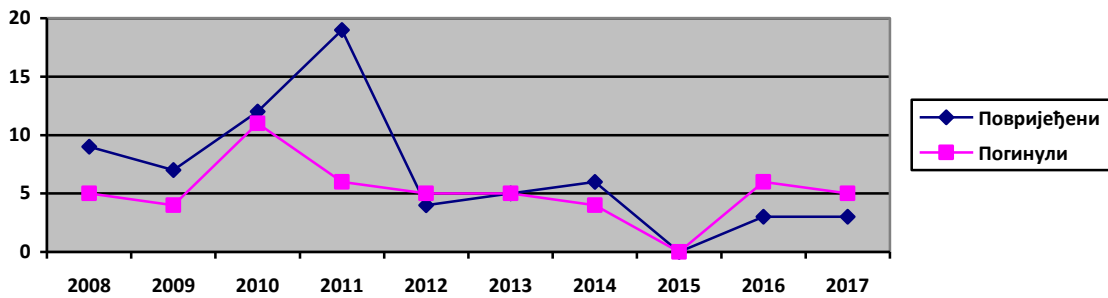
Област жељезничког саобраћаја

У претходној години у два наврата је вршена заједничка инспекцијска контрола са инспекцијама Републике Србије, музејско-туристичке пруге Вишеград-Добрун-Мокра Гора. Послије наложених мјера, сви недостаци су отклоњени и пруга је спремна за саобраћај возова. Такође је вршена контрола пруге на дионици Рума-Брасина (Зворник).

Посљедице по животе лица у жељезничком саобраћају су у паду у 2017. години у односу на претходну годину. Смртно страдалих у жељезничком саобраћају било је 5 а повређених 3.

И даље је исказан ризик који произилази из великог броја неуређених прелаза локалног и некатегорисаног пута преко пруге у нивоу, посебно када је у питању уређеност троугла прегледности и саобраћајна сигнализација, односно најава прелаза и знак обавезног заустављања на линији прегледности.

Дијаграм 8 Тренд безбједности жељезничког саобраћаја – погинули и повређени у периоду 2008 – 2017. година.

У оквиру проведених активности, уочени су проблеми типа:

- недостатак путничких вагона (редукован путнички превоз),
- недостатак сертификованих извршилаца у области одржавања кочних система.

Област водног саобраћаја

Вршене су заједничке инспекцијске контроле са инспекцијама Републике Србије на дијелу Вишеград–Перућац и на Зворничком језеру. У области водног саобраћаја (безбједност пловидбе, пловни објекти, објекти безбједности пловидбе) у 2017. години извршена је 21 контрола, од којих је 7 неуредних или 33 %. И даље је присутан тренд високог нивоа безбједности водне пловидбе. Посебна пажња се посвећује контроли туристичке односно рафтинг пловидбе са аспекта техничких прегледа чамаца, испуњености услова управљача чамцем и посјед заштитне опреме код корисника пловидбе. Изречена су три прекршајна налога на укупан износ од 600 КМ.

Јединице локалне самоуправе врше регистрацију пловних објеката. Техничке прегледе и баждарење пловних објеката врше овлаштене организације у Градишци и Вишеграду.

Област поштанског саобраћаја

У 2017. години евидентиран је већи ниво инспекцијских активности него претходне 2016. године. Наведена област надзора је организована ангажовањем инспектора друмског саобраћаја, по овлаштењу директора, у мјери у којој то потребе посла допуштају.

У области поштанског саобраћаја обустављена је активност у контроли самодоставе рачуна за извршене комуналне и друге услуга. Посебно је индикативно лоше стање код кабловских оператера и неких од комуналних предузећа. Поред повољне пресуде појединих судова и става Врховног суда и Уставног суда Републике Српске, поједини Окружни судови и Уставни суд БиХ, рјешавају у појединачним случајевима у корист странака а на штету поступања инспектора (примјер Бијељина, Добој...). Пресуде у којима је Инспекторату наложено плаћање судских трошкова по питању пресуда у контроли самодоставе рачуна, су утицале да се обустави даља контрола наведених субјеката, док се не измјени материјални пропис.

Због наведених разлога, а и чињенице да још увијек надзор у поштанском саобраћају није попуњен извршиоцима, дошло је до неизвршења плана инспекцијских активности у наведеном периоду. Инспекцијски надзор курирских оператера у примјени цјеновника услуге код резервисаних поштом није вршен, управо из разлога не постојања инспектора поштанског саобраћаја.

У 2017. години планирано је организовати групу инспекцијских послова у области поштанског и телекомуникационог саобраћаја, пријемом три инспектора. Закон о електронском потпису као и Закон о електронским комуникацијама Републике Српске је регулатива која би омогућила организовање инспекцијског надзора у наведеној области.

Област остало (коси и вертикални транспорт)

У области косог и вертикалног транспорта у 2017. години извршено је 13 контрола, 6 мање него 2016. године. У наведеној структури неуредних је 4 или 31 %. Успостављен је тренд уредног и безбједног транспорта на скијалиштима Републике Српске.

Остваривање планираних активности

План контрола републичке саобраћајне инспекције за 2017. годину остварен је са више од 32 контрола или за 2,5 %.

Табела 40 Преглед извршења планираних инспекцијских активности републичке саобраћајне инспекције у 2017. години

Инспекција	Број инспектора		Број контрола			
	Стање 31.12.16.	Планирано 2017.	План за 2017	Контроле у 2017.	% Извршења Плана 2017.	Мјесечни број контрола по инспектору
Саобраћајна	14	14	1.264	1.296	102,5	8

Ако се посматрају ефекти рада саобраћајне инспекције у 2017. години, у поређењу са 2016. годином, тада се може закључити да је физички обим рада (број извршених контрола) у 2017. години мањи за 249 инспекцијских контроле или за 19 %, а у односу на 2015. годину мањи за 194 контрола или 15 %. Ниво неуредности је опао у 2017 години за 1 % у односу на 2016. годину. Претходна година је изискивала активности по закључку Владе, везано за нелегални превоз лица у друмском саобраћају, гдје се инсистирало на провођењу репресија против познатих починилаца прекршаја. Надзор у поштанском саобраћају је вршен у подручју нелегалне самодоставе рачуна за комуналне и друге услуге, који се врши на штету јавног поштанског оператера. Поред значајног ангажовања и значајних резултата у наведеној области, активности су заустављене усљед става поступајућих судова и става Уставног суда да је примјена оспораваног члана Закона о поштама незаконита. Тренутно се ради припрема инспекцијских активности у подручју контроле курирских услуга у подручју резервисаног поштанског подручја.

Табела 41 Компаративна анализа извршених контрола и предузетих управних мјера 2017/2015 – саобраћајна инспекција

Саобраћајна инспекција	Број инспекцијских контрола				Број неуредних контрола			
	2015	2016	2017	I - 17/16	2015	2016	2017	I - 17/16
Друмски саобраћај	1186	1292	1064	82	410	438	331	76
Жељезнички саобраћај	196	195	173	89	43	29	36	124
Водни саобраћај	23	23	21	91	8	4	7	175
Поште	58	16	25	156	26	2	6	300
Остало	25	19	13	68	13	3	4	133
Укупно	1488	1545	1296	84	500	476	384	81

Табела 42 Компаративна анализа предузетих казних мјера у периоду 2017/2015 – саобраћајна инспекција

Области надзора	Казнене мјере							
	Прекршајни налог				Прекршајна пријава			
	2015	2016	2017	I - 17/16	2015	2016	2017	I - 17/16
Друмски саобраћај	408	379	300	79	9	7	9	129
Жељезнички саобраћај	4	1	0	0	2	0	0	0
Водни саобраћај	8	0	3	0	0	0	0	0
Поште	11	0	2	0	0	1	0	0
Остало	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	431	380	305	80	11	8	9	113

Битан фактор сређивања укупног стања у области саобраћаја везан је и за ефикасност прекршајног налога. У оквиру испостављених прекршајних налога евидентно је да се стање репресије осјећа у надзору у друмском саобраћају (станице техничких прегледа возила, нелегални превоз путника). У осталим областима надзора саобраћајне инспекције евидентни су трендови мањег ангажовања инспектора, због повећаних активности у друмском саобраћају по закључку Владе.

Закључне напомене

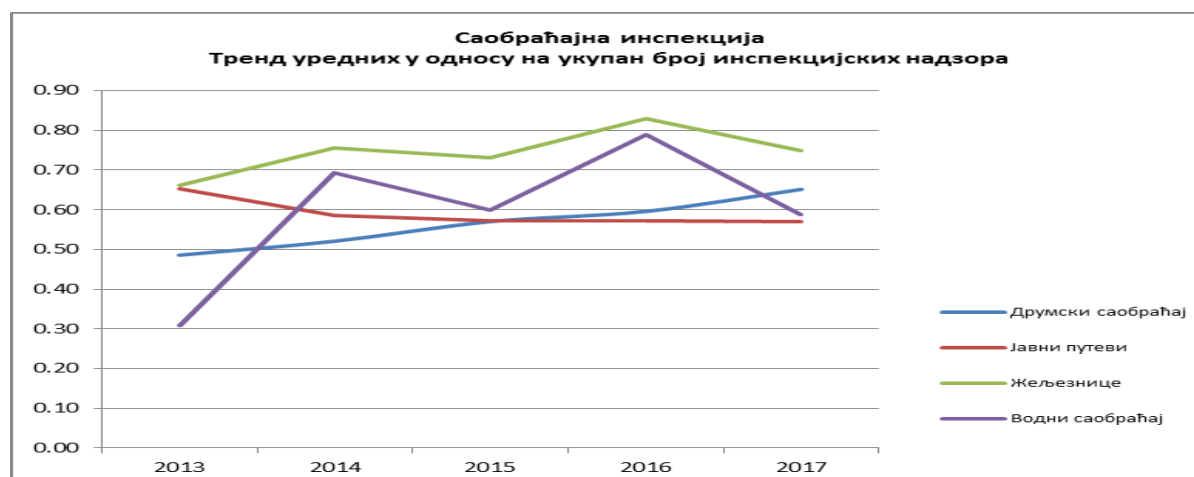
На основу презентованих показатеља рада саобраћајне инспекције, у 2017. години је евидентирано смањење инспекцијских активности за 17 % у односу на претходну годину. Планиране инспекцијске активности су проведене у пребачају плана за 2,5 %.

У 2017. години евидентирана су и сљедећа стања:

- Смањење обима нелегалног и неуредног такси превоза, у односу на претходне године, у посљедици искључења већег броја возила из саобраћаја на период до окончања судског поступка као и добре сарадње са Привредном комором РС (доказивање прекршаја).
- Стање станица техничких прегледа се поправља, посебно у дијелу фиктивног техничког прегледа. Инспектори су у контроли станица техничких прегледа испоставили 18 рјешење о забрани рада станица техничких прегледа (период 15- 90 дана).
- Проблем у самодостави рачуна за извршене комуналне и друге услуге у поштанском саобраћају, поред значајних побољшања није ријешен, када су у питању поједини корисници кабловских услуга (Елта кабел, Тел нет...). Надлежне судске инстанце по свим нивоима су става да је рачун за извршене поштанске услуге поштанска пошиљка тек када се преда поштанском оператеру. Због наведеног и пристиглих судских трошкова на терет Инспектората обустављена је контрола самодоставе рачуна.
- Смртно страдалих на жељезници и број повређених у претходној години је смањен. Постоји описани проблем недостатка путничких вагона у извршењу реда вожње као и извршног особља које је сертификовано за одржавање кочних система. Инспекцијски надзор инфраструктуре у жељезничком саобраћају није попуњен (електроенергетски, СС и пруге) одласком инспектора у мировину.
- Водни саобраћај је и даље безбједан, без евидентираних ванредних догађаја, посебно када је у питању туристичка и спортска пловидба на ријекама (Врбас, Дрина и Тара).
- Коси транспорт на скијалиштима Републике Српске је безбједан и под пуном институционалном контролом.

У 2017. години је извршена попуна инспектора што ће значајно повећати ефикасност Инспектората у вршењу редовних послова.

Дијаграм 9 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Саобраћајна инспекција

3.9. УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКА И ЕКОЛОШКА ИНСПЕКЦИЈА

Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција је у периоду јануар-децембар 2017. године вршила инспекцијски надзор у области урбанизма и грађења и заштите животне средине.

У области урбанизма и грађења надзор је вршило 7 урбанистичко-грађевинских инспектора (1 извршилац у овој области почео радити и септембру 2017. године а 1 у децембру 2017. године), а у области заштите животне средине 5 еколошких инспектора (1 извршилац у овој области почео радити у децембру 2017. године).

Основни циљ рада ове инспекције своди се у суштини на повећање легалности и квалитета просторног и урбанистичког планирања, повећање легалности, квалитета и сигурности грађења, сигурности коришћења изграђених објеката, повећање квалитета стратешких и других грађевинских материјала, повећање провођења Закона из области заштите животне средине и припадајућих подзаконских аката, других комплементарних закона, те поштовања еколошких стандарда.

Истовремено на локалном нивоу, односно на територији градова/општина (63 локалне заједнице), на основу повјереног надзора у складу са одредбама Закона о инспекцијама (контрола објеката за које одобрење за грађење или еколошку дозволу издаје градски/општински орган управе), инспекцијске контроле је вршило 57 урбанистичко-грађевинских (покривена 52 града/општине- односно покривено 81,25% локалних заједница) и 23 еколошка инспектора (покривено 26 градова/општина- односно покривено 40,6% локалних заједница).

У унутрашњем инспекцијском надзору у периоду јануар-децембар 2017. године од планираних 1.049 контрола, извршено је 1.077 контрола. Анализом података о извршеним инспекцијским прегледима видљиво је да план за посматрани извјештајни период је остварен са 102,7%. Број остварених прегледа је већи од планираног, прије свега из разлога што је у извјештајном периоду извршен повећан број контрола извршења рјешења (26,6% од укупног броја извршених контрола), а које трају временски краће од редовних контрола.

Од укупно 1.077 извршених контрола у сектору урбанистичко-грађевинске и еколошке инспекције, неуредно је било 271 (25,2%). У 221 случају је наређена управна мјера отклањања неправилности, а у 36 случаја предузете су репресивне управне мјере и то 15 мјера забрана у области обављања дјелатности због неиспуњавања услова прописаних лиценцом за грађење и израду техничке и просторно-планске документације, те лиценци у области заштите животне средине, 7 мјера забране у области грађења објеката, 2 мјере забране производње бетона, те 5 забрана у области заштите животне средине (1 забрана управљања отпадом и 4 забране због неиспуњавања услова прописаних еколошком дозволом). У 36 репресивних мјера је и 7 рјешења о рушењу објеката (у једном случају инвеститор је сам уклонио објекат). У контексту горе наведеног важно је напоменути да репресивних мјера није било у области контроле процедуре израде просторно планске и остале документације (што је у ранијим периодима био чест случај), као и осталим подобластима у области заштите животне средине, што доказује уређеност поштивања прописа у тим областима дјеловањем ове две инспекције. У 18 случајева поднесен је захтјев за укидање лиценце по праву надзора, на основу којих је Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију укинуло 9 лиценци те у 1 случају умањило овлашћења дата лиценцом (поступак за осам лиценци се још води у Министарству). Издата су 53 прекршајна налога у висини од 101.000 КМ. Број контрола у којима су утврђене неправилности у периоду јануар-децембар 2017. године, је мањи у односу на исти извјештајни период у 2016. години, за 2,9%, из чега се још једном може закључити да је стање у ове две области боље у односу на раније извјештајне периоде, а што говори о постепеном порасту дисциплине у примјени и поштовању прописа, стандарда и норми, као и уређења стања у цјелини у појединим областима.

Градска/општинска урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција је у истом извјештајном периоду на основу повјереног надзора, у складу са одредбама Закона о

инспекцијама у Републици Српској (контрола објеката за које одобрење за грађење и еколошку дозволу издаје градски/општински орган управе) извршила укупно 9.650 (6.621 у области урбанизма и грађења и 3.029 у области заштите животне средине) контрола, а неправилности су утврђене у 21,2% прегледа, што показује одређени пораст броја неуредних контрола у ове две области, у односу на исте извјештајне периоде раније (пораст броја неуредних контрола је прије свега у области екологије, док је у области грађења смањен број неуредних контрола). Рјешења о рушењу објеката издата су у 406 случајева а издато је и 150 прекршајних налога у висини 224.901 КМ.

У области урбанизма и грађења извршене су 584 контроле, а неправилности су утврђене у 137 прегледа (23,5%). Управне мјере су предузете у 129 случајева, а у 98 (76%) прегледа наређене су мјере отклањања неправилности. Репресивне мјере су предузете у 31 (24%) случају, и то 15 пута је забрањено је обављање дјелатности због неиспуњавања услова за рад, прописаних лиценцом за грађење објеката, израду техничке и просторно планске документације као и ревизије техничке документације, изречено је 7 забрана грађења објеката, 2 забране производње грађевинског материјала (бетон), те 7 мјера рушења изграђених објекат и објеката који се користе (један објекат уклонио инвеститор о свом трошку). У 18 случајева покренут је захтјев за укидање лиценце по праву надзора, након контроле извршења рјешења. Издато је 28 прекршајних налога у вриједности 57.000 КМ у свим областима. Број контрола у коме су утврђене неправилности је мањи у односу на исти извјештајни период 2016. године (26,2%) и то за 2,7 %.

Као важну напомену треба истакнути да је у овом извјештајном периоду за 2017. годину на рјешења урбанистичко-грађевинских инспектора изјављено свега 9 жалби, од којих су 3 усвојене, и враћене на обнову поступка, што указује на реално и квалитетно утврђивање чињеничног стања од стране инспектора као и дословно поштовање Законских одредби у овој области.

У извјештајном периоду за примљено је преко 400 пријава и притужби грађана (писмених и преко Центра за пријаве и притужбе Инспектората), које се односе на рад градских/општинских урбанистичко-грађевинских инспектора и градских/општинских одјељења надлежних за послове урбанизма и грађења. Разматрајући сваку пријаву грађана и осталих субјеката, који су се односили на рада градских/општинских инспекција и органа који су надлежни за градњу у локалним заједницама прегледано је око 1.126 улазних писмена. Будући да се ради о предметима који третирају имовинско-правне односе, посједовање одређених одобрења (одобрење за грађење, употребна дозвола), квалитет изградње, рада инспекција и других институција, просторно планирање и друго, истим је посвећена посебна пажња, како у погледу брзине рјешавања, тако и по питању тражења детаљних извјештаја од стране градских/општинских органа и инспекција уз давање обавезних инструкција од стране главног инспектора, одлазак у општине и разговор са одговорним лицима, за поступање у сваком конкретном случају. На овај начин у сарадњи са градским/општинским урбанистичко-грађевинским инспекцијама и одјељењима за просторно уређење, као и Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију је ријешено 360 притужби и представки грађана, а о томе су обавијештени подносиоци пријава и представки, као и институције које су захтијевале одговоре (преостале пријаве и притужбе, биће предмет рада у наредном периоду у 2017. години). Градови и општине на које су се највише односиле представке и пријаве које су горе наведене, ће бити предмет контроле републичке инспекције у наредном периоду.

У овој области у извјештајном периоду за 2017. годину на рјешења еколошких инспектора изјављена је само 1 жалба, која је у другостепеном поступку одбијена, што указује на реално и квалитетно утврђивање чињеничног стања и дословно поштовање Законских одредби у овој области.

Већих еколошких инцидената у извјештајном периоду није било.

Пред овом инспекцијом у будућем периоду су велики изазови и велики посао, гдје су осим јачања капацитета инспекције како на локалном и републичком нивоу као и стручних кадрова која се баве заштитом животне средине на локалном нивоу, идентификовани и

сљедећи проблеми инспекције ради спровођења закона у области заштите животне средине: непостојање обуке и специјализације за еколошке инспекторе, непостојање модерне опреме за брзо реаговање и подршке за такву опрему и друго. Но и поред недостатка материјалних средстава у сарадњи са међународним пројектима у извјештајном периоду се успјела организовати обука еколошке инспекције у области заштите животне средине и управљања отпадом. Републичка еколошка инспекција ће кроз неке међународне пројекте настојати ове проблеме и у наредном периоду ријешити (опрема, обуке).

Републички еколошки инспектори су у сарадњи са инспекторима других инспекција, нарочито са инспекцијама у области урбанизма и грађења и водне инспекције остварили успјешне заједничке контроле, нарочито у области произвођача грађевинског материјала као и са водним инспекторима у области загађивача животне средине.

Такође, треба нагласити да је главни инспектор, заједно са осталим инспекторима из ове инспекције, значајан дио радног времена у току извјештајног периода провео у раду на изради, коментарима и одговорима на питања из Упитника за Поглавље 27 - Животна средина и климатске промјене, а у вези приступа ЕУ.

Градске/општинске урбанистичко-грађевинске инспекције (57 извршиоца) су у оквиру повјерене надлежности (објекти за које одобрење за грађење издаје градски/општински орган надлежан за послове грађења), прописаних Законом о уређењу простора и грађењу и Законом о инспекцијама, извршиле су укупно 6.621 контролу (10 контрола по инспектору мјесечно), а неправилности утврдиле у 1.264 прегледа (19%), те на основу утврђеног чињеничног стања предузели 994 управне мјере.

Градске/општинске еколошке инспекције (23 извршиоца) у извјештајном периоду извршиле су укупно 3.029 инспекцијских прегледа, а неуредних контрола је било 786 (25,9%), што је за 12,5% више него за исти извјештајни период прошле године, али још увијек на просјеку рада републичке еколошке инспекције (27,2%), односно нешто мање, што говори о порасту дисциплине у примјени и поштовању прописа, стандарда и норми, као и уређења стања у цјелини у области заштите животне средине на локалном нивоу. Издато је 1.296 рјешења о отклањању неправилности и 18 рјешења о забрани рада објеката, односно постројења као и обављања одређених дјелатности. Издато је укупно 135 прекршајна налога и 1 кривична пријава. Висина издатих прекршајних налога је 88.750 КМ.

Анализом стања у периоду јануар-децембар 2017. године, као и упоређујући стање у овогодишњем периоду извјештавања са истим периодима извјештавања у 2015. години и 2016. години долазимо до слиједећих закључака:

- извршено је укупно 1.077 инспекцијских прегледа и извршење плана на годишњем нивоу износи 102,7% (укупан број контрола у односу на проматране извјештајне периоде, је мањи у односу на 2016. годину из разлога што је један урбанистичко-грађевински инспектор-одјелење Бања Лука, напустио Инспекторат у априлу 2017. године);
- укупно анализирајући стање у областима (урбанизам, грађење и екологија) у 271 контроли утврђене су неправилности (25,2%), што је мање него претходних година- може се дакле закључити да је свака четврта контрола била неуредна у обе области, што је са обзиром на укупно стање субјеката контроле задовољавајуће;
- у области испуњености услова за рад (лиценце за грађење, израду техничке и просторно планске документације, као и лиценци у области заштите животне средине), која је била приоритет рада ове две инспекције, стање у погледу броја неуредних контрола (19,1%) у односу на раније периоде је просјеку мањи него претходних година (4,4%), али је важно напоменути, да је након контроле извршења рјешења већи број субјеката, отклонио неправилности, па је самим тим и мање лиценци укинута од стране Министарства;
- у осталим областима урбанизма и грађења и екологије и то у производњи грађевинског материјала, коришћењу изграђених објеката, грађења и просторно-

планске и друге документације као и заштите животне средине, присутан је раст нивоа примјене прописа, а број неуредних контрола је у просјеку претходних година;

- у посматраном периоду 2017. године изречене су новчане казне у износу 101.000 КМ, што је мање у односу на исте периоде претходних године.

На основу свега наведеног у ранијим поглављима овог извјештаја, поређења са ранијим периодима, као и на основу поређења података о раду градских/општинских урбанистичко-грађевинских и еколошких инспекција, евидентна је тенденција пада неправилности утврђених инспекцијским прегледима у обе области и повећања тенденције поштовања прописа и законске регулативе у области урбанизма и грађења као и екологије.

У области просторног уређења, урбанизма и грађења у контролама у периоду јануар-децембар 2017. године уочени су сљедећи проблеми и појаве:

- недостатак одговарајуће просторно-планске документације на свим нивоима, односно потреба измјене, допуне и ревизије постојеће планске документације на нивоу градова/општина (документација која се користи у општинама је стара у већини случајева и по тридесет и више година - према подацима ове инспекције 30% планске документације је донесено прије 1992. године),
- градови/општине, највише из финансијских разлога, а у контексту горе наведеног, будући да немају планове вишег реда, не могу да проведу процедуру усвајања планова нижег реда, што доводи до блокаде издавања комплетне урбанистичко-грађевинске документације,
- законом предвиђена контрола техничке документације (ревизија) у пракси се често своди на формалност, а полазећи од значаја техничке контроле, која треба да утврди усклађеност пројекта са резултатима претходних радова,
- непостојање координације између органа који издају одобрење за употребу објекта и одобрење за обављање дјелатности, јер се у пракси често дешава да надлежни орган изда одобрење за обављање дјелатности, а да претходно не провјери да ли је за објекат издато одобрење за употребу,
- неријешен проблем извршења рјешења о рушењу објеката (посебно у условима провођења општинских одлука о легализацији незаконито изграђених објеката) са правног, институционалног и са финансијског становишта,
- недовољна кадровска и материјална (инспектори у Прњавору и Челинцу имају плату око 500 КМ) оспособљеност великог броја општинских органа и општинских инспекција,
- недовољно коришћење института покретања поступка за укидање рјешења о одобрењу за грађење и употреби објекта по праву надзора од стране градских/општинских инспектора,
- недовољно ажурно рјешавање жалби на првостепена рјешења, првенствено општинских инспектора,
- неизвршавање правоснажних рјешења којима је наложено рушење, односно уклањање објекта (у већини општина и градова не постоје предузећа са којима је склопљен уговор о рушењу бесправно изграђених објеката, чиме се и сам процес уклањања објекта значајно продужује и па неколико година или чак не изврши, док се објекат не легализује, па се намеће закључак нерада надлежних инспекција, иако су инспектори управни поступак довели до краја),
- поједини инвеститори објеката чије је функционисање од виталног значаја за Републику Српску приступају градњи и коришћењу ових објеката без довољне претходне припреме што ствара проблеме како у градњи тако и у употреби ових објеката.

У области заштите животне средине у контролама је уочено сљедећи проблеми:

- недовољан број еколошких инспектора на градском/општинском нивоу (свега 23 инспектора), као и републичком нивоу,
- немогућност великог броја загађивача да због застарјелих технологија и лоше финансијске ситуације испуне прописане услове из области заштите животне средине,
- непостојање регистра загађивача животне средине,
- честа непотпуна и непрецизна одређеност мјера прописаних у еколошким дозволама од стране надлежних органа, што представља посебан отежавајући фактор у контролама испуњености услова из истих, од стране еколошких инспектора, као и простор за манипулацију од стране субјеката контроле.

Основни напредак у раду урбанистичко-грађевинске и еколошке инспекције у односу на ранији период огледа се у сљедећем:

- у саставу Инспектората инспектори углавном врше инспекцијски надзор, а само повремено се ангажују на пословима као што је рад на изради листа провјера, давање мишљења на прописе и слично и резултат тога је већи број контрола, далеко већи број мјера забране и затварања субјеката (врши се и печатење субјеката, којег у ранијем периоду није било, што је посљедица темељнијег рада инспектора),
- број захтјева за покретање прекршајног поступка, односно издатих налога је већи, што говори о озбиљнијем приступу и праћењу рада инспектора,
- раније није вршено планирање на основу процјене ризика односно приоритета, већ по принципу да се обиђу сви субјекти, при чему је самосталност инспектора погрешно тумачена да може сам бирати субјекте и самовољно одлучивати о избору мјере коју ће донијети, што је резултирало различитим приступом појединих инспектора, доста површним контролама и углавном доношењем мјера о отклањању недостатака, а у контролу извршења наложених мјера се није ишло правовремено, по истеку остављених рокова, што је код субјеката стварало утисак да се рјешење не мора извршити, бар не у остављеном року,
- у Инспекторату се врши годишње, мјесечно седмично, а по потреби и дневно планирање и извјештавање, при чему се узимају у обзир вријеме протекло од претходне контроле, утврђено стање у ранијим контролама, потреба за контролом извршења раније наложених мјера, обавезе наметнуте новим прописима, захтјеви других органа и институција, дојаве грађана и друго,
- заједничке контроле са другим инспекцијама прије су рађене само изузетно на захтјев одређене институције, а сада се такве контроле планирају и кад год је изводљиво и проводе и то доприноси далеко мањем ометању рада субјеката, што је један од приоритетних циљева Инспектората,
- помоћ правне службе инспекторима није била раније организована, због чега су инспектори различито поступали, а погрешни приступи прешли у навике, а данас инспектори на располагању имају више дипломираних правника, који могу пружити помоћ у току поступка, а за поједине области се прописују инструкције и доносе писана упутства (интерна контрола има додатну улогу на уједначавању рада свих инспектора),
- сарадња са општинским инспекцијама је знатно унапријеђена, одржавају се састанци и обуке, одређују приоритети рада и уједначава рад у свим подручјима Републике,
- дојаве грађана путем Центра за пријаве и притужбе се прослијеђују надлежној инспекцији и прати утврђено стање и предузимање мјера,
- успоставља се хијерархијски однос између локалних и републичке инспекције и организовано се проводе одређене активности, а резултати презентују јавности путем медија,
- републички инспектори у оквиру расположивог времена контролишу рад инспектора на локалном нивоу,
- јавност рада неупоредиво је већа, што се огледа учешћем на организованим конференцијама за медије и давањем изјава појединачним медијима на њихов захтјев,

- општа атмосфера у смислу дисциплине, суштинских контрола, мотивисања за остварење циљева инспекцијског надзора, јачање угледа инспектора је далеко боља него у ранијем периоду и има тенденцију даљег побољшања.

Сарадња са надлежним Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарством саобраћаја и веза, Министарством унутрашњих послова, Републичком геодетском управом и другим министарствима и органима Владе Републике Српске је била на задовољавајућем нивоу, као и сарадња са средствима информисања, што је све заједно од битних предуслова за добар рад ове инспекције. Треба истаћи и добру сарадњу и са локалним органима управе и локалним инспекцијама, које су такође биле на задовољавајућем нивоу.

Дијаграм 10 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција

3.10. ИНСПЕКЦИЈА РАДА

Републичка инспекција рада организована је и дјелује у оквиру Сектора инспекције рада у Инспекторату и обавља послове инспекцијског надзора у погледу придржавања прописа који се односе на запошљавање, рад и радне односе, безбједност и здравље на раду и у другим управним подручјима када је то одређено посебним прописом и како је то утврђено чланом 26. Закона о инспекцијама у Републици Српској.

Поред надзора над примјеном закона, инспекција рада врши надзор и над другим прописима о мјерама и нормативима безбједности и здравља на раду, техничким мјерама које се односе на безбједност и здравље на раду. У посматраном извјештајном периоду инспектори рада су вршили различите врсте надзора који се међусобно разликују по обиму, методама, областима и циљевима који се желе постићи путем надзора.

Основни циљ инспекције рада своди се у суштини на повећање легалности у области запошљавања и радних односа уопште, повећање сигурности и безбједности радника за рад на одређеном радном мјесту и на тај начин на смањење несрећа на раду, професионалних обољења и болести везаних за рад, а посебно смањење смртних несрећа у вези са радом. Дакле, заштита свих радноправних института који проистичу из радног односа, поштовање заштите и здравља на раду и обезбјеђивање услова на раду којима се у највећој мјери смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом и који стварају претпоставку за пуно/добро физичко, психичко и социјално стање радника.

Рад инспекције рада у 2017. години био је превасходно усмјерен ка смањивању повреда на раду, професионалних обољења минимизирањем ризика везаних за радна мјеста

у складу са законом и праксом сузбијања „рада на црно“ и смањењу броја повреда радноправних института из области радних односа утврђених законом и уговорима о раду.

Активности инспекције рада

Организовање послова инспекције рада у Републици Српској

Инспекција рада у Републици Српској је организована на дуалном систему, односно послове инспекције рада обављају инспектори рада у саставу Инспектората (републички ниво) и инспектори рада у јединицама локалне самоуправе (општински/градски ниво). Битно је нагласити да нити једним прописом није подијељења или разграничена надлежност између републичке односно општинске/градске инспекције па у пракси имамо значајних проблема у организовању рада инспектора да се на терену не преплићу и не врше инспекцијске контроле код једног послодавца у краћим временским периодима. Све већи број пословних субјеката истиче своје незадовољство на честе инспекцијске контроле, на различитости у поступању у и након инспекцијских прегледа, на оптерећење у смислу одузимања времена од стране инспектора и слично.

Сектор инспекције рада у Инспекторату

У Инспекторату послови инспекције рада су организовани у оквиру Сектора инспекције рада. Током 2017. године на пословима инспектора рада радило је укупно 31 инспектор/инспекторица. Од тог броја 21 инспектор је дипломирани правник, док је 10 инспектора техничке струке разних специјалистичких усмјерења. Када је у питању полна заступљеност, на пословима инспектора рада радило је 17 жена и 14 мушкараца.

Мада републички инспектори рада немају територијалног ограничења у вршењу инспекцијског надзора у Републици Српској, организационо су смјештени у подручним одјељењима Инспектората организованих по регијама. Тако је у подручном одјељењу Бања Лука током 2017. године ангажовано 14 инспектора, у Приједору 3 инспектора, Добоју 3 инспектора, Бијељини 4 инспектора, Источном Сарајеву 3 и Требињу 4 инспектора рада.

Када посматрамо материјалну и техничку подршку потребну за рад инспектора у Инспекторату можемо констатовати да она углавном задовољава. Обезбијеђен је адекватан канцеларијски простор, службена возила, опрема за рад инспектора и административна подршка техничким особљем у подручном одјељењу. Значајнији проблем представља опрема коју користе инспектори у свом раду. Наиме, током године велики број инспектора је имао потешкоћа у раду са преносним рачунарима и штампачима због кварова, а та појава је присутна и даље. Такође, новопримљени инспектори током године нису могли задужити потребну опрему, јер иста недостаје, па нису ни могли вршити инспекцијске прегледе дужи временски период након распоређивања на послове инспектора.

Овдје свакако, требамо истаћи материјални статус инспектора као проблем који би у наредном периоду могао добити на значају. Наиме, плата инспектора је незнатно виша у односу на друге државне службенике истог степена стручног образовања, а услови рада инспектора су неупоредиво тежи у односу на послове других државних службеника.

Сарадња са другим инспекцијама у оквиру инспектората

Инспектори рада су током године вршили инспекцијске надзоре са инспекторима из других инспекција у Инспекторату кад год се за тим указала потреба. Наиме, када је потребно извршити надзор над пословањем одређеног субјекта по више основа, а да му се при том одузме најмање времена организује се заједничка контрола са више инспектора који истовремено врше контролу код тог субјекта, наравно свако из оквира своје надлежности. Најчешће заједничке контроле су организоване са инспекторима за шумарство, затим тржишним, пољопривредним и просвјетним инспекторима.

Инспектори рада су вршили и контроле са полицијским службеницима МУП–а Републике Српске, посебно при надзорима у ноћним сатима, односно ноћним клубовима.

Организовање радног времена Инспекција

Контрола пословних субјеката који претежан дио своје дјелатности обављају током ноћи, инспектори рада су вршили ван редовног радног времена (пекаре, пекотеке, ноћни клубови и други угоститељски објекти) кроз рад у смјенама. Овом контролом је једино могуће провјеравати радноправни статус ангажованих радника који раде током ноћи. Контроле ноћу носе одређене ризике у раду инспектора па се контроле обављају у паровима и оне у принципу имају за циљ утврђивање идентитета затечених радника и на којим пословима раде, док се накнадно врши увид у документацију неопходну за даље вођење поступка.

Инспекција рада у јединицама локалне самоуправе

Мада су послови инспектора рада на локалном нивоу предвиђени још 2010. године измјенама и допунама тадашњег Закона о инспекцијама у Републици Српској они ни до данас нису организовани у највећем броју локалних јединица у Републици Српској. Тако је у јединицама локалне самоуправе са 31.12.2017. године укупно ангажовано 12 инспектора рада у 10 локалних заједница.

Дакле, од 12 инспектора рада у локалним заједницама Град Бања Лука на пословима инспектора рада има ангажовано 3 инспектора, 1 инспектор у Општини Градишка на читавој регији Бања Лука. Када је у питању приједорска регија, на пословима инспектора рада ангажован је један извршилац у Граду Приједор. У добојској регији ангажована су два инспектора и то по један у Граду Добој и један у Општини Теслић, у бијељинској регији на пословима инспектора рада ангажована су два инспектора и то један у Граду Бијељина и један у Општини Угљевик. Општина Рогатица има инспектора рада од свих општина у сарајевско-романијској регији док у херцеговачкој регији инспектора рада имају Град Требиње и Општина Билећа по једног извршиоца.

Ваља нагласити да се инспектори рада у јединицама локалне управе веома често ангажују на другим пословима (у раду разних комисија - за утврђивање испуњености услова, јавним набавкама, комисијама за лицитацију, продају земљишта и друге имовине локалне заједнице и слично).

Рад инспектора у јединицама локалне самоуправе није синхронизован са радом републичких инспектора, не примјењују се исти методи рада и предузете мјере, у највећој мјери немају утврђених неправилности нити прекршаја утврђених у извршеним инспекцијским контролама из чега би се могао извући погрешан закључак када је у питању стање на подручју локалне заједнице, односно остваривање права из радног односа, заштите на раду и слично у тим јединицама локалне самоуправе.

Питању веће усклађености у раду, примјени истих метода рада и примјени инспекцијских овлашћења у инспекцијским надзорима које врше инспектори у јединицама локалне управе биће посвећена значајнија пажња у наредном периоду.

У наредној табели дати су подаци о извршеним инспекцијским надзорима и предузетим мјерама за отклањање утврђених неправилности, броју издатих прекршајних налога за учињене прекршаје и износ новчане казне за прекршаје од стране општинских/градских инспектора, подаци за републичку инспекцију рада, односно Инспектората и збирни подаци за оба нивоа инспекције рада.

Табела 43 Показатељу о раду општинске и републичке инспекције рада

	Број инспектора	Број извршених контрола	Закључивање и примјена уговора о раду	Рјешења о отклањању неправилности	Захтјев за покретање прекршајног поступка	Број издатих прекршајних налога	Износ казни изречених прекршајним налогом у КМ
Бања Лука	3	742	721	8	-	78	164.000,00
Приједор	1	20	15	12			
Добој	1	207		59		3	6.000,00
Бијељина	1	188		72			
Угљевик	1	43	42	11			
Градишка	1	151		17		7	17.000,00
Теслић	1	126		61		7	9.350,00
Рогатица	1	91	18	42		2	4.000,00
Билећа	1	76	16	2			
Требиње	1	130		3		6	16.500,00
Укупно градски/општински инспектори	12	1.774	812	287		103	216.850,00
Републичка инспекција	31	5.620	3.464	1.469	68	701	1.382.450,00
УКУПНО Инспекција рада	43	7.394	4.276	1.756	68	804	1.599.300,00

Напомена: у Граду Приједор инспектор рада ради од 01.10.2017. године, а у Општини Угљевик од 01.09.2017. године.

Области надзора

Област радних односа

Инспекцијским надзором над остваривањем радноправних института утврђених законом, колективним и појединачним уговорима о раду предузимане су мјере и активности са основним циљем да се обезбиједи највећи обим права радника. Приликом вршења инспекцијских надзора везаних за плате, накнаде и друга примања радника уочени су значајни проблеми везани за поступање инспектора због непостојања закљученог Општег колективног уговора и гранских колективних уговора у реалном сектору.

У 2017. години републички инспектори рада извршили су укупно 5.620 инспекцијских надзора (2,9% више од планираног броја контрола, а 4% мање од броја извршених контрола у 2016. години). Од 5.620 извршених контрола, 3.464 контрола је из области радних односа и запошљавања (2.399 или 69% контрола су биле редовне док је 1.065 или 31% извршених ванредних контрола по захтјевима и пријавама радника или других грађена, установа, органа и организација).

Инспектори рада су у 945 контрола из области радних односа, односно 27,30% случајева (неуредне контроле) утврдили повреде права радника за које су уздали 475 прекршајних налога и изrekli новчану казну починиоцима прекршаја у укупном износу од 968.850,00 конвертибилних марака и поднијели 68 захтјева за покретање прекршајног поступка.

Удио редовних инспекцијских контрола из области остваривања права из радног односа је 64% (605 инспекцијских контрола) док је 36% ванредних инспекцијских контрола, односно 340 извршених контрола по пријавама, захтјевима или иницијативама за вршење инспекцијског прегледа.

У 340 ванредних инспекцијских надзора утврђене су неправилности у 253 контроле или у 74,41% случајева за шта је изречено 187 прекршајних налога и поднесен захтјев за покретање прекршајног поступка против 36 окривљених лица.

Када анализирамо изречене новчане казне прекршајним налозима од 968.850 КМ, она је изречена за 110 правних лица (за 43 правна лица или 40% случајева у редовном

инспекцијском прегледу и 67 правних лица или 60% случајева у ванредним инспекцијским прегледима).

Новчано је кажњено 107 одговорних лица у правном лицу новчаном казном у укупном износу од 58.250 КМ и 258 физичких лица укупном новчаном казном од 486.100 КМ.

Из наведених података видљиво је да је удио ванредно извршених инспекцијски контрола у односу на укупан број инспекцијских контрола из области остваривања права из радног односа 30,74% док је удио у изреченим новчаним казнама 60% што значи да су захтјеви за инспекцијским контролама у највећем броју случајева били оправдани и што су инспектори у тим контролама утврђивали постојање незаконитости за које је утврђена прекршајна одговорност.

Поред изречених новчаних казни донесено је 241 рјешење којима су налагане мјере за отклањање утврђених неправилности међу којима су у 4 случаја изречене забране утврђене законом.

У посматраном периоду изјављено је 38 жалби на првостепена рјешења инспектора рада, а ријешено је њих 28 на начин да је у 17 случајева жалба одбијена као неоснована, а у 11 случајева уважена и враћена првостепеном органу на поновни поступак док 10 жалби није било ријешено у извјештајном периоду.

Најчешће повреде одредаба Закона о раду утврђене вршењем инспекцијског надзора су:

- **Начин обрачуна и исплата плата и накнада-** Узимајући у обзир одредбу члана 120. Закона о раду који говори да радник има право на плату у складу са општим актом и уговором о раду, те да се под платом сматра бруто плата која садржи порезе и доприносе који се плаћају на плату, а у недостатку колективних уговора, у пракси је изазвала различита поступања послодаваца. Наиме, у значајном броју, радницима се исплаћује најнижа плата утврђена у Републици Српској која није одраз времена проведеног на раду, минулог рада радника и слично. Током 2017. године урађена је 991 инспекцијска контрола у којима је посебан фокус био на благовремености исплате плата и начина њеног обрачунавања као и других примања по основу рада радника. Удио неуредних контрола износи 27%, а за утврђене прекршаје у овој области инспектори су изrekli новчаних казни правним лицима у износу од 47.000 КМ и 9.750КМ одговорним лицима. У свим контролама превентивно је налагано отклањање утврђених неправилности.
- **Отказ уговора о раду-** И даље је присутан тренд отказивања уговора о раду због економских или организационих разлога, а да се при том радницима не утврђује отказни рок нити отпремнина. Ипак у највећем броју случајева уговор о раду отказује се због дисциплинске одговорности радника. Отказивањем уговора о раду због повреде радне обавезе радника избјегавају се обавезе које послодавци имају по основу обезбјеђивања отказног рока раднику и обрачуна и исплате отпремнине. Све је присутнија појава да се радници одјављују због престанка рада послодавца. Посебан проблем код поступања инспектора рада у случајевима отказивања уговора о раду је недореченост Закона о раду у вези са овлашћењима за поступање инспектора рада. Закон о раду је за одређене категорије радника прописао посебну заштиту (жене за вријеме трудноће и материнства, болесни радници и инвалиди, изабрани представници радника и друго), посебно у дијелу отказивања уговора о раду. Одредбом члана 202. Закона о раду прописано је да се „независно од поступка за заштиту права који је покренуо код послодавца или других надлежних органа радник може обратити инспектору рада ради заштите права“. У вези са истим, Закон о раду није прописао такозвана посебна овлашћења инспектора рада којима би дефинисао основ за поступање инспектора у случајевима отказа уговора о раду за које се оцијени да нису донесени у складу са законом.
- **Радно вријеме-** Једна од најучесталијих повреда закона је у погледу радног времена које радници проведу на раду. Наиме, законом је прописано радно вријеме радника на

40 часова седмично. И ако су у Закону о раду установљене обавезе послодаваца (и за њихово кршење прописане значајне новчане казне), донесен Правилник о вођењу евиденција о присуству радника на раду којим је утврђена обавеза распореда рада радника за период од 30 дана унапријед и да као такав мора бити истакнут и доступан на увид свим радницима, као и обавеза да се на крају мјесеца раднику доставља копија евиденције о присуству радника на раду, опет велики број радника ради знатно дуже од пуног радног времена. Изузетно су захтјевне провјере стварног трајања радног времена радника јер послодавци воде дупле евиденције, а радници нису спремни да сарађују са инспектором током инспекцијске контроле из страха да након тога не добију отказ. У пракси је најчешћи случај да се радници обраћају инспектору рада, истичући да су радили прековремено, да им тај рад није плаћен и слично, тек када добију отказ уговора о раду.

- **Рад без закљученог уговора о раду-** И даље је значајно заступљен рад радника без закљученог уговора о раду са послодавцем и ако су инспектори рада у највећој мјери ангажовани на сузбијању оваквог рада. Разлога за овакву појаву је више, од оних да радници не желе да закључе уговор о раду јер са послодавцем договарају већу плату, до правдања послодаваца високом стопом пореза и доприноса и потешкоћама у проналажењу адекватне радне снаге у погледу потребних квалификација те потешкоћа које имају приликом одјављивања радника.
- **Одмори и одсуства-** Када су у питању одмори у току радног дана, одмори између два радна дана и годишњи одмори радника, констатоване су повреде које послодавци чине према радницима. Наиме, највећи број послодаваца има организован рад у шестодневној радној седмици, док дневну евиденцију па и седмичну воде као рад у петодневној радној седмици. Када су у питању годишњи одмори на које радници имају право у пракси се, посебно у реалном сектору, уочавају проблеми при остваривању тог права. И тамо гдје је радницима обезбијеђено коришћење годишњег одмора он се користи у мањем броју дана од законом прописаног броја дана.

Област заштите на раду

Током 2017. године извршено је 680 контрола из области заштите на раду, од чега је 355 или 52% редовних и 325 или 48% ванредних контрола. Неуредних контрола у редовном инспекцијском прегледу било је 149 или 42%, а у ванредним контролама тај проценат износи 40,6%. Овде ваља истаћи чињеницу да је значајан број ванредних инспекцијских контрола у области заштите на раду инициран пријавама о несрећама на послу које послодавци самоиницијативно пријављују, а та обавеза је прописана и самим законом. И један број Полицијских управа односно Полицијских станица Инспекторат уредно обавјештава о уоченим појавама повреда на раду на простору своје територијалне надлежности, што доприноси бољој покривености субјеката контроле код којих се дешавају повреде на раду и омогућује правовремено корективно дјеловање инспекције рада.

У овој области инспектори рада су рјешењем наложили отклањање утврђених неправилности у 241 контроли, а за утврђене прекршаје издали су 168 прекршајних налога против починилаца прекршаја и то 66 прекршајних налога правним лицима, 82 против одговорних лица у правном лицу и 20 прекршајних налога физичким лицима и поднијели 4 захтјева за покретање прекршајног поступка.

Укупно је изречена новчана казна у износу од 286.300 КМ од чега је 219.500 КМ правним лицима, 28.800 КМ одговорним лицима и 38.000 КМ физичким лицима.

У току 2017. године догодило се 88 тежих повреда на раду, а највећи број тих повреда десио се у шумарству и дрвној индустрији гдје је повријеђено 28 радника, затим 15 повријеђених радника у хемијској индустрији, 13 у грађевинарству, 5 у електропривреди, док је у осталим гранама привреде повријеђено 26 радника.

Нажалост, у 2017. години десило се 8 повреда са фаталним смртним исходом по радника, и то 4 радника у грађевинарству, 1 у шумарству и дрвној индустрији и 3 радника у

другим привредним дјелатностима. И ако је број смртно страдалих радника мањи у односу на 2016. годину, када је смртно страдало 10 радника, сматрамо да је ово и даље велики број смртно страдалих радника.

Интегрисани инспекцијски прегледи

Интегрисаним инспекцијским надзорима углавном су обухватани они послодавци код којих се или нису вршили инспекцијски надзори, затим код оних који обављају мање ризичне дјелатности и који запошљавају мањи број радника.

Ове надзоре врше углавном сви инспектори рада (правници и инжењери). Интегрисани инспекцијски прегледи су највећем броју послодаваца едукативног карактера. Наиме, значајан број послодаваца не познаје обавезе које су му законом установљене, како у погледу обавеза према ангажованом раднику а још мање обавеза које му налаже Закон о заштити на раду и слично.

У 2017. години извршено је 1.476 инспекцијских надзора, од чега су у 594 или 40,20% случајева контроле биле неуредне, односно контроле са утврђеним неправилностима и незаконитостима. За отклањање тих неправилности донесено је 539 инспекцијских рјешења, док је за учињене прекршаје издано 58 прекршајних налога и 7 захтјева за покретање прекршајног поступка. Када су у питању прекршајни налози исти су издани за 19 правних лица, 20 одговорним лицима у правним лицима и 19 прекршајних налога физичким лицима у укупном новчаном износу од 127.300 КМ и поднесено је 7 захтјева за покретање прекршајног поступка (4 захтјева за покретање прекршајног поступка против правних лица и 3 против одговорних лица).

Закључне напомене

И поред чињенице да је током 2017. године извршен велики број инспекцијских надзора, 2,9% више од планираног броја контрола, не можемо бити задовољни са општим стањем у остваривању радноправних института радника у Републици Српској. И ако су инспектори рада у контролама донијели велики број рјешења којима су налагали отклањање утврђених неправилности, знатно времена и труда су уложили у превенцију, кроз разговоре како са послодавцима тако и са радницима, а свакодневно организовали дежурство ради пријема странака и давања правних савјета. Из напред изнесених података види се да су инспектори рада дјеловали и репресивно.

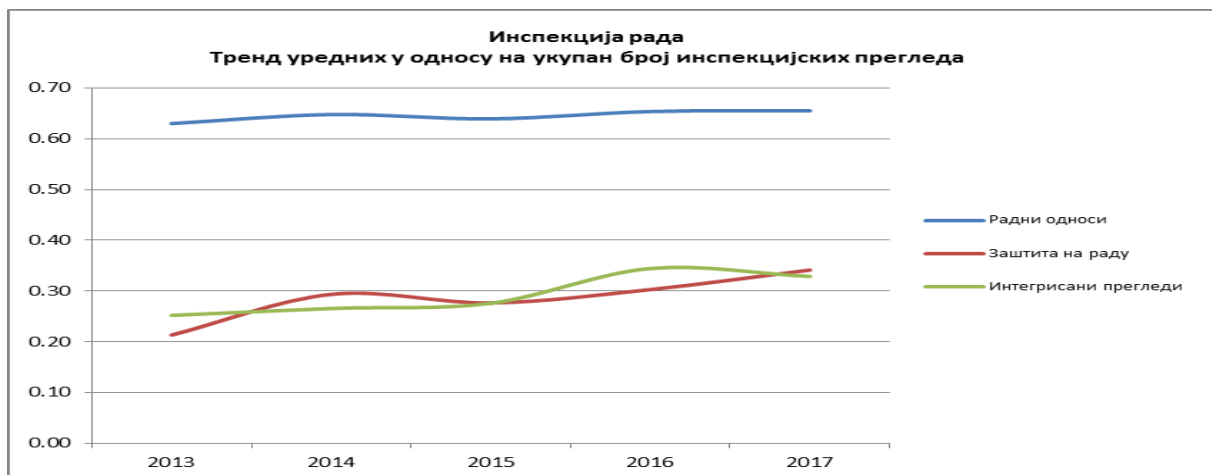
И у наредном периоду инспектори ће наставити са установљеном праксом да превентивно дјелују свуда и на сваком мјесту и у свакој инспекцијској контроли, корективно гдје год је то потребно а репресивно када то закон налаже.

Наставити сарадњу са социјалним партнерима. На састанцима на трипартитном нивоу социјалне партнере упознати са активностима инспекције рада, новинама у њеном раду, правима, обавезама и одговорностима из области радних односа и безбједности и заштите на раду и пружати стручну помоћ ради превазилажења проблема у овим областима.

Успоставити већу сарадњу са медијима ради истицања значаја примјене мјера безбједности и здравља на раду и сузбијању рада „на црно“. Обезбиједити појачано медијско праћење ванредних и појачаних инспекцијских надзора која ће се организовати у одређеним дјелатностима током године.

Укључивање у међународну кампању промоције здравог, безбједног и пристојног рада. Инспекторат ће поводом обиљежавања дана безбједности и здравља на раду организовати посебну кампању, у сарадњи и уз подршку Међународне организације рада (ILO), под називом „подизање свијести о значају спровођења мјера Заштите на раду у грађевинарству“.

Дијаграм 11 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Инспекција рада

3.11. ЗДРАВСТВЕНА ИНСПЕКЦИЈА

Спољнотрговински надзор

Овлашћени инспектори из других инспекција извршили су у 2017. години 18.235 контрола у спољнотрговинском промету, од чега се 17.214 контрола односи на предмете опште употребе, а 1.021 на контролу хемикалија/биоцида.

Узет је 631 узорак за лабораторијско испитивање, од чега 622 узорка предмета опште употребе и 9 узорака хемикалија. Неисправност је доказана код 20 пошиљки (0,1%) и то код 19 пошиљки предмета опште употребе и једне пошиљке хемикалија. Увоз и промет је забрањен за укупно 17 пошиљки, за 16 пошиљки предмета опште употребе и једну пошиљку хемикалија, које су враћене или уништене. За три пошиљке предмета опште употребе је наложено отклањање недостатака у смислу превођења декларације на један од језика у службеној употреби у Републици Српској, што је и извршено. По основу надзора у спољнотрговинском промету уплаћена је такса у буџет Републике Српске у износу од 912.600 КМ.

Табела 44 Враћене и уништене пошиљке - здравствена инспекција

Враћене / уништене пошиљке из увоза у 2017. години				
Р.бр	Врста робе	Количина	Разлог неисправности	Земља поријекла
1	Средства за прање вјетробранског стакла	3.360 лит.	Недозвољени садржај метанола	Србија
2	Дјечја играчка-лутка	36 ком	Недозвољени садржај фталата	Кина
3	Дјечја играчка-лутка	100 ком	Недозвољени садржај фталата	Кина
4	Дјечја играчка на	180 ком	Непријатан мирис	Кина
5	Калуп за колаче "non stick" 3/1	504 ком	Измјењена визуелна својства након потапања у модел раствор	Кина
6	Дјечја играчка-лутка	240 ком	Недозвољени садржај фталата	Кина
7	Инокс шерпа	18 ком	Измјењена визуелна својства у тестном	Турска
8	Тепсија емајл	7.710 кг	Измјењена визуелна својства у тестном	Турска
9	Дјечја играчка-лутка	140 ком	Лако извлачење косе	Кина
10	Дјечја играчка-лутка сет	180 ком	Недозвољени садржај фталата	Кина
11	Дјечја играчка аутић	96 ком	Недозвољени садржај фталата	Кина
12	Козметички производи	16.020	Декларација на страном језику	Њемачка
13	Дјечја играчка пони и	432 ком	Недозвољени садржај фталата	Кина

Р.бр	Врста робе	Количина	Разлог неисправности	Земља поријекла
14	Посуђе -тигањ	50 ком	Миграција цинка	Кина
15	Козметички производи	522,25 кг	Дупли рокови трајања	Србија
16	Средства за одржавање чистоће	60 ком	Истекли рокови трајања	Србија
17	Хлороводонична киселина	95 лит	Декларација на страном језику	Турска
	УКУПНО	18.056 комада + 11.592,25 кг/л пред. опште упот. + 95 литара хемикалија		

Унутрашњи надзор

У унутрашњем надзору од 1.527 извршених контрола 507 или 33,2 % су биле неуредне, што је нешто мање него у 2016. години, када је проценат неуредних контрола износио 35,7 %.

Изречено је 448 управних мјера од чега се 88 (19,7%) односе на забране, а 360 (80,3 %) на отклањање разних недостатака. Поднесено је осам жалби на рјешења инспектора. Издат је 101 прекршајни налог од чега највише у области промета лијекова и медицинских средстава. Укупан износ изречених казни по прекршајним налозима је 172.500 КМ. Од осам случајева судског одлучивања по издатим прекршајним налозима, у пет случајева је изречена условна пресуда, у два новчана казна, а у једном предмету из 2014. године поступак је обустављен због застареле. Поред прекршајних налога поднесена су и два захтјева за покретање прекршајног поступка против родитеља који су одбили да вакцинишу дјецу вакцинама из програма обавезне имунизације.

Табела 45 Број извршених контрола, неуредних контрола и предузетих мјера по областима надзора - здравствена инспекција

	Број контрола и предузетих мјера од 01.01. 2017 до 31.12.2017. године									
	Контроле			Управне мјере			Казнене мјере			Жалбе
	Извршено контрола	Неуредне контроле	% неуредних	Отклањање неправилности	Забране	Укупно	Број прекршајних налога	Износ казни по налозима (КМ)	Број захтјева за покретање прекршајног поступка	Број жалби
Укупно све области надзора	1.527	507	33,2	360	88	448	101	172.500	2	8
Производња и промет лијекова и медицинских средстава	400	143	35,7	106	32	138	55	96.500		1
Здравствена и противепидемијска заштита у здравственим установама	360	96	26,6	73	13	86	12	18.500	2	4
Противепидемијска заштита у другим објектима	227	59	25,9	55			7	14.000		1
Заштита од нејонизујућег зрачења	117	35	29,9	35						
Производња и промет хемикалија/биоцида	176	68	38,6	57	7		12	18.500		2
Производња и промет предмета опште употребе	169	62	36,6	13	34		3	18.500		
Социјална заштита	78	44	56,4	21	2		12	6.500		

Област производње и промета лијекова и медицинских средстава

Најчешће утврђиване неправилности у апотекама су нередовно обављање санитарних прегледа, ненешење идентификационе картице, непридржавање одређеног радног времена, одсуство магистра или фармацеутског техничара за вријеме рада апотеке, необављање вакцинације запослених против хепатитиса Б, промет недозвољених производа, нередовно

достављање извјештаја Институту за јавно здравство. У једној апотеци затечени су психотропни лијекови без поријекла који су по налогу инспектора предати правном лицу, овлашћеном за преузимање отпада. О овом случају инспектор је обавијестио тужилаштво, али је добио одговор да ту нема елемената кривичног дјела. У овом периоду у апотекама нису утврђиване неправилности у смислу непосједовања лиценце за магистре фармације или увјерења о положеном стручном испиту за фармацеутске техничаре.

Због појаве да поједини доктори лијекове прописују на рецепту који не садржи прописане податке о кориснику лијека, лијеку, прописивачу и издавачу, понекад и на обичном комаду папира, а фармацисти на такве рецепте или чак без рецепта издају лијекове који су на режиму издавања на рецепт, Инспекторат је крајем октобра упутио допис свим домовима здравља, здравственим коморама и удружењима здравствених радника у којем је указано на правила прописивања и издавања лијекова у складу са правилником који регулише ту материју. Овај допис је у јавности представљен на сасвим другачији начин, што је изазвало бурна реаговања, јер су грађани стекли утисак да убудуће морају обезбиједити рецепт и за лијекове који нису на режиму издавања на рецепт. Након тога са терена су пристизале информације да постоје ситуације у којима пацијенти објективно нису у могућности да обезбиједје рецепт, са приједлозима да се у одређеним ситуацијама дозволи издавање лијекова на љекарски налаз. Због свега наведеног инспекција је принуђена да одгоди најављене поштрене контроле док се не изнађу могућности да се задовоље с једне стране законске одредбе, а с друге пацијенти којима су лијекови неопходни.

Област здравствене и противепидемијске заштите у здравственим установама

Најзначајније утврђиване неправилности у области здравства су ангажовање кадрова из јавних здравствених установа без сагласности матичне установе, недовољан обухват запослених вакцинацијом против хепатитиса Б, неподношење захтјева за сертификацију установе, неодговарајуће управљање медицинским отпадом. Инспектори у контролама уочавају да се већи број посјета пацијената, нарочито у области стоматологије не заводи у евиденцију. Уочава се велика разлика у књижи наруџби пацијената и протоколу болесника али како књижа наруџби није обавезна за вођење, не може служити као доказ за неуредно вођење евиденције. Инспектори такође констатују да поједине лабораторије узорке биолошког материјала рутински шаљу у лабораторије у Србији, а немају правног упоришта да ту појаву спријече, због чега је предложено да се то питање регулише новим Законом о здравственој заштити.

Након што је Институт за јавно здравство доставио информацију о недовољном обухвату дјецe систематском вакцинацијом инспектори су извршили надзор у неколико домова здравља и констатовали да је обухват недовољан, нарочито вакцином против морбила, рубеоле и паротитиса. Према изјавама здравствених радника родитељи одбијају вакцинацију дјецe због страха од аутизма и других болести. У инспекцијским контролама није могуће утврдити да ли здравствени радници у довољној мјери промовишу користи од вакцинације односно да ли и они сами доприносе одбијању вакцинације. С обзиром на антивакциналну кампању која је присутна на друштвеним мрежама, због чега родитељи имају страх од вакцинације, здравственим инспекторима је дато упутство да против родитеља који одбијају вакцинацију дјецe, умјесто издавања прекршајног налога, поднесу захтјев за покретање прекршајног поступка пред надлежним судом, како би суд одлучио да ли треба казнити родитеље и којом новчаном казном.

Још увијек се одржава појава нелегалног пружања здравствених услуга у приватним стамбеним објектима што је Кривичним закоником квалификовано као кривично дјело, због чега инспекција о томе доставља информације надлежним тужилаштвима.

Област хемикалија и биоцида

Неправилности које су утврђиване у овој области су непосједовање рјешења Министарства здравља и социјалне заштите о испуњености услова за дјелатност са

хемикалијама, промет хемикалија/биоцида које нису уписане у одговарајући Инвентар, непосједовање одговарајућег стручног кадра за рад са хемикалијама, неуредно вођење евиденција, непосједовање безбједоносно-техничког листа (БТЛ) за хемикалије, неодговарајуће обиљежавање паковања хемикалија.

Два републичка здравствена инспектора су присуствовали напредном међународном тренинг програму Стратегије управљања хемикалијама који је организован од стране Шведске агенције за хемикалије у сарадњи са Шведском агенцијом SIDA. Након прве фазе тренинга у периоду од 11. септембра до 05. октобра 2016. године у Штокхолму, реализована је и друга фаза у Бангкоку/Тајланд од 22. априла до 30. априла 2017. године. Инспектори су представљали Републику Српску и Инспекторат пројектом под називом „Унапређење контроле класификације и обиљежавања хемикалија у Републици Српској“.

Област производње и промета предмета опште употребе

Најважније утврђиване неправилности у овој области су неусклађеност производа поријеклом из ФБиХ са важећим правилником у погледу садржаја хлороводоничне киселине, која је у средствима за одржавање чистоће ограничена на 10%. Након почетка акције повлачења таквих производа са тржишта Републике Српске, бурно је реаговано у ФБиХ и затражено одгађање акције док се не ускладе прописи у оба ентитета, односно док ФБиХ своје прописе не усклади са прописима ЕУ, што је Република Српска већ урадила. О питању неусклађености прописа у области хемикалија и предмета опште употребе у ФБиХ и Републици Српској, расправљано је и у Бриселу 2016. године.

На основу споразума Инспектората Републике Српске и Агенције за надзор над тржиштем БиХ, републичка здравствена инспекција је у овој години вршила узорковање и административну контролу дјечијих играчака ради утврђивања здравствене исправности односно безбједности за људску употребу. У овлашћеној лабораторији је испитано 8 узорака дјечијих играчака на садржај фталата од чега је у 7 узорака доказан недозвољени садржај фталата због чега је уништено 1.226 комада играчака. На основу истог споразума извршено је 7 циљаних прегледа играчака које садрже магнете, у смислу посједовања обавезног упозорења за родитеље. Код двије врсте играчака је утврђено да немају прописано упозорење због чега је наложено постављање истог на 287 комада играчака а што је и извршено од стране субјеката надзора.

О трошку Инспектората узето је и испитано још 40 узорака различитих врста предмета опште употребе, присутних на тржишту. Узето је 10 узорака козметичких производа и играчака у сврху обиљежавања међународне седмице борбе против тровања оловом, 6 узорака средстава за одржавање чистоће у домаћинству ради испитивања садржаја хлороводоничне киселине и слободних алкалија, 8 узорака козметичких производа ради испитивања конзерванаса укључујући и парабене, 1 узорак играчака ради испитивања на садржај фталата те 15 узорака средстава за прање вјетробранских стакала ради испитивања на садржај метанола. Од наведених 40 узорака неисправна су била три узорка, два узорка средстава за одржавање чистоће због концентрације хлороводоничне киселине изнад 10% и један узорак дјечје играчке због недозвољеног садржаја фталата.

Област социјалне заштите

Најчешће неправилности утврђене у контролама у овој области су непосједовање рјешења Министарства здравља и социјалне заштите о испуњености услова у погледу кадра, простора и опреме у домовима за смјештај старијих лица, неиспуњавање прописаних услова за директора установе социјалне заштите, непосједовање стручног испита за раднике у установи, невођење прописаних евиденција.

У овој области доминира проблем принудног извршења рјешења инспектора којим је забрањен рад установа за смјештај старијих лица јер није могуће запечатити објекат у којем су смјештени корисници, нарочито у приватним стамбеним објектима. Инспектор је током ове

године настојао да се премјештај корисника из нелегалних у легалне домове обавља у сарадњи са надлежним центрима за социјални рад, што је дало одређене резултате.

У Републици је тренутно 45 субјеката који обављају дјелатност домова за старија лица с тим да пет субјеката дјелатност обављају на двије локације. Током протеклог временског периода већи број раније основаних домова за старија лица су прибавили рјешење Министра здравља и социјалне заштите о испуњености услова у погледу кадра, простора и опреме. Сви нови домови који почињу са радом су покренули поступак прибављања рјешења Министарства.

Област заштите од нејонизујућег зрачења

Неправилности у области заштите од нејонизујућег зрачења које се утврђују у контролама су недостатак документације за изградњу и коришћење извора нејонизујућег зрачења, нередовно обављање периодичног испитивања извора и техничке исправности уређаја који производе нејонизујуће зрачење, неименовање лица одговорног за заштиту од зрачења, неуредно вођење евиденција.

Међутим, гледајући укупно, стање у овој области може се рећи да је задовољавајуће, јер су субјекти постали свјесни својих обавеза, како у смислу прибављања прописане документације тако и у смислу испитивања зрачења путем овлашћених правних лица али се због одређених административних процедура обавезе не извршавају правовремено.

Рад здравствене инспекције у саставу органа локалне управе

Здравствена инспекција у саставу јединица локалне самоуправе обавља надзор над производњом и прометом предмета опште употребе, санитарно-хигијенским стањем објеката и предузимањем противепидемијских мјера ван здравствених установа те прометом на мало хемикалија и биоцида. Такође обавља надзор над поштивањем забране пушења у одређеним објектима од којих су најбитнији угоститељски објекти у којима се послужује храна, гдје надзор врши и комунална полиција.

Према достављеним извјештајима, здравствени инспектори су у 2017. години извршили 6.523 контрола, од чега је 1.283 било са неправилностима (20%) што је исти проценат као у 2016. и 2015. години. Највећи број контрола остварен је у салонима за његу и уљепшавање, објектима за производњу и промет предмета опште употребе и васпитно-образовним установама. Најчешће утврђиване неправилности су нередовно обављање санитарних прегледа запосленог особља, необављање додатне едукације о хигијени и заразним болестима, нередовно испитивање предмета опште употребе, недовољна хигијена у објектима. У овом периоду инспектори су наложили да се уништи 301 комад различитих предмета опште употребе, који нису испуњавали прописане услове безбједности, углавном због протеклог рока употребе или преправљања првобитног рока употребе производа.

У току године извршено је 1.315 контрола забране пушења дувана и дуванских производа на јавним мјестима, при чему је изречено 20 забрана пушења. Издато је пет прекршајних налога због пушења у угоститељским објектима који послужују храну, у износу од 8.500 КМ. Изречене су и двије забране рекламирања дуванских производа. Укупно су издата 62 прекршајна налога са износом од 57.200 КМ а захтјеви за покретање прекршајног поступка нису подношени.

Закључне напомене

Надзор у појединим областима није могуће равномјерно спроводити на цијелом подручју Републике због недостатка инспектора у свим подручним одјељењима. Повремени одласци инспектора на одређено подручје из других, удаљених одјељења не дају жељене резултате јер су субјекти свјесни да ће до поновног доласка инспектора проћи доста времена и у том периоду занемарују законске обавезе. Због тога је потребно обезбиједити

фармацеутског инспектора у Одјељењу Требиње, Источно Сарајево и Бијељина, инспектора за здравствену заштиту у Одјељењу Источно Сарајево те инспектора за хемикалије/биоциде у Одјељењу Бијељина.

У сузбијање нелегалног обављања здравствене дјелатности требало би да се укључе директори здравствених установа чији радници наручују пацијенте у своје приватне амбуланте, коморе доктора медицине и стоматологије, полиција, тужилаштво и судови.

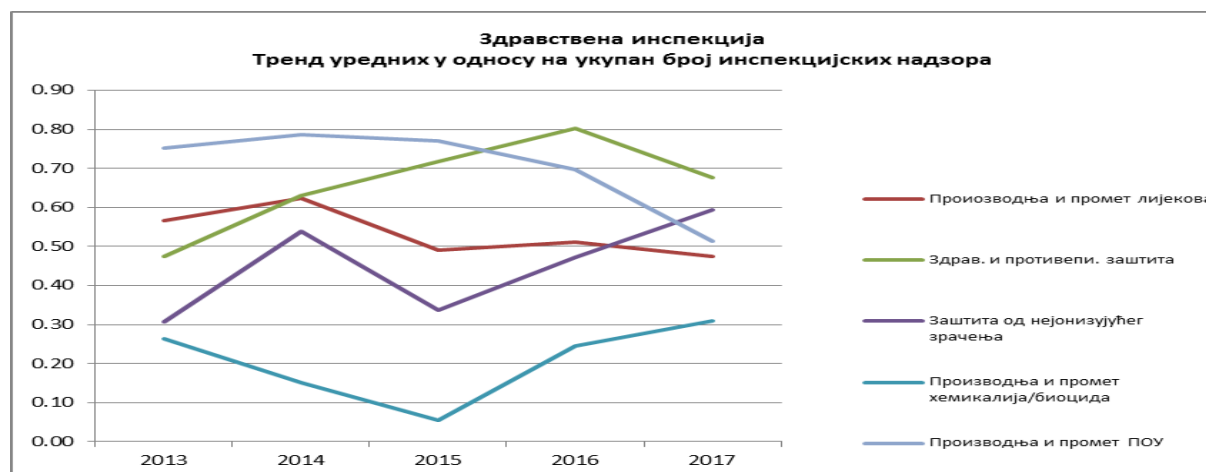
У приватним здравственим установама, нарочито стоматолошким, се недовољно евидентирају посјете пацијената у циљу избегавања пореских обавеза, а инспектори немају начина да то утврде у току инспекцијских контрола. За сузбијање ове појаве потребно је осмислити одговарајуће системско рјешење, било репресивног или стимулативног карактера.

Поједини родитељи не прихватају да вакцинишу своју дјецу вакцинама из програма обавезне имунизације, углавном због жестоке антивакциналне кампање у средствима јавног информисања и на друштвеним мрежама. Да би се та појава сузбила требало би предвидјети кривичну одговорност за лица која јавно заговарају одбијање обавезне имунизације.

Да би се адекватно збрињавали лијекови из „кућних апотека“ потребно је изнаћи начин да се бар у већим градовима стимулише по једна апотека која би прихватала те лијекове и предавала их лицу овлашћеном за преузимање опасног отпада. Инспекција за сада нема законског упоришта да апотекама налаже прихватање тих лијекова.

Због нејасне границе између појединих козметичких производа и лијекова/медицинских средстава, потребно је увести Регистар козметичких производа „са посебном намјеном“, тако да инспектори унапријед знају који се прописи односе на ту врсту производа.

Дијаграм 12 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Здравствена инспекција

3.12. ПРОСВЈЕТНА ИНСПЕКЦИЈА

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Инспекторату у Сектору просвјетне инспекције предвиђено је 15 инспектора. Попуњено је 13 радних мјеста (са главним просвјетним инспектором).

Поред инспекцијских контрола инспектори су одговарали подносиоцима захтјева и представки, учествовали на обукама и састанцима, присуствовали судским расправама, примали странке и друго.

Резултати и ефекти рада по областима надзора

Планирани број контрола остварен је са 109,4% на годишњем нивоу. Годишњим планом рада за 2017. годину планирано је 1.110 контрола, а у извјештајном периоду извршено

је 1.214 контрола. Од укупног броја извршених контрола, 348 контрола било је неуредно (донесена су одговарајућа рјешења којима је наложено отклањање недостатака). На рјешења инспектора изјављено је 37 жалби другостепеном органу (Министарству просвјете и културе Републике Српске). Просвјетна инспекција издала је 42 прекршајна налога, те поднијела једну прекршајну пријаву.

У извјештајном периоду просвјетна инспекција је извршила контроле у предшколским установама, основним и средњим школама, на високошколским установама, установама културе, спорта, ученичког и студентског стандарда у Републици Српској.

Извршени су инспекцијски прегледи у јавним и приватним установама васпитања и образовања, током којих су просвјетни инспектори утврђивали да ли се правилно примјењују законски прописи из области васпитања и образовања.

Област предшколског васпитања и образовања

У области предшколског васпитања и образовања извршено је 56 контрола, од чега 14 редовних и 42 ванредне. Од укупног броја извршених контрола 19 контрола било је неуредно, те је рјешењима наложено отклањање неправилности. За утврђене неправилности издата су 4 прекршајна налога (два за правно и два за одговорно лице).

Неправилности уочене у инспекцијским прегледима: пријем радника није извршен у складу са Законом о предшколском васпитању и образовању; број дјеце у васпитним групама није усклађен са прописаним стандардима и нормативима; установа нема обезбијеђен довољан број васпитача; радници ангажовани на пословима васпитача немају љекарско увјерење о психичкој и физичкој способности за рад са дјецом; раднику је издан уговор о раду који није усаглашен са Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста.

Област основног образовања и васпитања

У извјештајном периоду извршено је 577 контрола у основним школама, од чега 285 редовних и 292 ванредне. Неправилности су утврђене код 184 субјекта контроле, те су просвјетни инспектори рјешењима наложили отклањање истих. Просвјетни инспектори издали су 16 прекршајних налога (од тога за правна лица 8 и одговорна лица 8).

Предмет ванредних контрола био је избор туристичке агенције за извођење екскурзије, пријем наставника и стручних сарадника, у складу са одредбама Правилника о процедури и критеријумима пријема радника у радни однос у основној школи као и права ученика која произилазе из Закона о основном васпитању и образовању.

У оквиру редовних контрола над примјеном Закона о основном васпитању и образовању и подзаконских аката, просвјетна инспекција вршила је надзор над одредбама истих а нарочито: вођењем документације и евиденције, општим актима, као и органима руковођења. Инспектори су контролисали: да ли је именовано одговорно лице; Рјешење о упису у регистар код надлежног суда; Годишњи програм рада за школску 2016/2017. годину; да ли су стручни активи извршили подјелу наставних часова и предмета на наставнике; да ли је Наставничко вијеће разматрало и утврдило приједлог годишњег програма рада; да ли је школски одбор разматрао и усвојио Годишњи програм рада; да ли је настава стручно заступљена из свих предмета; да ли су Рјешења о 40-часовној радној седмици издата наставницима и стручним сарадницима; да ли се у школи уредно и на прописаним обрасцима воде: матичне књиге, регистар уз матичну књигу, одјељенске књиге, дневници рада осталих активности, љетопис школе, евидентни лист о бројном стању ученика по разредима и одјељењима, евиденција о општем успјеху по разредима на крају првог полугодишта, евиденција о издатим свједочанствима, евиденција о издатим преводницама и обавјештења о упису ученика у школу у коју је ученик прешао; да ли се у школи, у складу са прописима, воде Свеске записника са сједница: стручних актива, наставничког вијећа, школског одбора, савјета ученика, савјета родитеља; да ли је наставничко вијеће утврдило план приправничког стажа за сваког приправника; да ли су приправницима одређени ментори; да ли школа води план стажирања приправника и евиденцију о реализацији плана стажирања приправника, те да ли

су сви наставници, стручни сарадници и остали радници обавили љекарски систематски преглед.

Најчешће утврђене неправилности: документација и евиденције се не воде у складу са Правилником о садржају и начину вођења документације и евиденције и обрасцима јавних исправа у основној школи; радници нису извршили љекарски систематски преглед; Рјешења о 40-часовној радној седмици нису издата стручним сарадницима или иста нису издата у складу са Правилником о норми непосредног рада са ученицима наставника и стручних сарадника, у оквиру 40-часовне радне седмице у основној школи; поступак утврђивања васпитно-дисциплинске одговорности ученика није у складу са законским и подзаконским прописима; није донесен Анекс ГПРШ; стручни активи нису извршили подјелу наставних часова и предмета на наставнике; инспектору није предочено Рјешење о упису школе у регистар код надлежног суда као ни одговорног лица за заступање; конкурси за попуну упражњених радних мјеста нису расписани или нису расписани у складу са законским прописима; Школски одбор није разматрао општи успјех ученика на крају првог полугодишта школске 2016/2017. године. Такође су утврђене неправилности у раду савјета ученика (није донесен пословник о раду, свеска записника се не води на прописаном обрасцу), док је код појединих субјеката контрола утврђено да савјет родитеља није донио пословник о раду или исти није донесен у складу са Законом о основном васпитању и образовању, те да се савјет не придржава планираних активности. У оквиру ванредних контрола утврђено је: избор ученика генерације није спроведен у складу са Правилником о избору и проглашењу ученика генерације у основној школи; избор туристичке агенције за извођење екскурзије није извршен у складу са Правилником о извођењу излета, екскурзија и школе у природи; није испоштовано уписно подручје приликом уписа ученика у први разред основне школе; конкурси за попуну упражњеног радног мјеста нису расписани у складу са Законом; Правилник о бодовању радника који су дјелимично или у потпуности изгубили норму није усаглашен са Посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске.

Област средњег образовања и васпитања

У извјештајном периоду просвјетна инспекција извршила је 348 контролу у средњим школама у Републици Српској, од чега 146 редовних и 202 ванредне (од тога 95 неуредне). У школама у којима су уочене неправилности у раду, просвјетна инспекција је издала рјешења за отклањање неправилности као и 14 прекршајних налога (7 за правна и 7 за одговорна лица).

Слично као у области основног образовања и васпитања, предмет ванредних контрола најчешће је био пријем наставника и стручних сарадника у радни однос и да ли је пријем извршен у складу са одредбама Правилника о процедури и критеријумима пријема радника у радни однос у средњој школи.

У оквиру редовних контрола над примјеном Закона о основном васпитању и образовању и подзаконских аката, просвјетна инспекција вршила је надзор над одредбама истих, а нарочито: вођењу документације и евиденције, општим актима, као и органима руковођења. Инспектори су контролисали: да ли је именовано одговорно лице; Рјешење о упису у регистар код надлежног суда; да ли су стручни активи извршили подјелу наставних часова и предмета на наставнике; да ли је Наставничко вијеће разматрало и утврдило приједлог Годишњег програма рада за школску 2016/2017. годину; да ли је Школски одбор разматрао и усвојио Годишњи програм рада за школску 2016/2017. годину; да ли је настава стручно заступљена из свих предмета; да ли су Рјешења о 40-часовној радној седмици, издата наставницима и стручним сарадницима; да ли се у школи уредно и на прописаним обрасцима воде: матичне књиге, регистар уз матичну књигу, одјељенске књиге, љетопис школе, списак издатих свједочанстава и диплома; да ли се у школи води свеска записника са сједница Наставничког вијећа; да ли су сви наставници, стручни сарадници и остали радници обавили љекарски систематски преглед, те да ли се плаћање партиципације врши на основу одлуке Школског одбора, а у складу са препоруком Министарства просвјете и културе Републике Српске.

Најчешће утврђене неправилности: документација и евиденције се не воде у складу са Правилником о садржају и начину вођења документације и евиденције и обрасцима јавних исправа у средњој школи; стручним сарадницима нису издата Рјешења о 40-часовној радној седмици; наставницима су додијељени часови преко норме; конкурсне процедуре нису спроведене у складу са Законом и Правилником о критеријумима и процедури пријема радника у радни однос у средњој школи, те да поступак избора чланова школског одбора није спроведен у складу са Правилником о избору и раду школског одбора.

Област високог образовања

Просвјетна инспекција је извршила 149 контрола на јавним и приватним високошколским установама од чега 56 редовних и 93 ванредне (од тога 28 неуредних). За утврђене неправилности донесена су рјешења за отклањање недостатака, те је издато 6 прекршајних налога и поднесена једна прекршајна пријава.

У оквиру контрола над примјеном Закона о високом образовању просвјетни инспектори су вршили контролу: општих аката високошколских установа, рада органа управљања и руковођења високошколским установама, уписа студената, одговорних наставника и сарадника и избора у звање наставника и сарадника. Након уочених недостатака предузимане су мјере за отклањање неправилности, а о утврђеним неправилностима обавјештено је и Министарство просвјете и културе Републике Српске.

У току инспекцијских контрола, на појединим факултетима, утврђено је: да није покренута иницијатива за избор декана; да именовање продекана није извршено у складу са Статутом Универзитета; да избор академског особља није извршен у складу са условима јавног конкурса; да процедура избора чланова Управног одбора није спроведена у складу са Правилником о поступку избора чланова Управног одбора Универзитета; да конкурсна процедура за избор у ужу научну област није проведена у складу са Законом о високом образовању, да бодовање кандидата за избор у звање асистента није извршено у складу са одредбама Правилника о поступку и условима избору наставника и сарадника на Универзитету, да је истекао избор наставника у наставно-научно звање и да је наставник навршио 68. година живота у школској 2016/2017. години.

Област културе

Просвјетна инспекција је у извјештајном периоду извршила 30 контрола у области културе, од чега је 7 контрола било неуредно, те су донесена рјешења за отклањање неправилности.

Област спорта

У области спорта извршено је укупно 15 контрола, од чега 7 редовних и 8 ванредних (од тога 5 неуредних). Просвјетни инспектори издали су 2 прекршајна налога (по један за правно и одговорно лице). У овој области надзора просвјетни инспектори су најчешће дјеловали превентивно, јер нису могли предузимати мјере, због недостатка прописа.

Просвјетна инспекција је у претходном периоду информисала Министарство за породицу, омладину и спорт о утврђеном чињеничном стању у области спорта, као и о потреби измјене Закона о спорту и доношења подзаконских аката.

Област ученичког и студентског стандарда

У извјештајном периоду просвјетни инспектори извршили су 3 контроле у области ученичког и једну контролу у области студентског стандарда. Том приликом нису уочене неправилности.

Образовање одраслих

У области образовања одраслих просвјетна инспекција извршила је 29 редовних и 6 ванредних контроле, од којих је 10 било неуредно. Том приликом инспектори су утврђивали

сљедеће: Рјешење о упису у регистар код надлежног суда; Рјешење о одобрењу за извођење програма за образовање одраслих; да ли је именовано одговорно лице; да ли је упис полазника извршен на основу конкурса који је објавио организатор; да ли је организатор образовања одраслих најмање два пута годишње објавио рокове за испите из образовних програма; да ли је организатор образовања са полазницима закључио уговор о образовању; да ли организатори образовања одраслих воде сљедећу андрагошку документацију на прописаним обрасцима: матичне књиге, дневнике рада, регистар уз матичну књигу; да ли организатор образовања води акта о разлици и додатним испитима; постоји ли план извођења наставе; да ли постоји евиденција о пријавама и записницима о полагањима испита; да ли постоје пријаве и записници о полагању матурског и завршног испита; да ли организатори образовања одраслих воде евиденцију о издатим јавним исправама; да ли организатор образовања издаје јавне исправе на прописаним обрасцима; да ли организатор образовања издаје јавне исправе на основу података из дневника рада, записника о положеним испитима и рјешења о признатим испитима, као и да ли је организатор формалног образовања на посебној публикацији представио програме образовања.

Приликом контрола инспектори су уочили да највише недостатака има у поступку вођења евиденције и документације. Поједини организатори образовања нису на посебној публикацији представили програме образовања које изводе, као и своју организацију рада. Један организатор образовања одраслих није објавио конкурс за упис полазника. Даље је утврђено да један од организатора образовања одраслих није издао јавне исправе на основу података из дневника рада, записника о положеним испитима и рјешења о признатим испитима (субјект контроле је издао дупла документа тј. свједочанства са исправљеним подацима и свједочанства са стварним оцјенама). Просвјетни инспектори рјешењима су наложили отклањање уочених неправилности.

Провјера издавања и стицања диплома

Инспекцијски надзор, у ванредним инспекцијским прегледима, вршен је и ради утврђивања вјеродостојности и законитости стицања свједочанстава и диплома. У извјештајном периоду извршен је увид у законитост стицања докумената образовања за 94 лица. Након утврђеног надзора свим подносиоцима захтјева за провјеру докумената образовања достављана су одговарајућа обавјештења и поднесени захтјеви за покретање кривичног поступка против лица која су посједовала дипломе о завршеном образовању због основане сумње да је почињено кривично дјело фалсификовања школских исправа. Министарству унутрашњих послова Републике Српске достављени су подаци за 25 лица, због постојања основане сумње да су починили кривично дјело фалсификовања исправе из члана 347. став 1. Кривичног закона Републике Српске.

Закључне напомене

Поред обављања послова редовног инспекцијског надзора Просвјетна инспекција је обављала и послове ванредног инспекцијског надзора на иницијативу установа и појединаца. У 2017. години просвјетна инспекција је запримила 863 захтјева за извршење контроле, од чега за област предшколског васпитања и образовања 52, основног 363, средњег 245, високог 157, те 46 захтјева из осталих области. У истом периоду 2016. године тај број је био нешто већи, те је запримљено 899 захтјева, од чега за област предшколског васпитања и образовања 37, основног 371, средњег 281, високог 188 захтјева, те 22 захтјева из осталих области.

Просвјетна инспекција заступала је и свједочила на судским расправама поводом поднијетих прекршајних налога и предузимала друге мјере и радње из своје надлежности.

Ради стварања предуслова за унапређење инспекцијског надзора и подизање нивоа примјене прописа неопходно је извршити обуку свих просвјетних инспектора. Неопходно је и да надлежне институције у што краћем року донесу нове правилнике који би били усклађени

са новим законом о основном васпитању и образовању, те нове законске и подзаконске прописе у области спорта.

Дијаграм 13 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Просвјетна инспекција

3.13. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА

Сектор републичке инспекције заштите од пожара у саставу Инспектората мора да осигура извршавање законских одредби и техничких прописа од стране субјеката контроле, и да путем превентивних, корективних и репресивних мјера из својих овлаштења, наметне одређене обавезе физичким и правним лицима у спровођењу закона, организовању и обезбјеђењу заштите од пожара. Основа за информацију о раду за 2017. годину је синтеза анализа и оцјена стања рада кроз кварталне и мјесечне активности инспектора према утврђеним планираним контролама, ванредним контролама као и упоредним показатељима са извјештајима из претходних година. Информацију чине анализе, коментари и закључци укупних резултата рада инспекције по инспекцијским областима, које су табеларно приказане за све инспекције Инспектората.

Активности инспектора у 2017. години су биле усмјерене и према изворима опасности у складу са годишњим добима прољећа, љета, јесени и зиме, од припреме и крчења корова за сјетву и појаве шумских пожара у шумским газдинствима и управама, јавних објеката, посебно ноћних клубова и дискотека са отежаном евакуацијом, запаљивих течности и гасова и других опасних технолошких процеса у којима може доћи до пожара и експлозија, почетка рада школа, вртића, домова и других колективних смјештаја као и почетка грејне сезоне и кориштења течних и чврстих енергената.

Због малог броја инспектора, контроле су вршене на основу плана процјене ризика и настанка неправилности које су уочене из претходних извјештаја а у складу са областима надзора и креираним листама провјера, према врстама припадајућих објеката/субјеката, и према анализи резултата извршених контрола и процјени ризика као основ за планирање инспекцијских контрола за наредни период. Из тог разлога перманентно је вршена контрола јавних објеката која је обухватила ноћне клубове, трговине и трговачке центре, свадбене салоне, спортске и културне објекте, биоскопе, хотеле, ресторане, болнице, вртиће и друге објекте у којима се скупља, ради или борави већи број лица.

Везано за допис Министарства унутрашњих послова, ЦБ-и Бијељина у циљу припрема за обезбјеђење комеморативног скупа у Поточарима, општина Сребреница, извршен је инспекцијски преглед значајних објеката у којима су се одвијале комеморације и друге активности на том подручју.

Обављане су и заједничке превентивне, упозоравајуће контроле код субјеката који на б/с поседују инсталације и опрему за снабдијевање м/в ауто гасом, а исти врше злоупотребу

истих и путем адаптера пуне боце гасом (пропан бутан) за домаћинство, те контроле око постављања надземних резервоара на б/с без сагласности Министарства унутрашњих послова.

Без обзира на овлаштења инспекцијских служби локалних заједница у погледу надзора над Законом о одржавању зграда („Сл. гласник РС“ бр. 101/11) у погледу надзора формираних заједница етажних власника и спровођења радова редовног, инвестиционог и радова хитних интервенција, у коју спада и контрола и одржавање димњака, инспекција је вршила ванредне контроле по представкама грађана. Посебан проблем представља организовање и спровођење заштите од пожара у објектима са више власника (стамбени и стамбено пословни објекти), искључиво у објектима гдје у складу са Законом о одржавању зграда нису формиране заједнице етажних власника. Ове активности врше и ватрогасне јединице локалних заједница. Прегледу ових објеката доприносе и ватрогасне јединице које сходно члану 73. Закону о заштити од пожара („Сл. гласник РС“ бр. 71/12) врше поједине стручне послове надзора које се односе на благовременост и повећање ефикасности ватрогасне интервенције, функционалност и исправност водозахвата, хидраната, апарата за гашење почетних пожара, димовода, одлагања запаљивих течности и гасова и других запаљивих материјала у подрумима, на таванима и другим мјестима која представљају опасност, као и проходност пожарних путева.

Инспекција је у складу са процјенама ризика, и постојања високе осјетљивости на пожаре одређених категорија шума, и осталих отворених комплекса извршила редовне заједничке контроле у шумским газдинствима, управама, националним парковима и плантажама. Са главним инспектором шумарства и ловства извршен је обилазак одређених општина, шумских управа и газдинстава у циљу сагледавања техничке опремљености и организованости људства у погледу нивоа заштите и спремности за гашење шумских пожара. Инспекција је у складу са процјенама ризика, и постојања високе осјетљивости на пожаре одређених категорија шума, и осталих отворених комплекса извршила редовне заједничке контроле у шумским газдинствима, управама, националним парковима и плантажама.

Табела 46 План / извршење за 2017 .годину по областима надзора- инспекција за заштиту од пожара

	Планиране контроле					Извршене контроле						
	Ефективно вријеме			Контроле		Извршене				Неуредне		
	Фактор ризика	Број инспектора	Број сати	Норматив трајања	Број контрола	Извршене контроли	Контрола извршења	Доказ о извршењу	Укупно	Неуредна контрола	Неуредна контрола извршења	Укупно
Инспекција за заштиту од пожара	1	8	6,912	6.5	1,073	688	361	16	1,065	371	14	385
Услови за обављање дјелатности -	0.05	0.4	346	5.5	63	14			14			
Шумарство и пољопривреда	0.04	0.32	276	8.6	32	37	7	2	46	10		10
Остале области надзора - противпожарна	0.01	0.08	69	6.5	11							
Колективно становање	0.05	0.4	346	5.5	63	18	10		28	12	1	13
Привредне и ванпривредне дјелатности - противпожарна	0.85	6.8	5,875	6.5	904	619	344	14	977	349	13	362

У претходној табели дат је преглед планираних и извршених контрола по областима надзора у 2017. години (извршене контроле, контроле извршења, доказ о извршењу) са бројем неуредних контрола. Из табеле се види да је план остварен са 99,3%, а број неуредних контрола је износио 36,2%.

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Републичкој управи за инспекцијске послове, тренутно је систематизовано је 9 (8+1) инспектора заштите од пожара. Имајући у виду све природне и друштвене ресурсе, области

надзора, субјекте и различитост објеката контрола, систематизовани број инспектора није довољан за ефикасан надзор над спровођењем мјера заштите од пожара у Републици Српској.

Мјесечни број контрола по инспектору за 2017. годину је 11. Како је већ наведено, 1.065 извршених контрола, генерално није утицало на остварење укупног броја контрола планираних у 2017. години (1.073), али су остварене разлике планираних и извршених контрола по областима надзора. Разлике у планираним и оствареним контролама према областима надзора је настала усљед ванредних активности око акција прегледа бензинских станица и нелегалног пуњења гаса за домаћинство, прегледа овлашћених пунионица пропан бутан гаса, јавних објеката, заједничких контрола са другим инспекцијама, ванредних контрола по пријавама и притужбама грађана и иницијатива и прослијеђених предмета локалних заједница.

Због наведених ванредних активности по посебним акцијама, планиране контроле нису извршене по приоритетима дефинисаних области надзора (услови за обављање дјелатности и колективно становање), а у највећој области привредних и ванпривредних дјелатности извршено је више прегледа од планираних као и у области шумарства и пољопривреда, како се види из претходне табеле.

Инспекцијским надзором у 2017. године извршено је 1.065 контрола, 688 редовних контроле, 361 контрола извршења и 16 доказа о извршењу. Акција контрола јавних објеката траје перманентно читаве године, те ће бити приказане само оне контроле које су урађене закључно са крајем претходне године.

Према извјештајном периоду од 1.065 извршених контрола, 385 је неуредних или 36%. Донесено је 347 управних мјера, од чега 331 рјешење за отклањање неправилности и 16 забрана, које су се искључиво односиле на неиспуњеност техничких мјера заштите од пожара, проведених обука и периодичних контрола инсталација, средстава и опреме за гашење пожара.

Изречено је 27 прекршајних налога, донесено 5 прекршајних пријава и изјављене 2 жалбе на рјешење инспектора.

У областима услова за обављање дјелатности, шумарства и пољопривреде и колективног становања показатељи су видљиви из табела.

Табела 47 Табеларни приказ контрола за 2017. годину по областима надзора- инспекција за заштиту од пожара

	Управна мјера																Прекршајна мјера				Жалбе	
	Извршене				Неуредне				Управна мјера				Прекршајни налог				Прекршајна пријава		Број жалби			
	Извршење кон	Контрола извр	Доказ о изврш	Укупно	Неуредна конт	Неуредна извршења	Укупно	Отклањање неправилности	Забрана	Укупно	ПН - правна ли	ПН - одговорнк	ПН - физичко л	Укупно	ПП - правна ли	ПП - одговорнк	ПП - физичко л	Укупно	Поднесене жал			
УКУПНО	688	361	16	1,065	371	14	385	331	16	347	12	13	2	27	2	2	1	5	2			
Услови за обављање дјелатности	14			14																		
редовна	14			14																		
Шумарство и пољопривреда	37	7	2	46	10		10	10		10												
редовна	36	7	2	45	9		9	9		9												
ванредна	1			1	1		1	1		1												
Колективно становање	18	10		28	12	1	13	11		11												
редовна	15	10		25	10	1	11	10		10												
ванредна	3			3	2		2	1		1												
Привредне и ванпривредне дјелатности	619	344	14	977	349	13	362	310	16	326	12	13	2	27	2	2	1	5	2			
редовна	556	307	12	875	314	8	322	286	8	294	7	8	2	17					1			
ванредна	63	37	2	102	35	5	40	24	8	32	5	5		10	2	2	1	5	1			

Колективно становање

У области колективног становања спадају стамбени објекти, стамбено пословни, старачки домови, геријатрије, ђачки и студентски домови као и остали субјекти за континуиран рад и боравак лица.

У овој области обрађујемо искључиво стамбене и стамбено пословне зграде, у којима као правно лице егзистирају заједнице етажних власника, имајући у виду да је Законом о одржавању зграда („Сл. гласник РС, бр. 101/11) дефинисано одржавање зграда, односно, одржавање посебних дијелова зграде, заједничких дијелова као и радови хитних интервенција, а надзор над инвестиционим и редовним одржавањем врши Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију и комунална инспекција у јединици локалне самоуправе путем заједница етажних власника.

Ватрогасним јединицама у складу са чланом 73. Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС“ бр. 71/12), је повјерено вршење послова надзора, који се односе на благовременост и ефикасност ватрогасне интервенције. Надзор се односи на контролу исправности водозахвата, хидраната, апарата за гашење, одлагања запаљивих течности и гасова и других запаљивих материјала у подрумима и на таванима стамбених објеката, и осталих мјеста на којима представљају опасност, и проходност пожарних путева, забране кориштења отвореног пламена и пушења на пожарно угроженим мјестима. Исте сачињавају записнике и достављају Инспекцији заштите од пожара, да предузме активности надзора и доношење управних мјера, за власнике и кориснике који не изврше констатоване неправилности. Ове активности ватрогасних јединица знатно доприносе броју контрола и спровођењу мјера заштите од пожара, а организују се да не угрожавају спремност јединице за интервенцију. Од стране ватрогасних јединица Инспекторату су у извјештајном периоду перманентно достављани записници о прегледу стамбених објеката.

Посебно, ефикасан надзор ових објеката је вршен из ПТВЈ Бања Лука, гдје је путем Одсјека за цивилну заштиту града, редовно достављан извјештај и записници контрола.

И инспектори заштите од пожара врше прегледе стамбених и стамбено пословних јединица, а посебно ако се у објекту налазе пословни простори који обављају дјелатност која представља ризик за настанак и ширење пожара, или представљају опасност за несметану евакуацију, као и контроле по пријавама и притужбама грађана.

Преглед јавних објеката

Спровођење одговарајућих мјера заштите од пожара у објектима намијењеним за јавну употребу зависи од намјене, издвојености и висине објекта, чија се класификација степен отпорности према пожару и безбједност евакуације одређује Правилником о измјенама и допунама правилника о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намијењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица („Сл. Гласник РС“ бр. 64/13, 61/15), вршен је према процјени ризика за све врсте ових објеката у погледу техничких мјера заштите, спровођења мјера и безбједне евакуације.

Посебан приступ дат је надзору јавних објеката у којима нема сталне контроле броја присутних лица (објекти ноћних клубова) што у случају инцидентних ситуација (пожара, земљотреса, ремећења јавног реда и мира), а имајући у виду природу и услове специфичног рада ових објеката, неконтролисаног броја присутних лица, точења алкохола и узимања других опојних средстава, представља отежано напуштање објекта, стварања панике и дезоријентације са несагледивим посљедицама, затим домовима за старија лица, вртићима, школама, болницама и домовима здравља. Извршена су 733 прегледа, донесено је 238 рјешења за отклањање недостатака и изречено 7 прекршајних налога те изјављене 2 жалбе. Сврстани „остали објекти“ због непознавања креираних осталих листа провјера (чек листа) у систему имају своју идентификацију. Листе провјера се стално надограђују и дефинишу.

Табела 48 Табеларни приказ контрола у 2017. години по врсти објекта - инспекција за заштиту од пожара

	Контроле						Управна мјера			Прекршајна мјера				Жалбе и другост.		
	Извршене			Неуредне			Управна			Прекршајни налог				Број	Исход	
	Извршене контрол	Контрола извршене	Доказ о извршењу	Укупно	Неуредна контрол	иниконтрола	Укупно	Уклањање неправилности	Забрана	Укупно	ПН - правно лице	ПН - одговорно лице	ПН - физичко лице	Укупно	Подношене жалбе	Жалба усвојена
ЈАВНИ ОБЈЕКТИ	477	227	48	733	259	6	191	238	238	2	3	2	7	2	1	2
1.Трговачки објекти	127	44	2	193	73	2	75	67	67			1	1			
2. Трговачки центри	12	9		21	8		8	8	8							
3. Угоститељски објекти	57	40	4	101	34	1	35	32	32	1	1		2	1	1	1
4. Ноћни клубови, диск.	11	5		16	5		5	5	5			1	1			
5. Објекти администрације	56	19		75	13	1	14	11	11							
6. Образовне установе	33	16	1	50	27		27	24	24							
7. Болнице и домови здр	30	7	37	35	11		11	10	10							
8. Занатске радње	10	9	1	20	9		9	9	2							
9. Објекти културе	12	4	1	17	8		8	7	7							
10.Дјечији вртићи	7	3		10	4		4	4	4							
11.Домови за старије осо.	4	2		6	2		2	2	2							
12.Спортско рекреативни	1	4	1	6	1	1	2	1	1		1		1			
13.Остали јавни објекти	117	65	1	183	64	1	65	58	58	1	1		2	1		1

Констатовано је да већина објеката није усклађена са техничким мјерама заштите у погледу архитектонског пожарног инжињеринга, локацијама, пропусној моћи улаза- излаза, ширина и проходности хоризонталних и вертикалних комуникација, изведених електричних и вентилационих инсталација, као и да се не спроводе прописане мјере заштите од пожара од стране власника и корисника ових објеката.

Посебан проблем код ноћних клубова и дискотека представља контрола броја присутних лица која се у сваком моменту мијења. Констатовано је да већина ових објеката нема употребну дозволу, или у промјени намјене Одјељења за привреду локалних заједница на основу изјава странака о испуњености услова у погледу техничке опремљености, заштите и унапређења животне средине, минимално техничких, здравствено хигијенских и других прописаних услова издају одобрење за обављање дјелатности, без доказа да објекти испуњавају техничке услове мјера заштите од пожара.

Област привредних и ванпривредних дјелатности је са највише извршених контрола, 92%, која је и по броју субјеката, објеката и листи провјера (чек листи) и највећа област контрола, те је о истој дата и посебна анализа. Поред области колективног становања у области привредних и ванпривредних дјелатности спадају и јавни објекти.

Највећи број контрола је извршен у области привредних и ванпривредних дјелатности 977, односно 875 редовних и 102 ванредне, или 94%, и у овој области 37% је неуредних контрола.

Табела 49 Табеларни приказ контрола у 2017. години у области привредне и ванпривредне дјелатности – противпожарна инспекција

	Контроле				Управна мјера		Прекршајна мјера						Жалбе и другост. поступ.						
	Извршене		Неуредне		Управна мјера		Прекршајни налог			Прекршајна пријава			Број жалби						
	Извршене контроле	Контрола извршења	Доказ о извршењу	Укупно	Неуредна контрола извршења	Укупно	Утјеловљење неправилности	Забрана	Укупно	ПН - правно лице	ПН - одговорно лице	ПН - физичко лице	Укупно	ПП - правно лице	ПП - одговорно лице	ПП - физичко лице	Укупно	Поднесене жалбе	
Инспекција за заштиту од пожара	688	361	16	1,065	371	14	385	331	16	347	12	13	2	27	2	2	1	5	2
Привредне и ванпривредне дјелатности - противпожарна	619	344	14	977	349	13	362	310	16	326	12	13	2	27	2	2	1	5	2
редовна	556	307	12	875	314	8	322	286	8	294	7	8	2	17					1
ванредна	63	37	2	102	35	5	40	24	8	32	5	5		10	2	2	1	5	1

То је највећа област са највише субјеката и објеката контрола, у којој је у односу на план извршено 102% контрола. У овој области су и контроле по наведеним акцијама, што је утицало на незнатну разлику планираних и извршених контрола.

У области привредних и ванпривредних дјелатности посебна пажња је дата и планирању инспекцијских контрола на објектима од посебног интереса за Републику Српску, привредним субјектима са великим пожарним оптерећењем и могућим условима за избијање и ширење пожара и експлозија. То су рафинерије, термоелектране и остали производни објекти који спадају у прву категорију угрожености од пожара у којима се врше редовни ремонти и покретање производње у опасним технолошким процесима. У овим објектима изражен је проблем ремонта и испитивања електричних уређаја и инсталација који су намијењени за рад у зонама опасности, у срединама у којима се очекује присуство експлозивне атмосфере, што захтјева сертификате исправности уређаја и опреме у одређеној противексплозијској заштити.

У области привредних и ванпривредних дјелатности инспектори су пред предстојећу љетну сезону извршили и надзор спровођења мјера заштите од пожара објеката запаљивих течности и гасова, терминала, пунионица плина, складишта, резервоара и станица за снабдијевање горивом моторних возила. Неуредне контроле се искључиво односе на спровођење мјера заштите од пожара кроз доношење нормативних аката заштите, посједовање потребних сагласности, поштивање одређених техничких норматива, обука, и одржавање средстава и опреме за гашење.

Изражени пропусти непоштивања спровођења мјера заштите од пожара су констатовани код промјене намјене одређених дјелатности у привредним субјектима, које се стављају у употребу без протокола и стручних налаза стања изведених заштита и инсталација (електричних инсталација, громобрана, машинских инсталација загријавања, вентилације и климатизације, хидрантских инсталација и инсталација за дојаву и гашење пожара).

Преглед производних објеката и објеката запаљивих течности

Инспекторат је у прошлој години подузео акцију прегледа бензинских станица у погледу неовлаштеног, неконтролисаног пуњења боца за домаћинство на инсталацијама ауто гаса. Инспекцијске контроле су прво вршене у превентивном смислу кроз разговоре са власницима бензинских станица, а потом и репресивном како би се спријечила ова појава, и

до корисника стизале сигурне и безбједне боце. Инспекција заштите од пожара је контролисала преко 116 бензинских станица, а управне мјере поред усмених превентивних упозорења се односила и на доношење рјешења за истицање забрана и упозорења око опасности пуњења боца на станицама, како би упозорили становништво и раднике који врше неовлаштено пуњење.

Табела 50 Преглед производних објеката и објеката запаљивих течности

	Контроле						Управна мјера			Прекршајна мјера			Жалбе и другост.				
	Извршене			Неуредне			Управна			Прекршајни налог			Број	Исход			
	Извршење контрол	Контрола извршењ	Доказ о извршењу	Укупно	Неуредна контрол	Неуредна контрола извршењ	Укупно	Отклањање неправ	Забрана	Укупно	ПН - правно лице	ПН - одго. лице	ПН - физичк. лице	Укупно	Поднесене жалбе	Жалба усвојена	Укупно
Бензинске станице	141	85	2	228	90	4	94	71	16	87	10	10		20			
1. Бензинске станице	74	42		116	45	2	47	34	10	44	3	3		6			
2. Термоелектране	4	1		5	3		3	2		2							
3. Резервоари запаљ. матер.	12	6		18	9	2	11	3	6	9	4	4		8			
4. Производни објекти	51	36	2	89	33		33	32		32	3	3		6			

Пуњење боца преко адаптера на станицама уз неисправно руковање представљају опасност за цурење и испуштање гаса у затвореном простору кориштења боце, како у домаћинствима тако и у јавним објектима, гдје долази до појаве експлозија смјеше чија експлозија је са несагледивим посљедицама.

Према претходној табели која се разликује од дефинисаних области ради једноставнијег приказа, донесено је укупно 87 управних мјера, 16 забрана, међу којима је изречено 20 прекршајних налога. Проблем ових контрола што инспектор мора имати физички доказ ових активности, у конспирацији чекати у непосредној близини станице и на лицу мјеста затећи вршење пуњења у боце, записнички констатовати чињенично стање и фотографски документовати ове радње. Код нас се боце могу пунити помоћу одређеног адаптера на свим бензинским станицама на којима постоје инсталације и опрема за ауто гас, што већина и користи, свјесно или несвјесно знајући да опасностима излажу потрошаче, а и себе великој одговорности.

Послове пуњења боца за домаћинство за течни нафтни гас може обављати привредно друштво које у погледу кадрова и техничке опремљености испуњавају услове у складу са прописима којим се уређује промет експлозивних материја и запаљивих течности и гасова, и то да у погледу испуњавања услова има пословни простор са технолошким процесом који има прописану опрему, стручно оспособљена лица и овлаштења надлежног министарства и рјешење за обављање дјелатности стечена на основу прибављене употребне дозволе надлежних органа за послове грађења локалних заједница или нивоа надлежног министарства.

Већ је наведено да је то постројење код дистрибутера, које располаже одређеним бројем боца за које води базу података, врши њихово означавање и евиденцију као прописану процедуру услова који се односе на припрему боца за пуњење, пуњење по тежини на електронским вагама и контролу послуже пуњења испитивањем на непропусност како боце тако вентила и прикључне арматуре са јасним ознакама и упозорењима кориштења боце.

Закључне напомене

Поред Министарства унутрашњих послова законске прописе доноси и Министарство индустрије, енергетике и рударства у складу са законима и подзаконским актима Министарства унутрашњих послова и Законом о техничким прописима и то: Правилник о превозу опасних материја, Правилник о изградњи станица за снабдијевање горивом м/в, Правилник о изградњи постројења за течни нафтни гас, складиштењу и претакању течног нафтног гаса, Правилник о изградњи постројења за запаљиве течности и о складиштењу и претакању запаљивих течности, Правилник о гасној опреми под притиском, Правилник о покретној опреми под притиском, Правилник о техничким нормативима за безбједан транспорт природног гаса магистралним гасоводима... Управо су објављена и 4 нова правилника: Правилник о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намијењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица; Правилник о техничким захтјевима безбједности од пожара спољних зидова зграда; Правилник о техничким нормативима за заштиту угоститељских објеката од пожара; Правилник о техничким захтјевима за заштиту гаража за путничке аутомобиле од пожара и експлозија („Сл. гласник РС“, бр. 11/18).

У поступку су Мишљења на Приједлог Правилника о покретној опреми под притиском, којим ће се дефинисати услови пунионица, дистрибуције и малопродаје боца пропан бутан за домаћинство, који ће захтијевати покретање иницијативе за измјену Правилника о изградњи постројења за течни нафтни гас, складиштење и претакање течног нафтног гаса, посебно у поглављу које дефинише поглавље IX/ Погоне за пуњење боца.

Доношењем нових Закона и подзаконских аката перманентно ће се вршити обнављање и ревизија чек листа, што је неопходно због дефинисања нових инспекцијских провјера и измјене постојећих материјалних прописа, овлаштења инспектора и казних одредби, како би инспекција транспарентно функционисала у IMS (инспекцијском информационом систему).

У субјектима контрола са опасним технолошким процесима, проблем представља непостојање овлаштених сертификационих тијела за оцјену усаглашености и атестирања електричних инсталација и опреме у противексплозијској заштити.

Према анализи неуредних контрола, ризичне провјере у погледу настанака пожара, експлозија и безбједне евакуације се односе на: дефинисање зона опасности (одређивање опасног простора и степена противексплозијске заштите), могућности појаве експлозивних смјеша (опасни технолошки процеси, неисправност инсталација и опреме у зонама опасности; руковање и одржавање).

Имајући у виду да се при контроли постојећег стања заштите од пожара, у дијелу који се односи на техничка рјешења и спровођење мјера заштите од експлозија и хаварија у условима простора угрожених експлозивном атмосфером (EN 61241-10), наглашавају обавезујуће директиве из противексплозијске заштите (pEx) у складу са Законом о промету експлозивних материја и запаљивих течности и гасова („Сл. гласник РС“ бр. 78/11), Законом о заштити од пожара („Сл. гласник РС“ бр. 71/12) и подзаконских аката из („Сл. гласник РС“ бр. 26/12), потребно је у законску регулативу имплементирати директиве „Атекс 137“ који повезује заштиту од пожара и заштиту на раду и даје захтјеве за анализу процјене ризика од удеса, имајући у виду да одговорност за безбједно функционисање погона са изворима опасности за које су одређене зоне опасности и дефинисана опрема у противексплозијској заштити.

Концепција осигурања противексплозијске заштите (pEx) су сигурносни захтјеви који се данас примјењују у просторима угроженим експлозивном атмосфером, а регулисана је Европским Директивама „АТЕХ 137 (Директиве 1999/9/ЕС) и „АТЕХ 95 (Директива 94/9/ЕС).

На инсталацији и опреми у зонама опасности није примјењен Правилник о превентивним мјерама за безбједан и здрав рад у простору угроженом експлозивном атмосфером („Сл. гласник РС“ бр. 79/11), којим се прописују услови за послодавца у погледу испуњавања основних захтјева безбједности и здравља радника у просторима угроженим

експлозивном атмосфером, процјене ризика који могу настати услед појаве експлозивне атмосфере, превентивних и периодичних прегледа и испитивања средстава за рад и испитивања услова радне средине у просторима угроженим експлозивном атмосфером и обавезе у погледу оспособљавања радника који раде у простору угроженом експлозивном атмосфером.

Послове пуњења боца за домаћинство за течни нафтни гас (опет се враћамо на Приједлог Правилника о покретној опреми под притиском (у даљем тексту: ТНГ-гас) може обављати привредно друштво које у погледу кадрова и техничке опремљености испуњавају услове у складу са прописима којим се уређује промет експлозивних материја и запаљивих течности и гасова, и то да у погледу испуњавања услова има пословни простор са технолошким процесом који има прописану опрему, стручно оспособљена лица и овлаштења надлежног министарства и рјешење за обављање дјелатности стечена на основу прибављене употребне дозволе надлежних органа за послове грађења локалних заједница или нивоа надлежног министарства.

Поред припреме боце за пуњење /преглед, пражњење, испирање депозита/ контроле пуњења и испитивања боца/ пуњење на електронској ваги према тежини садржаја од 10 кг, испитивања последице пуњења /испитивање непропусности, боце, вентила и прикључне арматуре /дистрибутер је одговоран и за боце као судове под притиском а према ЕУ Директивама те према донесеној уредби министарства сам обезбиједити систем за испитивање у складу са одредбама прописа којима се уређује израда и употреба покретних затворених судова за компримиране, течне и под притиском растворене гасове.

За боце у свом власништву дистрибутер је обавезан имати лого и јасно истакнуту наљепницу која садржи основне податке и упутство о сигурном и безбједном руковању које мора пружити крајњем кориснику. То се односи и на сигурно и безбједно коришћење боце, флексибилног цријева које спаја боцу са трожилом и регулатором притиска, као и елементарне поступке ако осјети присуство плина у простору гдје корити боцу. За овакав комплексан поступак пунионица за пуњење боца за домаћинство, на овлашћеном дистрибутеру је велика одговорност. Са испуњеним условима, изграђеним постројењима за пуњење, стеченом употребном дозволом, у Републици Српској постоји 10-ак пунионица.

Нарочито велики ризик по безбједност грађана са могућим трагичним посљедицама, представља пуњење ТНГ боца гасом на пумпама за ауто гас помоћу адаптера када се усљед неконтролисања тежине боце и препуњености ствара могућност оштећења тијела боце или вентила (утврђено код таквих боца приликом калибрације).

Треба истаћи да грађани таквим пуњењем себи чине материјалну штету користећи гас који није произведен и намијењен за употребу у домаћинству. Различит је стандард по којем се производи гас за употребу у домаћинству од стандарда по којем се производи гас за погон мотора аутомобила, односно различит је однос пропана и бутана у смјеси.

Дакле, ризик пуњења ТНГ боца помоћу адаптера на аутопунионицама састоји се у чињеници да није позната количина гаса у течној фази у ТНГ боци прије пуњења, да се боца последице пуњења не важе чиме се усљед препуњености повећава притисак у ТНГ боци. Повећан притисак од препуњавања додатно се повећава због промјене температуре околине (ако је боца поред извора топлоте а најчешће јесте, поред пећи, изложена сунцу и слично, ствара се већи парни притисак у боци).

Најчешћи технички недостаци који се појављују код тако пуњених ТНГ боца су пропуштање вентила, што има за посљедицу цурење гаса у просторију као и наведену деформацију плашта боце, тзв. „надуване боце“.

Треба истаћи и примјере добре праксе када овлаштене пунионице (дистрибутери) гаса примјењују прописану процедуру, последице пуњења важе сваку боцу (електронска вага), препуњена се не може десити, а недопуњена се допуњава праћењем ваге, боце се опремају са упутством грађанима за исправно руковање и са телефонима за рекламације у ситуацијама у којима на примјер са вентилима није могуће руковати, или је примијењено да је боца постала лакша уколико гас истиче на вентилу-што је у складу са европским стандардом који се

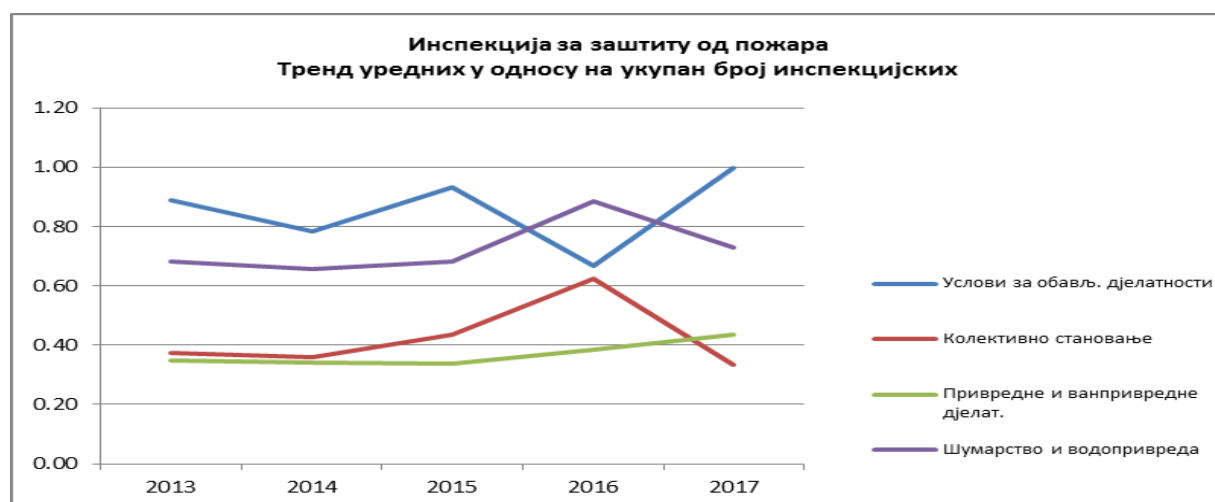
постепено уводи у наше законодавство. Овим гарантују купцима да је боца технички исправна, напуњена према пропису и безбједна при исправној употреби.

Код контрола јавних објеката у којима се окупља, ради или борави већи број лица и то објеката за свадбе, ноћни клубови, културне и спортске манифестације, биоскопи, позоришта, ђачки, пензионерски и старачки домови, вртићи, школе и здравствено, бањски и рекреациони комплекси, постоје одређене недоумице и недоречености па и оперативно непримјењиве одредбе донесеног Правилника („Сл. гласник РС“ бр. 61/15) у погледу класификација зграда (стамбене, пословне, јавне), одређених дијаграма према којим се не врши класификација зграда већ пожарних сектора, а посебно безбједно одвијање евакуације из објеката у којима није правилником ријешен начин контроле дозвољеног броја особа у објекту, а исти се мијења у сваком тренутку (дискотеке и ноћни клубови). Проблем представљају Одјељења за привреду локалних заједница која на основу изјаве странака о испуњености услова у погледу техничке опремљености, заштите и унапређења животне средине, минимално техничке, здравствено хигијенске и других прописаних услова, добију одобрење за обављање дјелатности, а у складу са шифром 56.30-дјелатност припреме и послуживања пића (ноћни клуб и кафе бар), за које нису утврђени услови и издате потребне сагласности у погледу безбједности и сигурности од пожара и евакуације лица у акцидентним ситуацијама, јер се ради о објектима у којима није ограничен број посјетилаца.

Проблеми контрола на објектима са неадекватним пројектованим мјерама заштите од пожара, је посебно изражено код гаража за м/в у стамбено пословним објектима, великим комплексним објектима свих намјена, објектима запаљивих течности и гасова и производним објектима са опасним технолошким процесима. Пројектовање и изградња објеката са посебном намјеном, одређеног диспозиционог распореда, као што су подземне гараже, надземне, отворене и затворене паркинг гараже, гараже са кружним током, затим објекти за трговински промет као мега центри и хипермаркети, складишта свих врста, јавни објекти посебно ноћних клубова, заштитне инсталације, редослијед пожарног алармирања, проблем евакуације, се изводи махом на бази одређених техничких препорука и стандарда прихваћених без критичких анализа и усаглашавања.

Без осавремењавања техничких прописа (прихватање ЕУ Директива новог приступа) конфузију и проблеме у праћењу савремене сигурне изградње објеката и инсталација имају пројектанти, ревизије, органи који издају сагласности, комисије за технички пријем, овлаштене установе и предузећа која учествују у издавању стручних протокола о исправности и функционалности уграђених инсталација, а посебно инспекцијски органи.

Дијаграм 14 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Инспекција за заштиту од пожара

4. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ

Као најзначајније активности у оквиру пројекта „Унапређења инвестиционог окружења и институционалног јачања-ICIS“, који је званично затворен 31.12.2017. године, је реализације Информационог система за интероперабилност – IIS и набавка серверске опреме за потребе овог информационог система.

Потребно је предузети активности у циљу реорганизације инспекцијског система Републике Српске, укидањем дуалног инспекцијског надзора на начин да се инспекције организују само на републичком нивоу. Наведено захтијева низ активности, од измјене прописа који регулишу инспекцијски надзор, до преузимања инспектора који послове инспекцијског надзора обављају на нивоу јединица локалне самоуправе и регулисања њиховог радно-правног статуса, ради веће ефикасности контролног система. Предности организовања инспекција на једном нивоу биле би вишеструке. Лакши начин управљања и праћења рада, избјегавања дуплирања прегледа код истог пословног субјекта у једном дану или кратком временском периоду и слично.

Пројекат „Набавка инспекцијског информационог система и припадајуће рачунарско-комуникационе опреме“ који је дио Средњорочног плана се налази на листи приоритетних пројеката без обезбијеђених извора финансирања (кандидовани пројекат) у Програму јавних инвестиција Републике Српске за период 2018-2020. године који је Влада усвојила у децембру 2017. године. Реализација истог ће бити могућа након обезбијеђења извора финансирања. Набавка новог IMS-а је и један од предуслова за реализацију реформе инспекција као активности планиране Програмом економских реформи Републике Српске за период 2018-2020. године (постојећи IMS не може подржати укључење инспектора из јединица локалне самоуправе).

Потешкоће у раду контролним органима и даље представља недостатак регистара привредних субјеката, који би се користили за планирање контрола.

Потребно је иницирати доношење неопходних закона, односно измјена и допуна закона и подзаконских аката чије је доношење предвиђено законом, а све у циљу боље примјењивости у пракси.

Неопходно је обезбиједити техничке услове за провођење прописа, као што су лабораторијски капацитети, гдје треба инсистирати на акредитацији и сертификацији примјењених метода код овлашћених лабораторија.

И поред тога што у исходима судских поступака највећи проценат заступљености заузимају новчане казне (48%), и даље је велики проценат условних казни (43%). Неопходно је појачати сарадњу са судовима, а све како би се постигла сврха кажњавања у прекршајним поступцима, како специјалне тако и генералне превенције, тј. утицаја на друге да не чине прекршаје.

Отвореност и транспарентност у раду Инспектората се постиже дјеловањем службе за односе са јавношћу, постојањем званичне интернет странице, ажурним одговарањем на захтјеве за приступ информацијама, функционисањем Центра за пријаве и притужбе Инспектората, коришћењем Апликације за пријављивање корупције (АПК) и др.

5. САДРЖАЈ ТАБЕЛА: 2017

Табела 1 Квантитативна анализа извршених контрола и предузетих мјера за период I – XII 2017. године на дан 01.02.2018. године
Табела 2 Предузете прекршајне мјере
Табела 3 Исходи судских поступака
Табела 4 Реализација буџета у односу на одобрен буџет
Табела 5 Основни показатељи реализације буџета за 2016. и 2017. годину по главним групама конта, као и индекс кретања реализације буџета 2017. године у односу на 2016. годину
Табела 6 Реализација гранта из иностранства у оквиру Пројекта унапређења инвестиционог окружења (ICIS) TF011205 за 2017. годину
Табела 7 Реализација средстава од поврата ПДВ-а за 2017. годину - Рачун посебних намјена
Табела 8 Табеларни приказ броја контрола по објектима с обзиром на дјелатност, републичка инспекција за храну
Табела 9 Упоредни приказ контрола републичке инспекције за храну за период 01.01-31.12.2016/01.01-31.12.2017.
Табела 10 Табеларни приказ броја контрола по објектима с обзиром на дјелатност, градска/општинска инспекција за храну
Табела 11 Упоредни приказ контрола градске/општинске инспекције за храну за период 01.01-31.12.2016./01.01-31.12.2017.
Табела 12 Укупна количина увозеног ТНГ по субјекту на основу података из IMS-а
Табела 13 Укупан број пошиљки увоза ТНГ по субјекту на основу података из IMS-а
Табела 14 Показатељи о раду тржишне инспекције
Табела 15 Упоредни приказ показатеља о раду републичких и градских/општинских инспектора, тржишна инспекција
Табела 16 Упоредни приказ ефеката предузетих мјера републичке и градске/општинске инспекције, тржишна инспекција
Табела 17 Број прегледа по врстама прегледане робе, фитосанитарна инспекција
Табела 18 Приказ процентуалног узорковања по врстама роба у оквиру фитосанитарног надзора на граничним прелазима при увозу у току 2017. године
Табела 19 Извршење плана у 2017. години - шумарска инспекција
Табела 20 Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2017. години - шумарска инспекција
Табела 21 Број кривичних пријава по годинама - шумарска инспекција
Табела 22 Количина одузетих шумских дрвних сортимената у последње четири године
Табела 23 Упоредни показатељи за 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016. и 2017. годину - шумарска инспекција
Табела 24 Квантитативна анализа извршених контрола и предузетих мјера за период I – XII 2017. године - ветеринарска инспекција
Табела 25 Општи показатељи – упоредни приказ 2017. година са 2015. и 2016. годином- ветеринарска инспекција
Табела 26 Квантитативна анализа рада по областима надзора, водна инспекција
Табела 27 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. године - заштита вода
Табела 28 Преглед извршених контрола заштитних хидротехничких објеката
Табела 29 Компаративни показатељи за период од 2007. - 2017. године - заштита од вода
Табела 30 Компаративни показатељи за период 2007. – 2017. године - уређење водотока
Табела 31 Преглед издатих сагласности, броја субјеката, локалитета и количина по подручним одјељењима - водна инспекција
Табела 32 Преглед издатих сагласности, броја субјеката, локалитета и количина по водотоцима - водна инспекција
Табела 33 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. године - коришћење вода
Табела 34 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. године - водна инспекција - област остало
Табела 35 Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2017. години - водна инспекција у саставу органа локалне управе
Табела 36 Компаративни показатељи за период 2007. - 2017. година - водна инспекција у саставу органа локалне управе
Табела 37 Табеларни преглед укупних и неуредних контрола од 2007.- 2017. године - водна инспекција
Табела 38 Резултати о извршеним инспекцијским контролама и предузетим мјерама техничке инспекције у 2017. години
Табела 39 Резултати рада саобраћајне инспекције
Табела 40 Преглед извршења планираних инспекцијских активности републичке саобраћајне инспекције у 2017. години
Табела 41 Компаративна анализа извршених контрола и предузетих управних мјера 2017/2015 – саобраћајна инспекција
Табела 42 Компаративна анализа предузетих казних мјера у периоду 2017/2015 – саобраћајна инспекција
Табела 43 Показатељу о раду општинске и републичке инспекције рада
Табела 44 Враћене и уништене пошиљке - здравствена инспекција
Табела 45 Број извршених контрола, неуредних контрола и предузетих мјера по областима надзора - здравствена инспекција
Табела 46 План / извршење за 2017.годину по областима надзора- инспекција за заштиту од пожара
Табела 47 Табеларни приказ контрола за 2017. годину по областима надзора- инспекција за заштиту од пожара
Табела 48 Табеларни приказ контрола у 2017. години по врсти објекта - инспекција за заштиту од пожара
Табела 49 Табеларни приказ контрола у 2017. години у области привредне и ванпривредне дјелатности – противпожарна инспекција
Табела 50 Преглед производних објеката и објеката запаљивих течности

6. САДРЖАЈ ДИЈАГРАМА: 2017

Дијаграм 1 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Инспекција за храну
Дијаграм 2 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Тржишна инспекција
Дијаграм 3 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Пољопривредна инспекција
Дијаграм 4 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Шумарска инспекција
Дијаграм 5 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Ветеринарска инспекција
Дијаграм 6 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Водна инспекција
Дијаграм 7 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Техничка инспекција

Дијаграм 8 Тренд безбједности жељезничког саобраћаја – погинули и повређени у периоду 2008 – 2017. година.
Дијаграм 9 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Саобраћајна инспекција
Дијаграм 10 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција
Дијаграм 11 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Инспекција рада
Дијаграм 12 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Здравствена инспекција
Дијаграм 13 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Просвјетна инспекција
Дијаграм 14 Тренд уредних у односу на укупан број инспекцијских надзора/Инспекција за заштиту од пожара

Број: 24.010/091-5-32/17

Датум: 31.05.2018. године

